

श्रीमद् राजचन्द्र
प्रणीत

तत्त्वज्ञान

मार्थे

प्रकाशक

मनुमार्ई म मोदी, अध्यक्ष

धोमद् राजचन्द्र आश्रम,

स्टेशन अगास, वाया आणर

पोस्ट मोरिया-३८८१६ (गुजरात)

षोषी आशुति

प्रठ ३२००

विक्रम संवत् २०४२

ईस्वी सन् १९८६

मुद्रक

वर्द्धमान मुद्रणालय

वाराणसी-२२१००१

अहो सत्सुख्यना वचनान्मृत मुद्रा अने सत्समायम !

मुपुप्त चेतनने नागून करनार

पडती वृत्तिन स्थिर राखनार,

दर्शनमात्रयी पण निर्णोद,

अपूर्व स्वभावने प्रेरक,

स्वरूप प्रतीति अप्रमत्त समयम अने

पूण क्षीतराग निर्विकल्प स्वभावना कारणमूत,—

छेन्ले अयोगी स्वभाव प्रगट करी

अनत अव्याबाध स्वरूपमा

स्थिति करावनार ।

त्रिकाळ जयवत वर्तौ !

ॐ शांति शांति शांति

—श्रीमद् राजचंद्र

અનુક્રમણિકા

ગદ્ય વિભાગ —

નવર	વિષય	પૃષ્ઠ
૧	પુણ્યમાહા	૧
૨	મહાનીતિ	૧૬
૩	ચત્રીસ યોગ	૫૩
૪	સ્મૃતિમા રાગવા યોગ્ય મહાવાક્યો	૫૬
૫	વચનામૃત	૫૭
૬	ઘોડા વાક્યો	૬૧
૭	પ્રમાદને સ્વાધ આત્મા	૭૨
૮	અનનાનુબધી ક્રોધ	૭૪
૯	નીચતા દોષ ન આવવા જોઈ	૭૬
૧૦	કર્મ એ જઈ વસ્તુ છે	૭૭
૧૧	કમગતિ વિચિત્ર છે નિરતર મંત્રી પ્રમો	૭૯
૧૨	ઘોડુ કાઈ ઘોષ મા	૭૯
૧૩	નિરાવાધગો જની મનોવૃત્તિ વાહ્યા વર છે	૮૦
૧૪	કાઈ આટલુ તાર અવધવ કરવા જેવુ છે	૮૧
૧૫	સમજીને અલ્પભાષી ધનારન	૮૩

१६	सहज	८४
१७	नीचता नियमो पर बहु ल व आपवु	८५
१८	महावीरता धोघने पात्र कोण ?	८६
१९	हे जीव ! तु भ्रमा मा०	८७
२०	विश्वासपी धर्ती अयथा०	९१
२१	'अणुछत्तु' वाचा वगरनु०	९१
२२	सहज प्रकृति	९२
२३	षचनादली	९३
२४	पुराणपुष्पने नमोनम	९५
२५	जीव स्वभावे दोषित छे०	९९
२६	जे जे प्रकारे आत्मान चिंतन कर्षो होय०	९९
२७	हे परमकृपालुदेव !	१००
२८	मुमुक्षु जीवने आ काळने विषे०	१००
२९	नित्यनियम	१०१
३०	सब विभावपी उदासीन०	१०४
३१	जे कदाय परिणामपी अनत०	१०६
३२	अनतानुषधीनो बीजो प्रकार लक्ष्यो छे०	१०९
३३	प्रथम पदमां एम कल्पु छे के०	११०
३४	एवमूह दृष्टिपी०	११२

૩૬	સમસ્ત વિશ્વ ધનુ કરીને•	૧૧૩
૩૬	કરવા યોગ્ય નહીં નહ્ય હોય•	૧૧૩
૩૭	' જ્ઞાનનુ વસ્તુ વિરતિ છે '	૧૧૪
૩૮	સવ ધીવ ગુણને દષ્ટે છે•	૧૧૪
૩૯	છન્દુહ્યોના અગાધ સમ્બીર કયમને•	૧૧૬
૪૦	આત્મદાને પામી•	૧૧૮
૪૧	અપાર મહા મોહવસ્તુને•	૧૧૯
૪૨	હે શામ ! હે માન ! હે સંગતન્ય !	૧૧૯
૪૩	હે સર્વોત્કૃષ્ટ સુસના•	૧૧૯
૪૪	જેમ મગવાન મિને નિષ્પાળ થયુ છે•	૧૨૦
૪૫	સર્વશોષિષ્ટ આત્મા•	૧૨૧
૪૬	પ્રાચી માત્રનો રસાક•	૧૨૧
૪૭	ધોતુ રાગનો વહુઓ•	૧૨૨
૪૮	અન્ય દારણના આપનાર• (છ પદ)	૧૨૩
૪૯	આત્મસિદ્ધિ અથ	૨૦૧
૫૦	મનને સૂઝને આ વર્ણુ છે•	૨૩૯
૫૧	ધિત્તમાં તમ પરમાર્થની•	૨૪૦
૫૨	જ્ઞાંતમા અથગાહવાને અર્થે આત્મસિદ્ધિ•	૨૪૧
૫૩	દામાપના	૨૪૪

षष्ठ विभाग —

१	प्रथारम्भ	१२९
२	नाभिनन्दन नाथ०	१२९
३	प्रभु प्रापना—ब्रह्महृष्ट ज्योति स्वरूप०	१३०
४	ससारमा मन अर०	१३२
५	मुनिने प्रणाम	१३२
६	काळ कोईने नहि मूके	१३३
७	धम विष	१३५
८	सर्वमाय धम	१३७
९	भक्तिमो उपदेश	१३९
१०	ब्रह्मचर्य विषे सुभाषित	१४१
११	सामाय मनोरथ	१४२
१२	तृष्णानी विचित्रता	१४३
१३	अमून्य तत्व विचार	१४५
१४	जिनेस्वरनी वाणी	१४६
१५	पूणमालिकर मंगल	१४७
१६	अनियादि भावना	१४७
१७	सुखनी सहेली हूँ०	१५१
१८	भिन्न भिन्न मठ देखीए०	१५२

१९	शोक पुण्यमस्याने कष्टो०	१५३
२०	आत्र मने लछरण०	१५६
२१	होत आगवा परिमवा०	१५९
२२	भारण माघा मित्र मया०	१५७
२३	बीजा माधन बहु कया०	१५८
२४	बिना नयन पावे नही०	१५९
२५	हे प्रभु हे प्रभु०	१६०
२६	यम नियम सात्रम०	१६२
२७	अह भावे अह परिणम०	१६४
२८	जिनवर कहे छे जान तन०	१६६
२९	अपूर्य अदसर एवो०	१६८
३०	मूळ भारण साभळो०	१७३
३१	पय परमपद बोध्यो०	१७५
३२	अय रे दिवस०	१७७
३३	अह ने चैतुय बने०	१७९
३४	सद्गुणा उपभेगपी०	१८०
३५	इच्छे जे ओगी धन०	१८१
३६	आत्मसिद्धि	१८३

श्रीमद् राजचन्द्र प्रणीत
तत्त्वज्ञान

माथो

(१)

ॐ

पुष्पमाला

- १ रात्रि व्यतिक्रमी गई, प्रभात थयु, निद्रायी मुक्त थया भावनिद्रा टळवानो प्रयत्न करजो
- २ व्यतीत रात्रि अने गई जिदगी पर दष्टि फेरवी जाओ
- ३ सफळ थयेला वखतने माटे धानद मानो, अने आजनो दिवस पण सफळ करो निष्फळ थयेला दिवसने माडे पश्चात्ताप करी निष्फळता विस्मृत करो

- ५ हाण हाण जना अनउपाळ ध्यतीउ यपो छत्रा गिदि
बई नही
- ५ सुचट्टय एका बनाय चारापी जो न बन्यो होय
तो करी करीने चरमा
- ६ अघटित हापो यपा होय तो चरमाईने मन बना
बायाना योगपी ते न करवानी प्रतिशा ले
- ७ जो तु स्वयय होय तो गसारसमागम चारा आयना
दिवमना नीच प्रमाणे भाग पाड —
- (१) १ प्रहर—भक्तिप्रयोग
(२) १ प्रहर—धर्मप्रयोग
(३) १ प्रहर—आहारप्रयोग
(४) १ प्रहर—विज्ञाप्रयोग
(५) २ प्रहर—विना
(६) २ प्रहर—गसारप्रयोग
- ८ प्रहर
- ८ जो तु त्यागा होय तो लवचा वगरनी वनितानु स्वल्प
विषायेन सखार भणी दष्टि करजे
- ९ जो सन धर्मनु अस्तित्व अनुकूल न आवसु होय तो
नीचे बहू छु ते विषारी जजे —

- (૧) તુ જે સ્થિતિ ભોગવે છે તે શા પ્રમાણથી ?
 (૨) આવતી વાલ્નો વાત શા માટે જાણી શકતો નથી ?
 (૩) તુ જે ઇચ્છે છે તે શા માટે મળતુ નથી ?
 (૪) ચિત્રવિચિત્રતાનુ પ્રયોજન તુ છે ?

- ૧૦ જો તને અસ્તિત્વ પ્રમાણભૂત લાગતુ હોય અને તેના મૂલ્યતત્ત્વની આગકા હોય તો નીચે વઢુ છુ —
- ૧૧ સવ પ્રાણીમા સમદષ્ટિ —
- ૧૨ તિવા કોઈ પ્રાણીને જીવિતવ્યગ્રહિત કરવા નહી, ગજા ઉપરાત સેનાથી કામ લેવુ નહી
- ૧૩ તિવા સત્પુણ્યો જે રસ્તે ચાલ્યા તે
- ૧૪ મૂલ્યતત્ત્વમા કયાય ભેદ નથી, માત્ર દષ્ટિમા ભેદ છે એમ ગણી આગય સમગ્રી પવિત્ર ઘમમા પ્રવતન કરજે
- ૧૫ તુ ગમે તે ઘમ માનતો હોય તેનો મને પત્નપાત નથી, માત્ર વહેવાનુ સાત્પય વે જે રાહથી સસારમલ્લ નાશ થાય તે ભક્તિ, તે ઘમ અને તે સદાચારને તુ સેવજે
- ૧૬ ગમે તટલો પરત્રય હો તોપણ મનથી પવિત્રતાને વિસ્મરણ કર્યા ઘગર ધાજનો દિવસ રમણીય કરજે

- १७ आजै जो तु दुष्टतमा नोरातो हो तो मरणन स्मर.
- १८ तारा दुष्मनुसना बनावीनी नाथ आजै पाईने दुष्ट
आपवा क्षयर घाय ता समारो जा
- १९ राजा हो के रक्ष हा—गमे ते हा परन्तु आ विचार
विचारी सदाचार भणो आवजो ये आ कायाना
पुद्गल थोडा बषतने माटे मात्र साहायण हाथ भूमि
मागनार छ
- २० तु राजा हो तो फिर नहा पण प्रमाद न कर
कारण नीचमा नीच अधममा अधम व्यभिचारनो
गमपातनो निवगनो चण्डालनो कसाईनो अन
बन्धानो एवो कण तु छाय छे तो पछी ?
- २१ प्रजाना दुष्ट, अयाय कर एन तपासी जई आज
ओछा कर तु पण हे राजा ! बाळनै घेर आवलो
परुणो छे
- २२ बकील हो तो एधी अर्घा विचारने मनन करो जत्र
- २३ श्रीमत हो तो पैसाना उपयोगने विचारज रखवानु
कारण आजै साधीने कहेजे
- २४ धायादिवमा व्यापारपी थती असक्ष्य हिमा समारी
यायसपन्न व्यापारमा आजै सारु चित्त छेच

- २५ जो तु कसार्द होय तो तारा जीवना सुखनी विचार
 करी आजना दिवसमा प्रवेश कर
- २६ जो तु समजणो वाठव होय तो विद्या भणी अने आज्ञा
 भणी दष्टि कर
- २७ जो तु युवान होय तो उद्यम अने ब्रह्मचर्य भणी
 दृष्टि कर
- २८ जो तु वृद्ध होय तो मोत भणी दष्टि करी आजना
 दिवसमा प्रवेश कर
- २९ जो तु स्त्री होय तो तारा पति प्रत्यना घमवरणीने
 सभार —दोष धया होय तनी क्षमा याच अने कुटुब
 भणी दृष्टि कर
- ३० जो तु कवि होय ता असभवित प्रशसान सभारा जई
 आजना दिवसमा प्रवेश कर
- ३१ जो तु कृपण होय ता,—
- ३२ जो तु अमलमस्त होय तो नपोलियन बानापाटने बन्ने
 स्थितिधी स्मरण कर.
- ३३ गई काले कोई कृत्य अपूण रह्यु हाय तो पूर्ण
 करवानो सुविचार करी आजना दिवसमा प्रवेश कर

- ३४ आज्ञे को कृत्यतो आरम्भ करवा चाहते हो तो विवश ही समय, शक्ति अने परिणामने विचारी आज्ञना दिवसमा प्रवेश कर
- ३५ पग झूठता पाप छ, जोठा झर छ अने माथ मरण रह्यु छ ए विचारी आज्ञना दिवसमा प्रवेश कर
- ३६ अघोर बम करवामा आज्ञ सार पडकु हाय सो राज पुत्र हो सो पग जिगाचरी माय करी आज्ञना दिवसमा प्रवेश करजे
- ३७ भाग्यशाली हो तो तना आनदमा बीजाने भाग्यशाली करजे, परंतु दुर्भाग्यशाली हा सो अयनु बुरु करता रोकाई आज्ञना दिवसमा प्रवेश करज
- ३८ धर्माचाय हो तो तारा अनाचार भणी बढान्छि करी आज्ञना दिवसमा प्रवेश करजे
- ३९ अनुचर हो ता प्रियमा प्रिय एवा सारीरना निभाव नार तारा अपिराजनी निमकहलाली इ छी आज्ञना दिवसमा प्रवेश करजे
- ४० दुराचारी हो ता सारी आरोग्यता, भय परतन्त्रता स्थिति आ मुक्त एन विचारी आज्ञना दिवसमा प्रवेश करन

- ४१ दुखी हो तो (आजनी) आजीविका जेटली आशा राखी आजना दिवसमा प्रवेश करजे
- ४२ धमकरणीनो अवश्य देखत मेळवी आजनी व्यवहार सिद्धिमा तु प्रवेश करजे
- ४३ कदापि प्रथम प्रवेशे अनुकूलता न होय तो पण रोज जता दिवसनु स्वल्प विचारी आजे गमे त्यारे पण ते पवित्र वस्तुनु मनन करजे
- ४४ आहार, विहार निहार ए मवधीनी तारी प्रक्रिया तपासी आजना दिवसमा प्रवेश करजे
- ४५ तु कारीगर हो तो आळस अने शक्तिना गेरउपयोगनो विचार करी जई आजना दिवसमा प्रवेश करजे
- ४६ तु गमे ते घघार्थी हो परतु आजीविकार्थे अयाय सपन द्रव्य उपाजन करीश नहीं
- ४७ ए स्मृति ग्रहण कर्यई पछी शौचक्रियायुक्त थई भगवद् भक्तिमा लीन थई क्षमापना याच
- ४८ ससारप्रयोजनमा जो तु तारा हितने अर्थे अमुक समुदायनु अहित करी नाखतो हो तो अटकजे
- ४९ जुलमीने, कामीने, अनाडीने उत्तेजन आपतो हो तो अटकजे

- ५० ओछामा ओछो पण अर्ध प्रहर कर्मवृत्तिये भने विद्या संपत्तिमां प्राह्य करज
- ५१ जिदगी टूकी छ भने जजाळ लावी छे माटे अजाळ टूकी कर तो मुस्वरूपे जिदगी लावी लागते
- ५२ स्त्री, पुत्र कुटुम्ब लम्बी इत्यादि बधा सुख तारे घेर हीय छोपण ए मुसमा गौगताए दुःख रह्यु छे एम गणी आजना दिवसमा प्रवेग कर
- ५३ पवित्रतानु मूळ सदाधार छे
- ५४ मन दोरगी घई जतु जाळबवाने —
- ५५ बचन शात मधुर कोमळ, सत्य अज शौच मोलवानो सामान्य प्रतिभा लई आजना दिवसमा प्रवेग करज
- ५६ कामा मळमूत्रनु अस्तित्व छे, ते माटे हु आ नु अयोग्य प्रयोजन करी आनद मानु छु ? एम आज विचारजे
- ५७ तारे हाथे कोईनी आज्ञाविका आज तूटवानी होय तो,—
- ५८ आहारत्रियामा ह्व तेँ प्रवेश कर्यो मिताहारी अवचर सर्वोत्तम बादशाह गणायो

- ૫૯ જો આજે દિવસે તને સૂવાનું મન થાય, તો તે વખતે
 ईश्वरभक्तिपरायण થજે, કે સત્શાસ્ત્રનો લાભ લઈ લેજે
- ૬૦ હું સમજું છું કે એમ થવું દુષ્ટ છે, તો પણ અભ્યાસ
 સવનો ઉપાય છે
- ૬૧ ચાલ્યું આવતું વૈર આજે નિમૂઠ્ઠ કરાય તો ઉત્તમ,
 નહીં તો તેની સાવચેતી રાસજે
- ૬૨ તેમ નવું વૈર વધારી નહીં કારણ વૈર કરી વેટલા
 કાઢવું સુખ મોગવું છે એ વિચાર તત્ત્વજ્ઞાનોઓ
 કરે છે
- ૬૩ મહારામી હિંમાયુક્ત આપારમા આજે પડવું પડતું હોય
 તો અટકજે
- ૬૪ વહોઢી લદમી મઢતા છતા આજે અપાયથી કોઈનો
 જીવ જતો હાય તો અટકજે
- ૬૫ વસત અમૂલ્ય છે, એ વાત વિચારો આજના દિવસનો
 ૨,૧૬,૦૦૦ વિપટનો ઉપયોગ કરજે
- ૬૬ વાસ્તવિક સુખ માત્ર વિરાગમા છે માટે જજાઢ
 મોહિનીથી આજે અમ્યતરમોહિની ઘપારી નહીં

९७ मन्त्रे तारी आजीविका जट्टु तु प्राय क रतो हो, परतु
निष्पाधिमय होय ता उपाधिमय वः राजगुण इच्छो
तारो आजनो दिवस अपवित्र करान नहा

९८ कोईए सुने बडवु कयन कः ह्य त वगतभा सहन
धाःता—निष्पयागी वण

९९ दिवसनी भूल माटे रात्रे हसजे, परतु तवु हमवु
करीधी न थाय त रुग्णित रामजे

१०० आजे कई बुद्धिप्रभाव कयार्यो हाय आरिभक सानि
उजवाळी होय, पवित्र वृत्त्यनी वृद्धि करी हाय
सो त,—

१०१ अयोग्य रीते आजे तारी कोई सानिनो उपयोग
करीश नहीं—मर्षादालापनी करवा पड सो
पापभीष्ट रहेज

१०२ सख्खवा ए धर्मनु बीजस्वरूप छ प्रकाए करी
सख्खता सेबाई होय ता आजनो दिवस सर्वोत्तम छ

१०३ बाई राजपत्नी हो के दीनजनपला हो परतु मने
तनी कई दरकार नया मर्षाणिया वतता में ता गु
वण पवित्र ज्ञानीओए प्रससी छे

- १०४ सद्गुणधी करीने जो तमारा उपर जगतनो प्रगस्त
माह हरो तो हे बाई, तमने हू वदन कइ छु
- १०५ बहुमान, नम्रभाव विगुद अत करणधी परमात्माना
गुण सबधी चितवन श्रवण मनन कीतन, पूजा,
अर्चा ए ज्ञानीपुखोए ब्रह्माण्या छे, माटे आजनो
दिवस शोभावजो
- १०६ मत्तशीलवान सुखी छे दुराचारी दुखी छे ए बात
जो मान्य न होय तो अत्यारथो तमे लभ राखी ते
बात विचारो जुआ
- १०७ आ सघळानो सहलो उपाय आजे कही दउ छु के
दोपन ओळखी दोपन टाळवा
- १०८ लावी टूकी के क्रमानुक्रम गमे ते स्वरूपे आ मारी
कहेली, पवित्रताना पुण्योधी छवायेली मळ्या प्रमा
तना बखतमा, सायकाठे अने अय अनुकूल निवृत्तिए
विचारवाधी मगळदायक थरो विशेष सु कहू ?

(२)

महानीति

- १ सत्य पण करणामय बोल्बु
- २ निर्णेप स्थिति राखवी
- ३ वैरागी हून्य राखबु
- ४ दगन पण वैरागी राखबु
- ५ डुगरनी तळटीमा वपार योग सापवी
- ६ बार दिवस पलीमग त्यागवी
- ७ आहार विहार आळम निद्रा इ० मे वग करवा
- ८ ससारनी उपाधिची जेम घन तेम विरक्त पय
- ९ सर्व-सगउपाधि त्यागवी
- १० गृहस्थाश्रम विवकी करवा
- ११ उत्त्वघम सबजतावडे प्रणीत करवी
- १२ वैराग्य अने गमीरभावपी बसबु
- १३ सपळी स्थिति तेमज
- १४ विवेकी विनयी अने प्रिय पण मर्यादित बोल्बु
- १५ साहस वर्तव्य पहेला विचार राखवी
- १६ प्रत्येक प्रकारचा प्रमाने दूर करवी

- १७ सुषुप्त कतव्य नियमित ज राखवु
 १८ शुक्ल भावधी मनुष्यनु मन हरण करवु
 १९ शिर जता पण प्रतिज्ञा भग न करवी
 २० मन, वचन अने वायाना योग बडे परपत्नी त्याग
 २१ वेश्या, कुमारी, विधवानो तेमज त्याग
 २२ मन, वचन, वाया अविचारे वापरु नही
 २३ निरीक्षण करु नही
 २४ हावभावधी मोह पामु नही
 २५ वातचीत करु नही
 २६ एकाते रहु नहीं
 २७ स्तुति करु नही
 २८ चित्तवन करु नही
 २९ शृंगार वाचु नही
 ३० विशेष प्रसाद लउ नही
 ३१ स्वान्द्रिष्ट भोजन लउ नही
 ३२ सुगधी द्रव्य वापरु नही
 ३३ स्नान मजन करु नही
 ३४
 ३५ वाम विषयने ललित भावे वाचु नही.

- ३६ वीर्यनो व्याघात करु नही
 ३७ वधार जळपान करु नही
 ३८ कटाग दृष्टियी स्त्रीने नीरखु नही
 ३९ हसीने वात करु नही (स्त्रीयी)
 ४० शृगारी वस्त्र नीरखु नही
 ४१ दपतीसहवास सेवु नही
 ४२ मोहनीय स्थानकमा रहु नही
 ४३ एम महापुशपोए पाळवु हु पाळवा प्रथली छु
 ४४ लोवनिनाथी करु नही
 ४५ राज्यभययी त्रासु नही
 ४६ असत्य उपश आणु नही
 ४७ क्रिया सदोयी करु नही
 ४८ अहपद राखु के भाखु नही
 ४९ सम्यक् प्रकार विश्व भणी दृष्टि करु
 ५० निस्वापण विहार करु
 ५१ अयने मोहनी उपजावे एको देखाव करु नही
 ५२ धर्मानुरक्त दशनयी विचरु
 ५३ सब प्राणीमा समभाव राखु
 ५४ क्रीडी वचन भाखु नही

- ५५ पापी वचन भाखु नही
 ५६ अमत्य आज्ञा भाखु नही
 ५७ अपध्य प्रतिज्ञा आपु नही
 ५८ सृष्टिघो-दर्यमा मोह राखु नही
 ५९ सुख दुःख पर समभाव कर
 ६० रात्रिभोजन कर नही
 ६१ जेमापी नगो, से सेबु नही
 ६२ प्राणीने दु ख थाय एबु मृषा भाखु नही
 ६३ अतिविनु सम्मान कर
 ६४ परमात्माना भक्ति कर
 ६५ प्रत्येक स्वयम्बुधने भगवान मानु
 ६६ तन दिन प्रति पूजु
 ६७ विद्वानोने सम्मान आपु
 ६८ विद्वानोषी माया कर नही
 ६९ मायावीने विद्वान कहु नही
 ७० कोइ दर्शनने निन्दु नही
 ७१ अधमनो स्तुति कर नही
 ७२ एकपणी मतभेद बाधु नही
 ७३ अज्ञान करने आरुपु नही

- ७४ आत्मप्रार्थना इच्छु नहीं
 ७५ प्रमाद कोई कृत्यमा करुं नहीं
 ७६ मासादिक आहार करु नहीं
 ७७ तुष्याने क्षमायु
 ७८ तापयो मुक्त भवु ए मनोगता मानु
 ७९ ते मनोरथ पार पाडवा परायण भवु
 ८० योगवड हृदयने सुकल करवु
 ८१ असत्य प्रमाणयी बातपूति करु नहीं
 ८२ असभवित कल्पना करु नहीं
 ८३ लोक अहित प्रणीत करु नहीं
 ८४ शानीनी निंदा करु नहीं
 ८५ वैरीना गुणनी पण स्तुति करु
 ८६ वैरभाव कोईथी राखु नहीं
 ८७ मातापिताने मुक्ति बाटे चढावुं
 ८८ रुडी बाटे तेमनो बदलो आपु
 ८९ तेमनो मिथ्या आशा मानु नहीं
 ९० स्वस्त्रीमां समभावयी भवुं
 ९१
 ९२ उतावळो घालु नहीं

- ९३ जोसभेर चालु नही
 ९४ मरोडथी चालु नही
 ९५ उच्छ खल वस्त्र पहेर नही
 ९६ वस्त्रनु अभिमान करु नही
 ९७ बघारे बाळ राखु नही
 ९८ चपोचप वस्त्र सजु नही
 ९९ अपवित्र वस्त्र पहेर नही
 १०० ऊनना वस्त्र पहेरवा प्रयत्न करु
 १०१ रेशमी वस्त्रनो त्याग करु
 १०२ शात चालथी चालु
 १०३ छोटो भपको करु नही
 १०४ उपदेशवने द्वेषथी जोउ नही
 १०५ द्वेषमात्रना त्याग करु
 १०६ राग दृष्टिथी एके वस्तु बाराधु नही
 १०७ बरीना सत्प वचनने मान आपु
 १०८
 १०९
 ११०

- ११२
 ११३
 ११४
 ११५
 ११६ बाळ राखु मही (ग०)
 ११७ कघरो राखु मही
 ११८ गारो करं नही—आगणा पासे
 ११९ फळियामां अस्वच्छा राखु मही (साधु)
 १२० फाटल कपडा राखु मही (साधु)
 १२१ अणगळ पाणी पीउ नही
 १२२ पापी जळ माहु महीं
 १२३ कषारे जळ ढोळु नही
 १२४ यनस्पतिने दु म आपु नही
 १२५ अस्वच्छना राखु महा
 १२६ पहोरनु राघेलु भाजन करु नही
 १२७ रसेंद्रियनी बुद्धि करु महीं
 १२८ रोग बगर औषधनु सेवन करु नही
 १२९ विषयनु औषध खाउ नही
 ३० छोटी नही

- १३१ कृपण घाउ नहीं
 १३२ आजीविका सिवाय कोईमा माया कर नहीं
 १३३ आजीविका माटे धम बोधू नहीं
 १३४ बलतनो अनुपयोग कर नहीं
 १३५ नियम धगर कृत सेवु नहीं
 १३६ प्रतिज्ञा, व्रत तोड्डु नहीं
 १३७ सत्य वस्तुनु खडन कर नहीं
 १३८ तत्त्वज्ञानमा शक्ति घाउ नहीं
 १३९ तत्त्व आराधता लीकनिदाथा डर नहीं
 १४० तत्त्व आपता माया कर नहीं
 १४१ स्वार्थने धम भाखु नहा
 १४२ घारे वर्गने मडन कर
 १४३ धम वडे स्वाच पेदा कर नहीं
 १४४ धर्म वडे अर्थ पेदा कर
 १४५ जडता जोईने आक्रोश पामु नहीं
 १४६ खेदनी स्मृति आणु नहीं
 १४७ मिथ्यात्यने विद्यजन कर
 १४८ असत्यने सत्य कहू नहीं
 १४९ शृंगारने उत्तेजन आपु नहीं

- १५० हिंसा बडे स्वाघ चाहु नही
 १५१ सृष्टिनो खे-वधार नही
 १५२ खोटी मोहिनी पेण कर नही
 १५३ विद्या विना पूरु रहु नही
 १५४ विनयने आराधी रहु
 १५५ मायाविनयनो त्याग कर
 १५६ अदत्तादान लउ नही
 १५७ बलेश कर नही
 १५८ दत्ता अनीति लउ नही
 १५९ दु खी करीने घन लउ नही
 १६० खोटो तोळ तोळु नही
 १६१ खोटी साखी पूरु नही
 १६२ खोटा खोगन खाउ नही
 १६३ हासी कर नही
 १६४ समभाषणी मृत्युने जोउ
 १६५ मोतणी हृष मानवा
 १६६ कोईना मोतणी हमबु नही
 १६७ विदेही हृदयन करना जउ
 १६८ विद्यानु अभिमान कर नही

- १६९ गुह्यो गुरु बनु नही
 १७० अपूज्य आचायन पूजु नही
 १७१ लोटु अपमान तने आपुं नही
 १७२ अवरणीय ध्यापार करे नो
 १७३ गुग धगरनु बस्तुत्व मवु महो
 १७४ तत्त्वज्ञ सप अज्ञातिर करे नहा
 १७५ शास्त्र बांचुं
 १७६ पोताना मिथ्या तर्कन उत्तेजन आपु नही
 १७७ सर्व प्रवारनी क्षमान चाहु
 १७८ सतोषनी प्रयाचना कर
 १८१ स्वात्मनक्ति करे
 १८० सामान्य भक्ति कर
 १८१ अनुपासक चाउ
 १८२ निरभिमानी चाउ
 १८३ मनुष्य जातिना भद न गवु
 १८४ धरनी दया चाउ
 १८५ विशेषधी मदन टहा कर
 १८५ सामान्यधी मित्रभाव राखु
 १८७ प्रत्येक वगुना निमम कर

- १८८ सादा पोशाकने चाहू
 १८९ मधुरी वाणी भासू
 १९० मनोधीरस्वनी बुद्धि करुं
 १९१ प्रत्यक परिषद् सहन करु
 १९२ आत्मान परमेश्वर मानु
 १९३ पुत्रन तार रस्त घडावु (पिता इच्छा कर छे)
 १९४ खोटा लाड लडावुं नही
 १९५ मलिन रासु नही
 १९६ अबली वानथी स्तुति करुं नही
 १९७ मोहिनीभाव नीरसु नही
 १९८ पुत्रीनु ब्रशवाळ योग्य गुणे करु
 १९९ समय जोड
 २०० समगुण जोड
 २०१ तारो सिद्धांत भुटे तेम ससारभ्यवहार न घणवु
 २०२ प्रयेकने धारसल्यता उपयेग
 २०३ सत्त्वघी कटाळु नही
 २०४ विधवा छु तारा धमने अगीकृत करु (विधवा
 इच्छा करे छे)
 २०५ सुवासो साज सजु नही

- २०६ घमकथा करु
 २०७ नबरी रहु नही
 २०८ सुच्छ विचारपर जउ नही
 २०९ सुखनी अदेखाई करु नही
 २१० ससारने अनित्य मानु
 २११ गुद ग्रह्यचर्यनु सेवन करु
 २१२ परघेर जउ नही
 २१३ कोई पुरुष साये वान करु नही
 २१४ अचळतापी चालु नही,
 २१५ ताळी दई वात करु नही
 २१६ पुरुष-रक्षण राखु नही
 २१७ कोईना कहापी रोष आणु नही
 २१८ विदडपी खेद मानु नही
 २१९ मोहदष्टिपी वस्तु नीरखु नही
 २२० हून्यपी बीजु रूप राखु नही
 २२१ सेव्यनी शुद्ध भक्ति करु (सामान्य)
 २२२ नीतिपी चालु
 २२३ तारी आज्ञा छोडु नही
 २२४ अविनय करु नही

- २६३ हृदयने लीवरूप राक्षु
 २६४ हृदयने जलरूप राक्षु
 २६५ हृदयने तेलरूप राक्षु
 २६६ हृदयने अग्निरूप राक्षु
 २६७ हृदयने आदगरूप राक्षु
 २६८ हृदयने समुद्ररूप राक्षु
 २६९ वचनने अमृतरूप राक्षु
 २७० वचनने निद्रारूप राक्षु
 २७१ वचनने तृषारूप राक्षु
 २७२ वचनने स्वाधीनरूप राक्षु
 २७३ कायाने कमानरूप राक्षु
 २७४ कामाने चञ्चलरूप राक्षु
 २७५ कामाने निरपराधी राक्षु
 २७६ कोई प्रकारना चाहना राक्ष महा (परमहंस)
 २७७ तपस्वी छु, वनमा तपश्चर्या चर्या कर
 (तपस्वीनी इच्छा)
 २७८ शीतल छाया लउ छु
 २७९ सममावे सब सुख संपादन कर छु
 २८० मायाधी दूर रह छु

- २८१ प्रपचने त्यागु छु
 २८२ सब त्यागवस्तुने जाणु छु
 २८३ सोटी प्रशसा करु नही (मु० ब्र० उ० गू० सामाय)
 २८४ खोटु माळ आपु नही
 २८५ खोटी वस्तु प्रणीत करु नही
 २८६ कुटुबकलेश करु नही (गू० उ०)
 २८७ अम्याख्यान घास नही (सा०)
 २८८ पिगुन घउ नही
 २८९ असत्यपी राबु नही (२)
 २९० खडखड हसु नही (स्त्री)
 २९१ कारण विना मो मलकाबु नही
 २९२ कोई वेळा हसु नही
 २९३ मनना आनद करता आत्मानदन चाहु
 २९४ सर्वने ययातथ्य मान आपु (गृहस्थ)
 २९५ स्थितिनो गर्व करु नही
 २९६ स्थितिनो खेद करु नही
 २९७ खोटो उद्यम करु नही
 २९८ अनुधमी रहु नही
 २९९ खोटी सलाह आपु नही. (गू०)

- ३३७ नास्तिकत्वानो उपदेश आपु नहीं (उ०)
 ३३८ वयमा परणु नहीं (गु०)
 ३३९ वय पछी परणु नहीं
 ३४० वय पछी स्त्री भोगवु नहीं
 ३४१ वयमा स्त्री भोगवु नहीं
 ३४२ कुमार पत्नीने छोलावु नहीं
 ३४३ परणीय पर अभाव लावु नहा
 ३४४ वरागी अभाव गणु नहीं (गु० मु०)
 ३४५ कहुवु बचन कहु नहीं
 ३४६ हाथ उगामु नहीं
 ३४७ अमोग्य स्पश कहु नहीं
 ३४८ बार दिवस स्पश कहु नहीं
 ३४९ अयोग्य ठपकी आपु नहीं
 ३५० रजस्वलामा भोगवु नहीं
 ३५१ ऋतुगनमा अभाव आणु नहीं
 ३५२ शृंगारभक्ति सेवुं नहीं
 ३५३ सय पर ए नियम, न्याय लागु कर
 ३५४ नियममा छोटी दलीलधी छुट्टु नहा
 ३५५ छोटी चीते चडावु नहीं

- ३५६ दिवसे भोग भोगवु नही
 ३५७ दिवसे स्पर्श कर नही
 ३५८ अकमापाए बोलावु नही
 ३५९ कोईनु घत भगावु नही
 ३६० छात्रे स्थळे भटकु नही
 ३६१ स्वाय बहाने कार्दोनो त्याग मुकावु नही
 ३६२ क्रियाशाळीने निन्दु नही
 ३६३ नग्न धिन्न निहाळु नही
 ३६४ प्रतिमाने निन्दु नही
 ३६५ प्रतिमाने नीरखु नही
 ३६६ प्रतिमाने पूजु (वेवळ गृहस्थ स्थितिमा)
 ३६७ पापवी धम मानु नही (सब)
 ३६८ सत्य बहेवारने छोदु नही (सब)
 ३६९ छळ कर नही
 ३७० नग्न सूत्र नही
 ३७१ नग्न नाहु नही
 ३७२ आछा लूगडा पहेंरु नही
 ३७३ शास्ता अलकार पहेंरु नही
 ३७४ अमर्यादापी चालु नही

- ३७५ उठावळे साद बोलु नही
 ३७६ पति पर दाव राखु नही (स्त्री)
 ३७७ तुच्छ समोग भोगववो नही (गु० उ०)
 ३७८ खेदमा भोग भोगववो नही
 ३७९ सायकाळे भोग भोगववो नही
 ३८० सायकाळे अमवु नही
 ३८१ बहणोदये भोग भोगववो नही
 ३८२ ऊपमाधी ऊगी भोग भागववो नही
 ३८३ ऊपमाधी ऊठी अमवु नही
 ३८४ शौचक्रिया पहेलां कोई क्रिया बरवी नही
 ३८५ क्रियानी काई जरूर नथी (परमहंस)
 ३८६ ध्यान विना एकाते रहु नही (मु०गु०ब्र०उ०प०)
 ३८७ लघुशकामां तुच्छ पाठ नही
 ३८८ दीघशकामां बखत लगाहु नही
 ३८९ ऋनुऋस्तुना शरीरधर्म साचवु (गु०)
 ३९० आत्माना ज मात्र धमकरणी साचवु (मु०)
 ३९१ अधोग्य मार बघन बहं महा
 ३९२ आत्मस्वतंत्रता खोठ नही (मु० गु० ब्र०)
 ३९३ धनमा पड्या पहला विचार बह (ज्ञा०)

- ३९४ पूर्वित भोग समाप्त नहीं (मु० गू०)
 ३९५ अयोग्य विद्या साधु नहीं (मु० गू० ब्र० उ०)
 ३९६ बोधु पण नहीं
 ३९७ वण खपनी वस्तु ल उं नहीं
 ३९८ नाहु नहीं (मु०)
 ३९९ दातण करु नहीं
 ४०० ससारमुख चाहु ननी
 ४०१ नीति विना ससार भोगवु नहीं (गू०)
 ४०२ प्रसिद्ध रीते कुटिलतायी भोग वणवु नहीं (गू०)
 ४०३ विरहयय गूवु नहीं (मु० गू० ब्र०)
 ४०४ अयोग्य उपमा आपुं नहीं (मु० गू० ब्र० उ०)
 ४०५ स्वार्थ माटे क्रोध करु नहीं (म० गू०)
 ४०६ धादयस प्राप्त करु नहीं (उ०)
 ४०७ अपवादयी खेद करु नहीं
 ४०८ धर्मद्रव्यनो उपयोग करी शकु नहीं (गू०)
 ४०९ दगांग के-धममा काहु (गू०)
 ४१० सबसंग परित्याग करु (परमहस)
 ४११ तारो बोधेसो मारो धर्म विसारु नहीं (मर्थ)
 ४१२ स्वप्नानद खेद करु नहीं

- ४१३ आजीविक विद्या सेवु नहीं (गु०)
 ४१४ तपने सेवु नहीं (गु० ब०)
 ४१५ वे वसतयी वधारे जमु नहो (गु० गु० ब० उ०)
 ४१६ स्त्री भैळो जमु नहीं (गु० उ०)
 ४१७ कोई माथे जमु नहीं (स०)
 ४१८ परस्पर कबळ आपु नहीं, लड नहीं (स०)
 ४१९ वधारे ओछ पथ्य साधन करे नहीं (ग०)
 ४२० नीरागीना वचनोने पूज्यमाथे मान आप
 ४२१ नीरागी प्रथो वाचु
 ४२२ तत्त्वने ज पहण करु
 ४२३ निर्माल्य अध्ययन करु नहीं
 ४२४ विचारशक्तिने सोलवु
 ४२५ ज्ञान विना तारो धर्म अगोहृत करु नहा
 ४२६ एकांतवाद लड नहीं
 ४२७ नीरागी अध्ययनो मुखे करु
 ४२८ धर्मकथा श्रवण करु
 ४२९ नियमित कर्तव्य चुकु नहीं
 ४३० अपराधशिखा तोडु नहीं
 ४३१ याचकनी हासी करे नहीं

- ४३२ सत्पान्ने दान आपु
 ४३३ दीननी दया खाउ
 ४३४ दु खीनो हासी करु नही
 ४३५ क्षमापना बगर क्षमन करु नही
 ४३६ आळसने उत्तेजन आपुं नही
 ४३७ सृष्टिक्रम विरुद्ध बर्मे कई नही
 ४३८ स्त्रोशय्यानो त्याग कई
 ४३९ निमुक्ति साधन ए विना सधळ त्यागु छु
 ४४० ममलेश करु नही
 ४४१ परदु से दाजु
 ४४२ अपराधी पर पण क्षमा करु
 ४४३ अयोग्य लेख रखु नही
 ४४४ आंगुप्रणनो विनय जाळवुं
 ४४५ धर्मवर्तव्यमां द्रव्य आपता माया न कई
 ४४६ नम्र वीरत्वयी तरुव बोधु
 ४४७ परमहंसनी हांसी करु नही
 ४४८ खादीं ओउ नही
 ४४९ खादसांमां जोई हगुं नही
 ४५० प्रवाहीपदार्थमा मोडु ओउं नही

- ४५१ छत्री पडावु नही
 ४५२ अयोग्य छत्री पडावु नही
 ४५३ अधिकारनो गेरउपयोग करु नही
 ४५४ सोती हा कहू नही
 ४५५ केशने उत्तेजन आपु नही
 ४५६ निग कहू नही
 ४५७ कर्तव्य नियम धरु नही
 ४५८ निघर्मानो गेरउपयोग करु नही
 ४५९ उत्तम गतिने साध्य करु
 ४६० धक्ति धगरनु कृत्य करु नही
 ४६१ देग काळाग्नि ओटसु
 ४६२ कृत्यनु परिणाम जाउ
 ४६३ कोईनो उपकार ओळवु नही
 ४६४ मिथ्या स्तुति करु नही
 ४६५ खाटा देव स्थापु नही
 ४६६ कल्पित धर्म धलावु नही
 ४६७ सृष्टिस्वभावने अधर्म कहू नही
 ४६८ सर्व श्रेष्ठ महव ओचननायक मानु
 ४६९ मानता मानु नही

- ४७० अयोग्य पूजन कर नहीं
 ४७१ रात्रे शीतल जलथी नाहू नहीं
 ४७२ दिवसे व्रण बसन नाहू नहीं
 ४७३ माननी अभिलाषा राखु नहीं
 ४७४ आलापादि सेवु नहीं
 ४७५ बीजा पामे बात करु नहीं
 ४७६ टूकु लप राखु नहीं
 ४७७ चमाद सेवु नहीं
 ४७८ रौद्रादि रमनो उपयोग करु नहीं
 ४७९ शात रसने निदु नहीं
 ४८० सत्कर्ममा आडो आवु नहीं (मु० ग०)
 ४८१ पाछो पाढवा प्रयत्न करु नहीं
 ४८२ मिथ्या हठ लड नहीं
 ४८३ अवाचकने दुख आपु नहीं
 ४८४ खोडीलानी सुखशाति बघारु
 ४८५ नीतिशास्त्रन मान आपु
 ४८६ हिंसक घमने बळगु नहीं
 ४८७ अनाचारी घमने बळगु नहीं
 ४८८ मिथ्यावाणीने बळगु नहीं

- ४८९ शृंगारी घमने बज्जगु नही
 ४९० अनान घमने बज्जगु नही
 ४९१ बेबल ब्रह्मने बज्जगु नही
 ४९२ बेबल उपासना सेवु नही
 ४९३ नियतवाद सेवु नही
 ४९४ भावे सृष्टि अनादि अनत कहू नही
 ४९५ द्रव्ये सृष्टि सादिअत कहू नही
 ४९६ पुल्याचने निन्दु नही
 ४९७ निष्पापीने चचळतापी छळु नही
 ४९८ शरीरनी भस्मो कहू नही
 ४९९ अयोग्य वचने बोलावु नही
 ५०० आजीविका अर्थे नाटक कहू नही
 ५०१ मा, बहेनपी एकाते रहू नहीं
 ५०२ पूर्व स्नेहीअने त्या आहार लेवा जउ नही
 ५०३ तत्त्वघर्मनिदक पर पण रोष घरवो नहीं
 ५०४ धीरज मूकवी नही
 ५०५ चरित्रने अद्भुत करवु
 ५०६ विजय कीर्ति, यग सवकपी प्राप्त करवा
 ५०७ कोईना घरसंसार तोडवो नही

- ५०८ अतराय नाखची नही
 ५०९ शुक्ल घम खडको नही
 ५१० निष्काम गोल आराधव
 ५११ त्वरित भाषा बोलवी नही
 ५१२ पापग्रंथ गूथु नही
 ५१३ क्षीर समय मौन रहू
 ५१४ विषय समय मौन रहू
 ५१५ व्रेश समय मौन रहू
 ५१६ जळ पीता मौन रहू
 ५१७ जमता मौन रहू
 ५१८ पगुपद्धति जळपान करू नही
 ५१९ कूदको मारी जळमा पडू नही
 ५२० स्मशाने वस्तुमात्र चाखू नही
 ५२१ ऊथु क्षय करू नही
 ५२२ बे पुरुषे साथे सूखू नहीं
 ५२३ बे स्त्रीए साथे सूखू नही
 ५२४ दाहनेनी आशातना करू नही
 ५२५ गुह आदिनी तेम ज
 ५२६ स्वार्थे योग, तप साधु नही

- ५२७ देगाटन कर
 ५२८ देगाटन कर नहीं
 ५२९ घोमासे स्थिरता कर
 ५३० शमामा पान खाउ नहीं
 ५३१ स्वस्त्री साथ मर्यादा शिषाय पर नहीं
 ५३२ भूलनी विमृति करवी नहीं
 ५३३ क० कण्ठाल सोनीनी दुबाने वेतवु नहीं
 ५३४ कारीगरन त्या (गुरुत्वे) जवु नहीं
 ५३५ तमाकु मेववी नहीं
 ५३६ सोपारी व बजत खावी
 ५३७ गोळ कूपमा नाहवा परु नहीं
 ५३८ निराधितने आश्रय आपु
 ५३९ समय बिना व्यवहार बोलचो नहीं
 ५४० पुत्र लग्न कर
 ५४१ पुत्री लग्न कर
 ५४२ पुनलग्न करुं नहीं
 ५४३ पुत्रीन भणाव्या बगर रहु नहीं
 ५४४ स्त्री विद्यागाठी शोध कर
 ५४५ तेजीने घमपाठ शिसाडवु

- ५४६ प्रत्येक ग्ने शांति विराम राखवा
 ५४७ उपदेशकने सम्मान आपु
 ५४८ मनह गुणधर्मपी भरली सृष्टि छ एम मानु
 ५४९ कोई काळ तत्त्व बढे करी दुनिमामापी दु ख जशे
 एम मानु
 ५५० दुःख अने खेद धमणा छे
 ५५१ माणस चाहू त करी दावे
 ५५२ धीर्य, बुद्धि इ० नो सुखद उपयोग करू
 ५५३ कोई काळ मन दु खी मानु नही
 ५५४ सृष्टिना दु ख प्रनाशन करू
 ५५५ सब साध्य मनारथ धारण करू
 ५५६ प्रत्येक उत्त्वज्ञानीबोने परमस्वर मानु
 ५५७ प्रत्येक गुणउत्ख ग्रहण करू
 ५५८ प्रत्येकना गुणन प्रकृतिल्लत करू
 ५५९ कुटुबन स्वर्ग बनावू
 ५६० सृष्टिने स्वर्ग बनावु लो कुटुबन माण बनावू
 ५६१ सरवाये सृष्टिने मुखा करतां हु स्वाध अपु
 ५६२ सृष्टिना प्रत्येक (-) गुणनी बुद्धि करू
 ५६३ सृष्टिना दाखल बढा सुधी पाप पुण्य छे एम मानु

- ५२७ देगाटन कर
 ५२८ देगाटन कर नही
 ५२९ घोमासे स्थिरता कर
 ५३० सभामां पान खाव नहीं
 ५३१ स्वम्त्रा साथे मर्यादा सिवाय कर नही
 ५३२ भूलनी विहमृति करवी नही
 ५३३ क० बलाल सोनीनी दुवाने घेसवु नही
 ५३४ कारीगरने त्यां (गुद्वे) जवु नही
 ५३५ तमाकु मेववी नही
 ५३६ सोपारी व बलत सावी
 ५३७ गोळ बूपमा नाहवा पटु नही
 ५३८ निराश्रितने आश्रय आपु
 ५३९ समय बिना व्यवहार बोलवो नहीं
 ५४० पुत्र लग्न कर
 ५४१ पुत्री लग्न कर
 ५४२ पुनलग्न कर नही
 ५४३ पुत्रीन भणाव्या बगर रहु नही
 ५४४ स्त्री विशाणाळी गोधु कर
 ५४५ तेओन घमपाठ शिशाडावु

- ५४६ प्रत्येक गृहे शांति विराम राखवा
 ५४७ उपेक्षाकरी समान आपु
 ५४८ अनंत गुणधर्मधी भरन्ती सृष्टि छ एम मानु
 ५४९ कोई काले तत्व बढे करी दुनियामाधी दुःख जनै
 एम मानु
 ५५० दुःख अने छेद धमणा छे
 ५५१ माणस चाहे त करी दाक
 ५५२ गौर्य, बुद्धि इ० नो सुखद उपयोग कर
 ५५३ कोई काले मन दु खा मानु नही
 ५५४ सृष्टिना दुःख प्रनाशन कर
 ५५५ सर्व साध्य मनोरथ धारण कर
 ५५६ प्रत्येक तत्त्वज्ञानीमान परमेश्वर मानु
 ५५७ प्रत्येकनु गुणतत्व ग्रहण कर
 ५५८ प्रत्येकना गुणने प्रफुल्लित कर
 ५५९ कुटुंबन स्वर्ग बनावु
 ५६० सृष्टिने स्वर्ग बनावु वा कुटुंबने मोक्ष बनावु
 ५६१ तत्त्वार्थे सृष्टिन सुखी करता हू स्वाय अपु
 ५६२ सृष्टिना प्रत्येक (-) गुणनी बुद्धि कर
 ५६३ सृष्टिना दासल यता सुधी पाप पुण्य छे एम मानु

- ५६४ ए मिट्टात तत्त्वयमनो छ, नास्ति कृत्तानो नपो एम
मानु
- ५६५ हृदय सोवित्त कर रही
- ५६६ बालान्यताधी वीरीने पण वद्य कर
- ५६७ तुं जे करे छ तमां असमव न मानु
- ५६८ शका न कर, उषापु नहीं मठन कर
- ५६९ राजा छता प्रज्ञान तारे रस्ते पढायु
- ५७० पापीने अपमान आपु
- ५७१ न्यायने चाहूं वरुं
- ५७२ गुणनिधिने मान आपु
- ५७३ तारो रस्तेो सुर्ध प्रकार मान्य रामु
- ५७४ घर्मालिय स्थापु
- ५७५ विद्यालय स्थापुं
- ५७६ नगर स्वच्छ राखु
- ५७७ बघार कर नाखु नही
- ५७८ प्रजा पर बालसत्यता धरायु
- ५७९ कोई व्यसन सेवु नहीं
- ५८० बे स्त्री परणु नहीं
- ५८१ तत्त्वज्ञानना प्रायोजनिक अभावे बीजी परणु से अपवाद

- ५८२ ब्रै () पर समभावे जोड
 ५८३ सेवक तत्त्वज्ञ राखु
 ५८४ अज्ञान क्रिया तजी दस
 ५८५ नान क्रिया सेववा माटे
 ५८६ कपटने पण जाणवु
 ५८७ असूया सेवु नही
 ५८८ घम आज्ञा सत्रयी श्रेष्ठ मानु छु
 ५८९ सद्गति घमने ज मेवीश
 ५९० सिद्धात मानीश प्रणीत करीश
 ५९१ घम महात्माओने समान दर्हा
 ५९२ ज्ञान विना सघली याचनाओ त्यागु छु
 ५९३ भिक्षाचरी याचना सबु छु
 ५९४ चतुर्मासि प्रवास करु नही
 ५९५ जेनी तें ना कही ते माटे शोधु के कारण मागु नही
 ५९६ देहघात करु नही
 ५९७ व्यायामादि सेवीश
 ५९८ पौषघादिक व्रत सेवु छु
 ५९९ बाघेलो आश्रम सेवु छु
 ६०० अकरणीय क्रिया ज्ञान साधु नही

- ६०१ पाप व्यवहारना नियम बाधु नहीं
 ६०२ छुत रमण करु नही
 ६०३ रात्रे छोर-कर्म करवु नही
 ६०४ ठासाठास सोढ ताणु नही
 ६०५ अयोग्य जागृति भोगवु नही
 ६०६ रसस्वाद तनघम मिथ्या करु नही
 ६०७ एकात शारीरिक धम आरानु नही
 ६०८ अनक देव पूजु नही
 ६०९ गुणस्तवन सर्वोत्तम गणु
 ६१० सद्गुणनु अनुकरण करु
 ६११ शृगारी ज्ञाता भ्रमु मानु नही
 ६१२ सागर प्रवास करु नही
 ६१३ आघम नियमाने जाणु
 ६१४ छोर-कर्म नियमित राखवु
 ६१५ ज्वरादिकमा स्नान करवु नही
 ६१६ जडमा डूबकी मारवी नही
 ६१७ कृष्णादि पाप लेयानो त्याग करु छु
 ६१८ सम्यक समयमा अपध्याननो त्याग करु छु
 ६१९ नाम भक्ति सेवीय नही

- ६२० ऊमा ऊमा पाणी पीउ मही
 ६२१ आहार अत पाणी पीउ नही
 ६२२ चालता पाणी पीउ नही
 ६२३ रात्रे गळ्या विना पाणी पीउ नही
 ६२४ मिथ्या भाषण कर नहा
 ६२५ सन् दादोने सामान आपु
 ६२६ अयोग्य आवे पुरुष नीरसु नही
 ६२७ अयोग्य धचन भासु नही
 ६२८ उघाडे गिर बसु नहीं
 ६२९ बारबार अवयवो नीरसु नही
 ६३० स्वल्पनी प्रशसा कर नही
 ६३१ नाया पर गूढभावे राचु नहीं
 ६३२ भार भाजन कर नही
 ६३३ तीव्र हृदय रासु नही
 ६३४ मानार्थे कृत्य कर नही
 ६३५ वात्यर्थे पुण्य कर नहीं
 ६३६ कपित जया दुष्टात सत्य बहू नहीं
 ६३७ अज्ञानी वात्रे रात्रे घालु नहीं
 ६३८ दक्षिणी गेरउपयाग कर नहीं

- ६३९ स्त्रीपत्ने धन प्राप्त कर नही
 ६४० बघ्याने मातृभावे सत्कार दड
 ६४१ अकृत धन लड नही
 ६४२ बळदार पायडी बाघु नही
 ६४३ बळदार घलोठी पहेर नही
 ६४४ मलिन वस्त्र पहेर
 ६४५ मृत्यु पाछळ रागपी रोज नही
 ६४६ व्याख्यानशक्तिने आराधु
 ६४७ धमनामे केशमा पड नही
 ६४८ तारा धम माटे राजद्वारे केस मूकु नही
 ६४९ बने त्यां सुषी राजद्वारे घट्टु नही
 ६५० धीमतावस्थान वि० शाळापी कर
 ६५१ तिर्वनावस्थानो शोक कर नही
 ६५२ परदुःखे हर्ष घड नही
 ६५३ जेम बने तेम घवळ वस्त्र सजु
 ६५४ दिवसे तेल नाखु नही
 ६५५ स्त्रीए रात्रे तेल नाखवु नही
 ६५६ पापपत्र सेवु नही
 ६५७ धर्मी सुयशी एक कृत्य करवानो मनोरथ धरानु छु

- ६७७ वस्तुमा सेलभेड कर नहा
 ६७८ जीवहितक व्यापार कर नहा
 ६७९ ना कहैलां अयाणात्तिक सबु नही
 ६८० एक कुलमा कया आनु नही लउ नही
 ६८१ सामा पशना सगा स्वधर्मी ज छोळीस
 ६८२ धर्मकतथ्यमा उत्साहादिनो उपयोग करीन
 ६८३ आजीविका अर्थे सामान्य पाप करतां पण कपतो
 जईस
 ६८४ धममिन्नमा माया रमु नही
 ६८५ पतुवर्णी धर्म व्यवहारमा भूलीस नही
 ६८६ सत्यवादान सहायभूत वर्दश
 ६८७ घूत त्यागने त्यागु छु
 ६८८ प्राणी पर कोप करवी नही
 ६८९ वस्तुनु सत्त्व जाणवु
 ६९० स्तुति, भक्ति नित्यकर्म विमुजन कर नही
 ६९१ अनय पाप करु नही
 ६९२ आरभोपाधि त्यागु छु
 ६९३ कुसग त्यागु छु
 ६९४ मोह त्यागु छु

- ૬૯૫ દોષનુ પ્રાયશ્ચિત્ત કરીશ
 ૬૯૬ પ્રાયશ્ચિત્તાત્કિની વિસ્મૃતિ નહી કર
 ૬૯૭ સધટ્ટા કરતા ઘમઘગ પ્રિય માનીશ
 ૬૯૮ તાગે ઘમ ત્રિકરણ ગુદ્ધ સેવવામા પ્રમાદ નહી કર
 ૬૯૯
 ૭૦૦

()
 વત્રોસ યોગ

સત્પુષ્પો નીચના વત્રોસ યોગના મગ્નહ વરી આત્માન
 રુગ્ગ્વલ્લ કરવાનુ વહે છે

- *૧ તિષ્ઠ પોતાના જીવો ધાય તને માટે તને શ્રુતાદિક
 જ્ઞાન આપવું
- *૨ પોતાના આચાર્યપણાનુ જે નાન હાય તેનો અત્યને ઘોષ
 આપવો અને પ્રકાશ કરવો

* વાઠાતર—૧ મોક્ષસાધક યોગ માટે તિષ્ઠે આચાર્ય
 પાને આલોચના કરવી ૨ આચાર્યે આલાચના ક્ષીજા પાસે
 પ્રવાસવી નહી

- ३ आपत्तिकाळे पण धर्मनु दृढपणु त्यामवुं नही
- ४ लोभ परलोचना सुखना फळनी वांछना विना तप करवुं
- ५ शिष्या मळी त प्रमाणे यत्नाया वतवुं अने नवी शिष्या विवेकची ग्रहण करवी
- ६ ममत्वानो त्याग करवो
- ७ गुप्त तप करव
- ८ निर्लोभता राखवी
- ९ परिपह तपसगने जीतवा
- १० सरळ चित्त राखवुं
- ११ धारमसयम शुद्ध पाळवो
- १२ समकित शुद्ध राखवुं
- १३ चित्तनी एकाग्र समाधि राखवी
- १४ कपटरहित आचार पाळवो
- १५ विनय करवायाग्य पुरुषानो यथायोग्य विनय करवो
- १६ संतोषची करीने तृष्णानी मर्यादा टूकी करी नाखवी
- १७ वैराग्य भावनामा निमग्न रहवुं
- १८ मायारहित वतवुं
- १९ शुद्ध करणीमा सावधान ववुं

- ૨૦ સંકરને યાદરહો અને પાપને રોકવા
- ૨૧ પોતાના દોષ સમમાવપૂર્વક ટાળવા
- ૨૨ સર્વ પ્રકારના વિવચયી વિરક્ત રહેવું
- ૨૩ મૂલ્યગુણે પંચમહાવ્રત વિશુદ્ધ પાળવા
- ૨૪ હત્તરગુણ પંચમહાવ્રત વિશુદ્ધ પાળવા
- ૨૫ હરસાહુપૂર્વક કાયોત્સર્ગ કરવો
- ૨૬ પ્રમાદરહિત જ્ઞાન-ધ્યાનમા પ્રવતન કરવું
- ૨૭ હમજ્ઞા આત્મચારિત્રમા સૂત્રમ સ્વયોગથી ઘટવું
- ૨૮ ધ્યાન, જિતેન્દ્રિયતા અર્થે એકાગ્રતાપૂર્વક કરવું
- ૨૯ મરણાંત દુઃખથી પણ મય પામવો નહી
- ૩૦ સ્ત્રીઆદિકના સગને ત્યાગવો
- ૩૧ પ્રાપ્તિચિત્ત વિશુદ્ધિ કરવી
- ૩૨ મરણકાલે આરાધના કરવી

ए एनेको योग अमूल्य छे सपत्ता सपह करनार
परिणामे अनंत सुखने पामे छे

વિ. સ. ૧૯૪૦ ચૈત્ર

સ્મૃતિમાં રાક્ષયા યોગ્ય મહાયાપયો —

- ૧ એક ભદે નિયમ એ જ આ જગતનો પ્રવર્તક છે
- ૨ જે મનુષ્ય સત્યુપ્પોના ચરિત્રગ્રહસ્યન પામે છે, તે મનુષ્ય પરમન્વર ધાય છે
- ૩ શ્વચ્છ વિષ્ણુ એ જ સર્વ વિષમ દુઃસ્તનુ મૂઢિયું છે
- ૪ જ્ઞાજ્ઞાનો મેહ્લાપ અને ઘોષા સાથે અતિ સમાગમ એ ઘને સમાન દુઃસ્તાયક છે
- ૫ સમસ્વભાવીનુ મઢવું એન જ્ઞાનીઓ એકાંત કહે છે
- ૬ इन्द्रियो समने जाते अन मुख मानो त करता तन समे जीउवामां ज सुख, आनद अने परमपद प्राप्त करगौ
- ૭ રાગ વિના સસાર નથી અને સસાર વિના રાગ નથી
- ૮ મુલાવયનો સર્વસગ પરિત્યાગ પરમપદને આપે છે
- ૯ તે વસ્તુના વિચારમાં પહોંચો કે જ વસ્તુ અતોદ્રિય સ્વરૂપ છે
- ૧૦ ગુણીના ગુણમાં અનુરક્ત ધાઓ

વિ० સ० ૧૯૪૦

(५)

वचनमृत

- १ आ तो अखंड सिद्धांत मानजो क मयोग वियोग, सुख, दुःख, वेद, आनन्द अणराग, अनुराग इत्यादि योग कोई व्यवस्थित कारणने लईने रह्या छ
- २ एकात भाषी के एकात थायदोपने सम्मान न आपजो
- ३ कोईनो पण समागम करवा योग्य नहीं छता ज्या सुधो तेवो दशा न थाय त्या सुधो सत्पुण्यनो समागम अवश्य सेवबो घटे छे
- ४ जे कृत्यमा परिणामे दुःख छे तेने सम्मान आपता प्रथम विचार करो
- ५ कोईने अत करण आपगो नहीं, आपो तेनाथी भिन्नता राखगो नहीं, भिन्नता राखो त्या अत करण आप्यु ते न आप्या सम्मान छे
- ६ एक भोग भोगवे छे छता कमनी वृद्धि नहीं करतो, अने एक भोग नहीं भोगवतो छता कमनी वृद्धि करे छे, ए आश्चर्यकारक पण समजवा योग्य वचन छे
- ७ योगानुयोगे अनेरु कृत्य बहु सिद्धिने आपे छ

परिणामे पण पस्ताओ छो तो ते कृत्यने पूवधर्मनो दोष ज्ञानीओ कहे छे

- ६७ जडमरत अने जनक विन्हेहीना दगा मने प्राप्त याओ
- ६८ सत्सुख्यना अतकरणे आचर्यो किंवा कह्यो ते धम
- ६९ अतरग माहप्रथि जेनी गई ते परमात्मा छे
- ७० द्रष्ट लईन उल्लामित परिणाम भागनो नही
- ७१ एवनिष्ठाए ज्ञानीनी आना आराधता सत्त्वज्ञान प्राप्त घाय छ
- ७२ क्रिया ए कर्म उपयोग ए धम परिणाम ए अर्थ, भ्रम ए मिथ्यात्व, ग्रहा ते आत्मा अने शक्ता ए ज गल्य छे शोकने समारवो नही, आ उतम वस्तु ज्ञानीओए मने आपी
- ७३ जगत जेम छे तम सत्त्वज्ञाननी दष्टिए जुओ
- ७४ श्री गौतमने चार वेद पठन करेला जोषाने श्रीमद् महावीरस्वामीए सम्यकनथ आप्यां हुता
- ७५ भगवतीमा कहेली पुद्गल नामना परिघ्राजकनी कथा सत्त्वज्ञानीओनु कहेलु सुंदर रहस्य छे

- ७६ वीरना कहेला शास्त्रमा मोनेरी वचनो छूटक छूटव
अने गुप्त छे
- ७७ सम्यक्नेत्र पामीने तमे गमे ते धर्मशास्त्र विचारो सो
पण आत्महित प्राप्त वसे
- ७८ कुदरत, आ तारो प्रबल अयाय छे के मारी धारेली
नोतिए मारो काल व्यतीत करावती नथी । (कुदरत
ते पूवितकर्म)
- ७९ माणस परमेश्वर थाय छे एम ज्ञानीओ कहे छे
- ८० उत्तराध्ययन नामनु जनमूत्र तत्त्वत्वष्टिए पुन पुन
अवलोक्यो
- ८१ जीवता मराय सो फरी न भरवु पडे एवु मरण इच्छवा
योग्य छे
- ८२ कृतघ्नता जेवो एक्के महादीप भने लागतो नथी
- ८३ अगतमा मान न हात ता अहीं ज मोस होत !
- ८४ वस्तुने वस्तुगत जुओ
- ८५ धर्मनु मूळ वि० छे
- ८६ तेनु नाम विद्या के जेनाथी अविद्या प्राप्त न थाय
- ८७ वीरना एक वाक्यने पण समजो

- ૧૦૮ સર્વ શાસ્ત્રનું એવ તત્ત્વ મને મઠ્ઠયુ છે એમ કહ્યું તો
મારું અહપ્ત મયો
- ૧૦૯ ન્યાય મન મહુ પ્રિય છે વીરનો ધૌલી ઇ જ ન્યાય
છે સમજવું દુલમ છે
- ૧૧૦ પવિત્ર પુરુષોનો કૃપાન્વિટ ઇ જ સમ્યક્જ્ઞાન છે
- ૧૧૧ મતુહરિણે કહેલો ત્યાગ વિગુઢ બુદ્ધિથી વિધારતા
ધર્મી ઊર્ધ્વજ્ઞાનદશા યતા સુધો ઘર્મ છે
- ૧૧૨ કોઈ ધર્મથી હું વિરુઢ નથી સર્વ ધર્મ હુ પાઠ છું
તમે સઘઠ્ઠા ધર્મથી વિરુઢ છો એમ કહેવામાં મારો
અસમ હેતુ છે
- ૧૧૩ તમારો માનેલો ધર્મ મને કયા પ્રમાણથી કોષો છો તે
મારું જાણવું જરૂરનું છે
- ૧૧૪ શિષ્યિલ ઘણું દુષ્ટિયા નીચે આવીને જ વિસરાર્દ આવ
(—જો નિઝરામા આવ તો)
- ૧૧૫ કોઈ પણ શાસ્ત્રમા મને ગદા ન હો
- ૧૧૬ દુઃસના માર્યા ઘરાગ્ય હૈ જગતને આ લોકો
ધ્રમાય છે
- ૧૧૭ અત્યાર હુ ધોળ છું એનું મને પૂજા માન નથી
- ૧૧૮ તુ સત્પુરુષનો શિષ્ય છે

- ૧૧૯ એ જ મારી આકાંક્ષા છે
 ૧૨૦ મને કોઈ ગજનુકુમાર જેવો વક્ષત ઢાવો
 ૧૨૧ કોઈ રાજેમતી જેવો વક્ષત ઢાવો
 ૧૨૨ સત્પુરુષો કહેતા નથી, કરતા નથી, છતા તેનો
 સત્પુરુષતા નિર્વિકાર મુલ્લમુદ્રામા રહી છે
 ૧૨૩ સસ્થાનચિત્તચમ્પાન પૂર્વધારીઓને પ્રાત્ત યતુ હરો એમ
 માનયુ યોગ્ય લાગે છે તમે યજ્ઞ તને ધ્યાવન કરો
 ૧૨૪ આરમા જેવો કોઈ દેવ નથી
 ૧૨૫ ષોણ માગ્યશાહી ? અવિરતિ સમ્પન્નવિટિ કે વિરતિ ?
 ૧૨૬ કોઈની આજીવિકા તોડશા નહીં
 વિ० સ० ૧૯૪૩ ફાલ્ગુ

(૬)

ચોટા યાવયો

- ૧ વિશાહ મુદ્ધિ, મધ્યસ્થના તરહતા અને જિતેન્દ્રિયપણુ
 આટલા ગુણો જે ઢાત્મામા હોય, ત સત્ત્વ પામવાનુ
 હત્તમ પાત છે
 ૨ બગતમા નીરાગીત્ત્વ, વિનયતા અને

નહીં મટવાયી આ આત્મા અનાનિકાઢવી રણદધો
 પળ નિરપાયતા ઘડે ત ઘડે હુવે આપને પુરુધાર્થ કરવો
 ઉચિત છે ધવ ધામો !

૩ પરમાત્માને ધ્યાવવાયી પરમાત્મા ઘવાય છે, પળ તે
 ધ્યાવન, આત્મા સત્પુષ્યતા ચરણવમઢની વિનયો
 પાસના વિના પ્રાપ્ત કરી સવતો નધા એ નિર્ધન્ય
 મગધાનનુ સર્વોત્કૃષ્ટ વચનામુત છે

૪ વાહ્યધાવે જગત્તમો વઢો અન અંતરગમો એવાત ઘાઢલો
 મુત-નિલેપ રહો એ જ માયતા અને ધોષના છે

૫ ઢચ્છા વગરનુ ધોઈ પ્રાણી નધો વિવિધ ધાચાધી
 તમા વળ મનુષ્યપ્રાણી રોચાયેમુ છે ઢચ્છા, અગા
 ળ્યાં સુધી અતુપ્ત છે ર્યાં સુધી તે પ્રાણી અધોવુતિવત્
 છે ઢચ્છા જવવાઢ પ્રાણી ંધ્વગામીવત્ છે

૬ તને મોહ ઘો, અને તેન ઘોક ઘો, વે એ સવત્ર
 એત્વ (પરમાત્મસ્વરૂપ) ને જ જુએ છે

૭ સુપાનુરને પાયાની મહેનત કરજો અતુપાનુરજ
 તુપાનુર ધવાનો જિજ્ઞાસા વેગ કરજો જૈન તે વેદા
 ન ધાય તવુ હોય તને માટે લદાસીત રહેજો

- ૮ દર્શિવિષય ગયા પછી ગમે તે ઘાસ્ત્ર, ગમે તે અપર, ગમે તે કપન, ગમે તે મ્યલ પ્રાયે અહિનનુ કારણ થતુ નથી
- ૯ જાવને જમા સુધી સતનો ખોગ ન થાય ત્યા સુધી મતમતાતરમા મધ્યસ્થ રહેવુ યોગ્ય છે
- ૧૦ ગમે તેટલો વિપત્તિઓ પડે તથાપિ શાની દ્વારા સાહારિક ફલની દુચ્છા કરવી યોગ્ય નથી
- ૧૧ જેની પ્રાપ્તિ પડી અનતકાલનુ યાચકપણુ મટી સ્વ કાલને માટ અયાચકપણુ પ્રાપ્ત હોય છે એવો જો કોઈ હોય તો તે તરણતારણ જાણીએ છીએ, તેને મજો
- ૧૨ સર્વ પ્રકારના મયને રહેવાના સ્થાનકરૂપ આ સંસારને વિષે માત્ર એક વૈરાગ્ય જ અમય છે
- ૧૩ જેને મુયુની સાથે મિત્રતા હોય, અથવા જે મૃત્યુથી ભાગી છૂટી શકે એમ હોય અથવા હુ નહીં જ મરુ એમ જેને નિશ્ચય હોય તે મલે સુખે સૂએ
- (શ્રી સીચકર-૭ જીવ નિકાય અધ્યયન)
- ૧૪ વિપમ માવના નિમિત્તો ચલ્લવાનપણે પ્રાપ્ત થયા છતાં જો શાનીપુરુષ અવિપમ સપયોગે વત્યા છે વર્તે છે, અને મવિધ્યકાલે વર્તે તે સર્વને વારવાર નમસ્કાર

- १५ परममन्त्रिणी स्तुति करनार प्रत्ये पण जेने राग नयी अने परमदुपणी परिवह-उपसर्ग करनार प्रत्ये पण जेने द्वय नयी, ते पुरुषरूप भगवानने बारबार नमस्कार !
- १६ जेने कोई पण प्रत्ये रागभेद रक्षा नयी ते महात्माने बारबार नमस्कार !
- १७ धीतराग पुरुषना समागम विना, उपासना विना आ जीवने मुमु रूता कर्म उत्पन्न पाय ? सम्यक्ज्ञान क्यापी पाय ? सम्यक्दान क्यापी पाय ? सम्यक्चारित्र क्यापी पाय ? केमने ए त्रणे वस्तु अन्य स्थानके होती नयी

(७)

- १ प्रमादने लीध आरमा मळेलु स्वल्प भूली पाय छे
- २ जे जे बाळे जे जे करवानु छे तेने सदा उपयोगमा राखा रहो
- ३ क्रमे करीन पछी तेनी सिद्धि करो
- ४ अल्प आहार, अल्प विहार, अल्प निद्रा नियमित वाचा नियमित काया अने अनुकूल स्थान ए मनने वश करवाना उत्तम साधनो छे

- ૫ શ્રેષ્ઠ વસ્તુની જિજ્ઞાસા કરવી એ જ આત્માની શ્રેષ્ઠતા છે. કદાપિ તે જિજ્ઞાસા પાર ન પડી. સોમળ જિજ્ઞાસા તે પણ તે જ અશવસ્તુ છે.
- ૬ નવા કર્મ વાધવા નહીં અને જૂના ભોગવી લેવા એવી જેનો અચ્છ જિજ્ઞાસા છે તે, તે પ્રમાણે વર્તી શકે છે.
- ૭ જે કૃત્યનું પરિણામ ધમ નથી, તે કૃત્ય મૂલ્યથી જ કરવાની ઇચ્છા રહેવા દેવી જોઈતી નથી.
- ૮ મન જો સ્વાશીલ ઘડે ગયું હોય તો દ્રવ્યાનુયોગ' વિચારવો યોગ્ય છે. પ્રમાદી ઘડે ગયું હોય તો 'ચરણકરણાનુયોગ' વિચારવો યોગ્ય છે, અને કપાયી ઘડે ગયું હોય તો 'ધર્મકથાનુયોગ' વિચારવો યોગ્ય છે. જટ ઘડે ગયું હોય તો ગણિતાનુયોગ વિચારવો યોગ્ય છે.
- ૯ કોઈ પણ કામની નિરાશા ઇચ્છવી. પરિણામે પછી જેટલી સિદ્ધિ ઘડે તેટલો લાભ, આમ કરવાથી સતોષી રહેવાનો.
- ૧૦ પૃથ્વી મવથી ક્લેશ ધાય તો એમ સમજી સાથે આવવાની નથી, કુલટો હું તેને દેહ.

छु बळी ते कई मूयवान नघी रघी सबधी वणेन,
 सकामाव घाय तो आम समजी अय भोला प्रत्य
 हसजे के ते मळमूवनो खाणमां मोही पडयो (ज
 वस्तुनो आपणे नित्य त्याग करीए धीए समा !) धन
 सबधी निराशा क फुटा घाय तो त ऊची जातना
 कांकरा छे एम समजी सताप रासजे अम करीने तो
 तु नि स्पही कई छकीन

- १ तेनो तु बोध घाम के जनाधी समाधिमरणनी प्राप्ति
 घाय
- २ एक धार जो समाधिमरण थयु तो सर्व काळना
 असमाधिमरण टळने
- ३ सर्वोत्तम पद सवत्यागीनु छ

कार्तक १९४३

(८)

सत्युरुयोने नमस्कार

अनतानुबधी क्रोध अनतानुबधी मान अनतानुबधी
 आया अने अनतानुबधी लोभ ए धार तथा मिथ्यात्व
 मोहिनी, मिथ्रमोहिनी सम्यक्त्वमोहिनी ए वण एम ए

સાત પ્રકૃતિ જ્યાં સુધી ક્ષયોપશમ, ઉપશમ કે ક્ષય થતી નથી ત્યાં સુધી સમ્યક્દષ્ટિ થયું નહીંવતું નથી. એ સાત પ્રકૃતિ જેમ જેમ મદદતાને પામે તેમ તેમ સમ્યક્ત્વનો ઉદય થાય છે. તે પ્રકૃતિઓની પ્રથિ છેદવી પરમ દુલભ છે. જેની ત પ્રથિ છેદાઈ તેને આત્મા હસ્તગત થવો સુલભ છે. તત્ત્વ જ્ઞાનીઓએ એ જ પ્રથિને મદદવાનો ફરા ફરોને બોધ કર્યો છે. જે આત્મા અપ્રમાદપણે તે મેદવા મળી દષ્ટિ આપશે તે આત્મા આત્મત્વને પામશે એ નિ સંદેહ છે.

સર્વગુરુના ઉપદેશ વિના અને જીવની સત્પાત્રતા વિના એમ ધવુ અટકવુ છે. તેની પ્રાપ્તિ કરીને સસારતાપથી અત્યંત તપાયમાન આત્માને શીતલ કરવો એ જ શ્રુત શ્રુત્યતા છે.

‘ધર્મ’ એ વસ્તુ વહુ ગુપ્ત રહી છે. તે વાહ્ય સશોધનથી મજાવાની નથી. અપૂર્વ અતર્સશોધનથી તે પ્રાપ્ત થાય છે. તે અતર્મસોધન કોઈક મહાભાગ્ય સદ્ગુહ-અનુપ્રહે પામે છે.

એક મવના ઘોઢા મુલ્લ માટે અનન્ત મવનું ક્ષનત નહો વધારવાનું પ્રયત્ન સત્પુરુષો કરે છે.

स्वात्पुत्र आ वात पन माय छ क बननार छे ते
 परनार नयी अने परनार छ त बननार नयी ठो पछी
 धर्मप्रयत्नमां, आत्मिक हितमा अय उपाधिने आधीन कई
 प्रमाद दु धारण करवो ? आम छे छतां देग बाळ पान
 भाव जोवां जोईए

सत्पुरुषोनु योगबळ जगतनु कल्याण करो

प्रणाम—नीराग शेणी समुच्चये

दवागिया महागुद १४ बुध १९४५

(९)

नौचेना दोष न आयया जोईए —

- १ कोईयो महा विवासघात
- २ मित्रयी विवासघात
- ३ कोईनी घापण ओळखवो
- ४ व्यसननु मेखवु
- ५ मिथ्या आळनु मूकवु
- ६ सोटा लेस करवा
- ७ हिमावमा धूकववु
- ८ जुल्मी भाव कहेवो

૧ નિર્ણયને અલ્પ માયાથી પણ છેતરવો

૧૦ યુનાધિક તાલી આપવું

૧૧ એકને બદલે બીજું અથવા મિશ્ર કરીને આપવું

૧૨ કર્મોદાનો ઘષો

૧૩ છાંચ કે અદત્તાદાન

એ વાટેથી વર્ડે રહવું નહીં એ જાણે સામાન્ય વ્યવહાર
શુદ્ધિ સ્વજીવન અર્થે કહી ગયો (અપૂર્ણ)

વર્ણના, માહ ૧૯૪૫

(૧૦)

નોરાગી મહાત્માઓને નમસ્કાર

કર્મ એ જડ વસ્તુ છે જે જે આત્માને એ જડથી જેટલો
જેટલો આત્મવૃદ્ધિ સમાગમ છે તેટલી તેટલી જડતાની
પટલ અવોષતાની તે આત્માને પ્રાપ્તિ હોય, એમ અનુભવ
થાય છે આશ્ચર્યતા છે કે પોતે જડ છતાં ચેતનને અચેતન
મનાવી રહ્યા છે । ચેતન ચેતનભાવ મૂલી જઈ તેને સ્વસ્વ
રૂપ જ માને છે જે પુણ્યો તે કમમયોગ અને તેના હૃદયે
સ્વપ્ન પયેલા પર્યાયોને સ્વસ્વરૂપ નથી માનતા અને પૂર્વ
સુયોગો સત્તામા છે, તેને અવધ પરિણામે મોગવી .

ગુપ્ત આચરણા છે શાકી તો કમ્ કહ્યા જાય તેમ નથી
 અને આમ કર્યા વિના તારો કોઈ કાલે છૂટકો ઘનાર
 નથી, આ અનુભવપ્રવચન પ્રમાણિક ગણ

એક સત્પુરુષને રાજી કરવામા, તની સર્વ ઇચ્છાને
 પ્રશ્નવામા, તે જ સત્ય માનવામા ધાસી જિદગી ગઈ તો
 તત્ક્રુષ્ટમા તત્ક્રુષ્ટ પદર ભવ અવશ્ય મોક્ષે જઈગ

મોહમયી આસો વદી ૧૦, ધનિ, ૧૯૪૫

(૧૩)

નિરાવાધપને જેનો મનોવૃત્તિ વાહ્યા કર છે, સકલ્પ
 વિકલ્પનો મદતા જન થઈ છે પચવિષયથી વિરક્તબુદ્ધિના
 અકુરો જેને પૂટયા છે કલેશના કારણ જેને નિમૂલ્લ કર્યા
 છે, અનેકાત વષ્ટિયુક્ત એકાતદૃષ્ટિને જે સેચ્યા કરે છે,
 જેની માત્ર એક શુદ્ધ વૃત્તિ જ છે, તે પ્રતાપી પુરુષ અપદાન્ત
 થઈ

આપને તેવા ઘવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ

વિ० સ० ૧૯૪૫

(૧૪)

માર્ગ, આટલું તારે અવશ્ય કરવા જોઈ છે —

- ૧ દેહમા વિચાર કરનાર વઠો છ તે દેહપી મિત્ર છે ? તે મુલો છે કે દુઃસી ? એ સમારી લે
- ૨ દુઃસ સાગા જ અને દુઃસના કારણો પણ અને દુષ્ટિ ગોષર પગ તમ છતાં કદાપિ ન પાય તો મારાં કોઈ માગને કાઢી જા એટલે સિદ્ધ થશે તે ટાઢવા માટે જે ઉપાય છે તે એટલો જ કે તેથી કાહ્યામ્યતર રહિલ કવું
- ૩ રહિલ કવાય છે ઓર કાા અનુમવાય છે એ પ્રતિજ્ઞા પૂર્વક કવું છું
- ૪ તે શાષન માટે સર્વસગપરિત્યાગી થવાની કાવચકતા છે નિષ્કામ સદ્ગુણના ચરણમા જડને કદવું યોગ્ય છે
- ૫ જલા માવપી પઢાય તલા માવપી સથ કાઢ રહેલા માટેની વિચારણા પ્રપમ કરી લ જો અને પૂવકર્મ કઢવાન સાગતાં હોય તો અરયાગી, દેગત્યાગી રહીને પણ તે કસ્તુને વિનારીકા નહીં
- ૬ પ્રથમ કમે તેમ કરો તું શાર્દ કીચન જાગ જાણવું શા માટે કે મકિષ્યતમાપિ કલા કવ્યારે કવમાથી

૭ તે આધ્યાત્મનો માનસિક આત્મોપયોગ તો નિર્વેદમાં રાહ

૮ જીવન ઘટ્ટૂ ટૂકુ છે, ડપાધિ ઘટ્ટૂ છે, અને ત્યાગ થઈ શકે તમ નથી તા નીચેની વાત પુન પુન સ્થામાં રાહ

૧ ઝિનાણા તે વસ્તુનો રાહલી

૨ સસારને ઘણન માનવુ

૩ પૂર્વકર્મ નથી એમ ગણી પ્રત્યક ઘમ સેમ્યા જવો તેમ છતા પૂવકર્મ નહ તો શોક કરવો નહીં

૪ દેહની જટલી ચિંતા રાહ છે સટલી નહીં પણ ઈથી અનત ગણી ચિંતા આત્માની રાહ કારણ અનત મવ એક ભવમા ટાઢ્યા છે

૫ ન પાલે તો પ્રતિશ્રોતી ધા

૬ જેમાથી જેટલુ ધાય તેટલુ કર

૭ પરિણામિક વિચારવાઢી ધા

- ૮ અનુસરવાસી થઈને થત

૧ છવટનુ સમયે સમયે પૂજીશ નહી એ જ મહામળ
અન એ જ ઘમ

વિ० સ० ૧૯૪૬

समझीने अल्पभापी धनारने पदचात्ताप करवानो
घोडो ज अवसर समवे छे

हे नाथ ! सातमी समतमप्रभा नरकनी वेदना मळी
होव तो बखतो सम्मत करत, पण जगतना मोहिनी।सम्मत
पती नथी

पूवना अगुम कर्म उदय आम्ह्ये वदता जो शोच करो
छो तो हवे ए पण ध्यान राखी के नवा बाधता परिणामे
तवा तो बघाता नथी ?

आत्माने ओळखवो होय तो आत्माना परिचयो धवु,
परवस्तुना त्यागो धवु

जेटला पोतानी पुद्गल्लिख मोटाई इच्छे छ तेटला
हल्का समव

प्रशस्त पुरुषनी भक्ति करो, तेनु स्मरण करो, गुण
चित्तन करो

मुंबई, वि० स० १९४६

(૧૬)

સહજ

જે પુરુષ આ પ્રથમાં સહજ નોષ કરે છે, તે પુરુષ માટે પ્રથમ સહજ તે જ પુરુષ હશે છે

તેની હમણાં એવી દશા અતરંગમા રહી છે કે કઈક વિના સર્વ સસારી ઇચ્છાની પણ તેણે વિસ્મૃતિ કરી નાહી છે

તે કઈક પામ્યો પણ છે, અને પૂજનો પરમ ધુમ્મુ છે, છેલ્લા માર્ગનો નિ શક જિનામુ છે

હમણાં જ આવરણો તને ઉદય આવ્યા છ તે ધ્યાવ રણોથી એને સ્વેદ નથી, પરતુ વસ્તુભાવમા યતી મદતાનો સ્વેદ છે

તે ધમની વિધિ અધમની વિધિ, કામની વિધિ, અને તેને આધારે મોક્ષની વિધિને પ્રકાશો પાકે તથો છે ધના જ ઘોઠા પુરુષોને પ્રાપ્ત થયો હશે એવો એ કાઢનો કામોપશમી પુરુષ છે

તેને પોતાની સ્મૃતિ માટે ગર્વ નથી, તક માટે ગર્વ નથી, તેમ તે માટે તેનો પાપપાત પણ નથી તમ છતાં કઈક અહાર રાસવુ પડે છે, તેને માટે સ્વેદ છે

तेनुं अह्मारे एक विषय विना बीजा विषय प्रति ठेकाणु नयी ते पुरुष जोवे तीक्ष्ण उपयोगवाळो छे, तथापि ते तीक्ष्ण उपयोग बीजा कोई पण विषयमा वापरवा ते प्रीति घरायतो नयी

हा नो १-४

(१७)

नीचेना नियमो पर बहु लक्ष आपवु —

- १ एक वात करता तेनी अपूणतामा अवश्य विना बीजी वात न करवी जोईए
- २ बहेनारनी वात पूण सामळवी जोईए
- ३ पोने धीरजयो तनो सदुत्तर आपवो जोईए
- ४ जेमा आत्मश्लाघा के आत्महानि न होय ते वात उच्चारवी जोईए
- ५ धर्म सबधी हमणा बहु ज ओछी वात करवी
- ६ लोकोधी धर्मव्यवहारमा पडवुं नही

मुंबई, पोप सुद , बुध, १९४६

महावीरना बोधने पात्र कोण ?

- १ सत्पुष्पना चरणानो इच्छक
- २ सदैव सूक्ष्म बोधनो अभिलाषी
- ३ गुण पर प्रशस्तभाव रासनार
- ४ ब्रह्मप्रतमां प्रीतिमान
- ५ ज्यारे स्वदोष देखे ज्यारे तने छेवानो उपयोग रासनार,
- ६ उपयोगशी एक पळ पण मरनार
- ७ एकाउवासने बखानार,
- ८ तीर्थादि श्रवासनो उछरगी
- ९ आहार विहार निहारनो नियमो
- १० पोतानी गुरुता दबावनार

एवो कोई पण पुक्ष्प ते महावीरना बोधने पात्र छे सम्मकदशाने पात्र छे पहिला जवु एक्के नथी

मुंबई, पाणन सुद ६, १९४६

(१९)

हे जीव, तू भ्रमा मा, तने हित कहू छु
 अतरमा सुख छे बहार घोषवायी मळसे नही
 अतरनु सुख अतरनी समथेणीमा छे स्थिति थवा
 माटे बाह्य पणायोंनु विस्मरण कर, आश्चर्य भूल
 समथेणी रहेवी बहु दुल्म छे निमित्ताधीन वृत्ति
 करी करी चलित थई अशे, न थवा अचळ गभीर उप-
 योग राख

आ क्रम यथायोग्यपणे घाल्यो आथो तो तू जीवन
 त्याग करतो रहींच, मूर्खाईस नही, निर्भय धर्दस
 भ्रमा मा तने हित कहू छु
 आ माह छे एवा भावनी व्याख्या प्राये न कर,
 आ तेनु छे एम मानी न बेस
 आ माटे आम करवु छ ए मविष्यनिर्णय न करी
 राख

आ माटे आम न थयु होत तो सुख घात एम स्मरण
 न कर

आटलु आ प्रमाणे होय तो साह एम आग्रह न
 करी राख

આળ મારા પ્રતિ અનુચિત કયુ એવુ સમારતા
ન શોષ

આળે મારા પ્રતિ અચિત કયુ એવુ સ્મરણ ન રાહ
આ મને અશુભ નિમિત્ત છે એવો વિકલ્પ ન કર
આ મને શુભ નિમિત્ત છે એવી દૃઢતા માની ન વેસ
આ ન હોત તો હુ વધાત નહી એમ અવલ્લે વ્યાસ્યા
નહી કરીશ

પૂર્વકર્મ વટવાન છે માટે આ વધો પ્રસંગ મલ્લી શાખ્યો
એકાંતિક પ્રહ્ણ કરીશ નહી

પુરુષાયનો જય ન વયો એવી નિરાગા સ્મરીશ નહી
બીજાના તોષે તને વધન છે એમ માનીશ નહી
તારે નિમિત્તે પણ બીજાને દોષ કરતો મુલાવ
તારે દોષે તને વધન છે એ સતની પહેલી શિક્ષા છે
તારો દોષ એટલો જ કે અન્યને પોતાનુ માનવુ, પોત
પોતાને મૂલી જવુ

એ વધામાં તારો શામળી નથી માટે જુદે જુદે સ્વલ્લે
તેં સુલ્લની કલ્પના વરી છે હે મૂઢ ! એમ ન કર—

એ તને તેં હિત કહ્યુ
અતરમાં શુષ્ણ છે

जगतमा कोई एवु पुस्तक वा लेख वा कोई एवो साक्षी त्राहित तमने एम नधी वही शक्तो के आ सुखनो माग छे, वा तमारे आम बतवु वा सवने एक ज क्रमे ऊगवु, ए ज सूचवे छे के त्या कई प्रबळ विचारणा रही छे

एक भोगी थवानो बोध करे छे

एक योगी थवानो बोध करे छे

ए बेमाथी कोने सम्मत करीशु ?

बने शा माटे बोध कर छे ?

धन्ने कोने बोध करे छे ?

कोना प्रेरवाथी करे छे ?

कोईने कोईना अने कोईने कोईनो बोध का लागे छे ?

एना कारणो श छे ?

तेमो साक्षी कोण छे ?

समे शु बाज्जो छो ?

ते क्याथी मळसे वा शामा छे ?

ते कोण मेळवसे ?

क्या धईने लावशो ?

लाववानु कोणःशीखवसे, ?

૨ દુષ્ટિ એવા સ્વચ્છ કરો કે જેમા સૂક્ષ્મમા સૂક્ષ્મ દોષ
 પળ દેહાર્દા નકે, અન ત્સાયાપી કામ વર્દે વકે
 મુર્દે અપાઠ વદ ૧૨ રવિ ૧૯૪૬

(૨૨)

સહજ પ્રકૃતિ

- ૧ પરહિત એ જ નિઝહિત સમજવું અને પરદુષ્ટ એ પોતાનું દુષ્ટ સમજવું
- ૨ મુક્ત દુષ્ટ એ વાન્ને મનની કલ્પના છે
- ૩ ક્ષમા એ જ મોક્ષનો મહ્ય દરવાજો છે
- ૪ સપહ્યા સામે નમ્રમાવધી વસવું એ જ સહ મૂષળ છે
- ૫ વાત સ્વભાવ એ જ સજ્જનતાનું સહ મૂલ છે
- ૬ સરા સ્નહીની વાહના એ સજ્જનતાનું સાસ લ્લવ છે
- ૭ દુઝનનો ઓછો સહવાસ
- ૮ વિવેકવુદ્ધિથી સપહ્યુ આચરણ કરવું
- ૯ દ્વેષમાવ એ વસ્તુ દ્વેષરુપ માનવી
- ૧૦ ધર્મક્રમમા વૃત્તિ રાસવી
- ૧૧ નીતિના વાધા, પર પગ ન મૂકવો
- ૧૨ ચિત્તેન્દ્રિય થવું

- ૧૩ જ્ઞાનચર્ચા અને વિદ્યાવિલાસમા તથા શાસ્ત્રાધ્યયનમા
ગૂઘાવુ
- ૧૪ ગમ્भीરતા રાક્ષવી
- ૧૫ સસારમા રહ્યા છતાં ને તે નીતિથી મોગ્યતા છતાં,
વિદેહી દશા રાક્ષવી
- ૧૬ પરમાત્માની ભક્તિમા ગૂઘાવુ
- ૧૭ પરનિંદા એ જ સવલ્લ પાપ માનવુ
- ૧૮ દુઃખનતા કરી ફાવવુ એ જ હારવુ એમ માનવુ
- ૧૯ આત્મજ્ઞાન અને સજ્જનસગત રાક્ષવા

(૨૩)

ઘચનાવલી

- ૧ જીવ પોતાને મૂલી ગયો છે, અને તેથી સત્સુખનો તેને
વિયોગ છે એમ સવ ધર્મ સમ્મત કહ્યું છે
- ૨ પોતાને મૂલી ગયારૂપ અજ્ઞાન, જ્ઞાન મટવાથી નાશ
થાય છે, એમ નિષ્ણક માનવુ
- ૩ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ જ્ઞાની પાસેથી થવી જોઈએ, એ
સ્વાભાવિક સમજાય છે, છતાં જીવ લોકલજ્ઞાદિ

कारणोष्णी अपानीनो आश्रय छोड़तो नहीं, ए ज अनतानुबधी कषायनु मूढ छे

- ४ पाननी प्राप्ति जेणे इच्छवी, तणे जानीनी इच्छाए वतवु एम जिनागभादि सर्वं दास्य कह छे पातानी इच्छाए प्रवृत्ता अनादि कालधी रक्षाधु
- ५ ज्या सुधी प्रत्यक्ष जानीनी इच्छाए, एटले आणा नही बर्ताय, त्या सुधी अपाननी निवृत्ति धवी समवती नहीं
- ६ जानीना आशानु आराधन त करो एके के जे एक निष्ठाए, तन, मन, धननी आसक्तिजो त्याग करो तनी भक्तिमा जोडाय
- ७ जोके शानी भक्ति इच्छता नहीं परतु मोक्षा मिलानीन ते कर्षा विना उपदेग परिणमतो नहीं, अने मनन तथा निदिध्यासनादिनो हतु धरुो नहीं, माटे मुमुक्षुए जानीनी भक्ति अवश्य कर्तव्य छे एम सत्पुरुषोण कह छे
- ८ आमा कहेली दासु सर्वं दास्यन मान्य छे
- ९ ऋषभदेवजोए अट्टाणु पुत्रोने स्वराधी मोक्ष धवान्त ए ज उपदेश कर्षो हतो

- ૧૦ પરોક્ષિત રાજાને શુકદેવજીએ એ જ ઉપદેશ કર્યો છે
- ૧૧ અનત કાઠ સુધી જીવ નિજ છદે ઘાલો પરિથમ કરે
તોપણ પોતે પોતાથી જ્ઞાન પામે નહીં પરતુ પાનીની
આજ્ઞાનો આરાધક અત્મમુહૂતમા પણ કેવલજ્ઞાન પામે
- ૧૨ શાસ્ત્રમા કહેલી આજ્ઞાઓ પરાત્પ છે અને તે જીવને
અધિકારી ઘવા માટે કહી છે, મોક્ષ ઘવા માટે
જ્ઞાનીની પ્રત્યક્ષ આત્મા આરાધવી જોઈએ
- ૧૩ આ જ્ઞાનમાગનો શ્રેણી કહી, એ પામ્યા વિના ઓજા
માગથી માક્ષ નથી
- ૧૪ એ ગુપ્ત તત્ત્વને જે આરાધે છે, તે પ્રત્યક્ષ અમૃતને પામી
અભય થાય છે इति शिवम्

મુમુર્ષુ, માહ સુદ, ૧૯૪૭

(૨૪)

પુરાણપુરુષને નમોનમ

આ લોક ત્રિવિધ તાપથી આકુલધ્યાકુલ છે જ્ઞાણવાના
પાણીને લેવા ડોઢી તૃષા છિપાવવા ઇચ્છે છે, એવો દીન છે
અજ્ઞાનને સ્ત્રીયે સ્વરૂપનું વિસ્મરણ પડે જવાથી ભયકર

પરિષ્કમ્બ તેને પ્રાપ્ત કર્યું છે. સમયે સમયે અનુલ શ્લોક, જ્વરાદિર રોગ મરણાદિક મય, વિયોગાન્નિક દુઃસ્થને તે અનુમત્તે છે, એવી અનિચિત્તાવાદ્યા આ જગતને એ સત્પુરુષ જ કારણ છે. સત્પુરુષની વાણી વિના કોઈ એ તાપ અને તુલા છત્તી થાય નહીં એમ નિશ્ચય છે માટે પરી કરી તે સત્પુરુષના શરણનું ધ્યેય કરીએ છીએ.

સહાર શેષઠ અગાતામય છે કોઈ પણ પ્રાણીને અસ્તિત્વ પણ શાતા છે, તે પણ સત્પુરુષનો જ અનુકૂળ છે કોઈ પણ પ્રકારના પુષ્પ વિના શાતાની પ્રાપ્તિ નથી, અને એ પુષ્પ પણ સત્પુરુષના ઉપદેશ વિના કોઈએ જાણ્યું નથી; પણ શાલે ઉપદેશો તે પુષ્પ રુચિને આશીન થઈ પ્રવર્તે છે, તેથી જાણે તે પ્રવાદિકથી પ્રાપ્ત થયેલું જાય છે, પણ એનું મૂલ્ય એક સત્પુરુષ જ છે માટે અમે એમ જ જાણીએ છીએ કે એ અંશ શાતાથી કરીને પૂજાકામતા સુધીની સર્વ સમાધિ તેનું સત્પુરુષ જ કારણ છે, આટલી ઘણી સમર્થતા છતાં એને કંઈ પણ સ્વહા નથી, હિમત્તા નથી પોતાપણુ નથી રાગ નથી, ગાર્વ નથી. એવા આવશ્યકી પ્રતિમારૂપ સત્પુરુષને અમે કરી કરી નામરૂપે સ્મરીએ છીએ.

ત્રિલોકના નાથ શશ ધયા છ જેને એવા છતાં પ

एवी कोई अटपटी दशायी बनें छे के जेनु सामाय मनुष्य
ने ओळख्माण धवु दुलभ छे, एवा सत्पुरुषने अमे करी करी
स्तवीण छीए

एक समय पण केवल असगपणायी रहेवु ए त्रिलोकने
बग करवा करता पण विकट वाय छे, तेवा असगपणायी
त्रिकाल जे रह्या छे, एवा सत्पुरुषना अत करण, ते जोई
अमे परमाश्चर्य पायी नमीए छीए

हे परमामा ! अमे ता एम ज मानाए छीए के आ
काळमा पण जीवनो मोक्ष हाय तम छटा जन प्रथोमा
स्वचित् प्रतिपादन ययु छ ते प्रमाण आ काले मोक्ष न
होय तो आ क्षत्रे ए प्रतिपादन तु राख अने अमन मोक्ष
आपवा करता सत्पुरुषना ज चरणनु ध्यान करीए अने
जेनी समीप ज रहाए एवो याग आप

हे पुरुषपुराण ! अमे तारामा अन सत्पुरुषमा कई
भद हाय एम समजडा नथो तारा करता अमने तो
सत्पुरुष ज विशेष लागे छे कारण के तु पण तेने आधीन
ज रह्यो छे, अने अमे सत्पुरुषने ओळख्या विना तने
ओळखी शक्या नही, ए ज तारु दुषटपणु अमने सत्पुरुष
प्रत्ये प्रेम उपजावे छे कारण क तु बस छटा पण तेओ

જામત નથી અને તારાથી પણ મરુલ છે, માત્ર હવ તુ કહે તેમ કરો

હે નાથ ! તાર સ્વોટુ ન લગાડવું કે અમ તારા કરતા પણ સત્કૃપને વિગય સ્તરીએ છીએ જગત આમ્ તને સ્તવ છે, તો પછી અમે એક તારા સામા વટા રહીએ તેમા તમને કયા સ્તવનની આકાશા છે અને કયા તને મનપણુ પણ છે ?

જ્ઞાના પુરુષો વિકાલની ઘાત આણતાં હતા પ્રગટ કરતા નથી એમ આપે પૂછય ત સવધમા એમ જણાય છે કે હૈસ્વરી હચ્છા જ એવી છે કે અમુક પારમાયિક ઘાત સિવાય જ્ઞાની વીજો વિકાલિક ઘાત પ્રસિદ્ધ ન કર, અને

(२५)

जीव स्वभावे (पोताना समजणनी भूले) दापित छे, त्या पछी तेना दोष भणी जेवु ए अनुकषानो त्याग करवा जेवु थाय छे अने मोटा पुन्पो तेम आचरवा इच्छता नथी कळियुगमा असत्सगथी अने अणसमजणथी भूलभरले रस्ते न दोराय एम बनवु बहु मुश्कल छे

मुंबई असाड वद ४, १९४७

(२६)

जे जे प्रभार आत्माने चित्तन कर्यो होय ते ते प्रकारे ते प्रतिभासे छे

विषयात्तपणाथी भूढताने षामली विचारशक्तिवाळा जीवने आत्मानु नित्यपणु भासतु नथी एम धणु करीने देखाय छे, तेम थाय छे ते यथाथ छ वेमके अनित्य एषा विषयने विषे आत्मबुद्धि होवाथी पोतानु पण अनित्यपणु भासे छे

विचारवानने आत्मा विचारवान लागे छे शून्यपणे चित्तन करनारने आत्मा शून्य लागे छे, अनित्यपणे चित्तन

કરનારને અનિત્ય લાગે છે, નિત્યપણે ચિંતન કરનારને
નિત્ય લાગે છે

હા નો ૧૬૦

(૨૭)

હુ પરમકૃપાલુ દેવ ! જન્મ જરા મરણાદિ સર્વ
દુ સ્ત્રોનો અત્યંત કામ કરનારો ઈશો ધીતરાગ પુરુષનો મૂલ્ય
માર્ગ આપ થીમતે અનંત કૃપા કરી મને આવ્યો તે અનંત
રૂપકારનો પ્રતિરૂપવાર ઘાટ્યા હુ સવધા અસમય છુ ઘણી
આપ થીમતુ કર્કે પળ લેવાન સવધા નિ સ્પહ છો જેથી હુ
મન ઘચન, કાયાની એકાગ્રતાથી આપના ચરણારવિન્દમા
નમસ્કાર કરુ છુ આપની પરમભક્તિ અન ધીતરાગ પુરુષના
મૂલ્યધર્મની રૂપાસના મારા હૃદયન વિષે મયપયત અશ્વહ
જાગ્રત રહો એટલુ માગુ છુ ત સફલ યાત્રો ! ઠઠ ધાનિ
શાંતિ ગાતિ

આશ્વિન ૧૯૪૮

(૨૮)

મુમુક્ષુ જીવને આ કાઢને વિષે સસારની પ્રતિકૂલ
દશાઓ પ્રાપ્ત થવી ત તને સમારથી ઠરવા ચરાવર છે
અનંતકાઢથી અમ્યાહેલો ઈશો આ સસાર સ્પષ્ટ વિચારવાનો

वेदत प्रतिकूल प्रसंगे विशेषे होय छे, ए बात निश्चय करवा
याय छे

ए (प्रतिकूल) प्रसंग जो ममताग वेदवामा आवे तो
जीवने निर्वाण समीपनु साधन छे यावहारिक प्रसंगोनु
नित्य चित्रविचित्रपणु छे मात्र कल्पनाए तेमा सुख अने
कल्पनाए दुःख एकी तेनी स्थिति छे अनुकूल कल्पनाए ते
अनुकूल भासे छे प्रतिकूल कल्पनाए ते प्रतिकूल भासे छे,
अने पानीपुसपोए त बेय कल्पना करवाना ना कही छे
विचारवानने शोक घटे नही, एम श्री तीर्थकर कहेता हता
मुबई, फागण १९५०

(२९)

नित्यनियम

ॐ श्रीमत्परमगुह्यो नम

सवारमा ऊठी ईर्यापयिकी प्रतिक्रमी रात्रि दिवस जे
क^{म्} अन्तर पापस्थानकमा प्रवृत्ति थई होय, सम्यग्मान
दशन-चारित्र सबधी तथा पंचपरमपद सबधी जे कई
अपराध थयो होय, कोई पण जीव प्रति किंचित्मात्र पण

अपराध क्यों होय त जाणता अत्राणता क्यों होय ते सर्व
समावधा तेन निन्दा विनोप निंदा आत्मामाधी ते
अपराध विसर्जन करी नि शक्य पदु रात्रिए गयन करती
वसते पण ए अ प्रमाणे करवु

श्री सत्पुरुषना दर्शन करी चार घडी माटे सर्व समावध
व्यापारही निवर्ती एक आसन पर स्थिति करयो त
समयमा 'परमगुरु' ए गान्नी पाच माळाओ गणी व घडी
सुधी सत्शास्त्रनु अध्ययन करवु त्यार पछी एक घडी
कायोत्सर्ग करी श्री सत्पुरुषोना वचनोनु ते कायोत्सर्गमा
रटण करी सद्बुद्धिनु अनुमोक्षण करवु त्यार पछी अरघा
घडीमा भक्तिनी वृत्ति उजमाळ करतारा एवा पणे (आना
नुमार) उच्चारया अरधी घडीमा परमगुरु शब्दनु
कायोत्सर्गरूपे रटण करवु अने सबज्ञदेव ए नामनी पाच
माळा गणवी

हाल अध्ययन करवा योग्य शास्त्रो -वैराग्यगतक
इन्द्रियपराजयशतक गातमुधारस अध्यात्मवत्पत्रम योग
दृष्टिसमुच्चय नवतत्व मूळपद्धति कर्मप्रथम धर्मविदु
आत्मानुगासन भावनावोध मोक्षमागप्रकाश मोक्षमाळा
उपनिषिभवप्रपच अध्यात्मसार श्री आनंदधनजी

घोषीमाथी नीचेना स्तवनो १ ३, ५, ७, ८, ९,
१०, १३ १५, १६, १७, १९ २२

सात व्यमन (जुगट्ट, मास मदिग वेश्यागमन,
धिकार, चोरी, परस्त्रा) नो त्याग

‘जूबा, आमिय, मदिरा दारी
आहेटव चोरी परनारो,
एहि सप्त व्यमन दुःखदाई
दुरितमूळ दुःखतिके जाई’

ए सप्तव्यसनना त्याग रात्रिभोजननो त्याग अमुक
सिवाय सर्व वनस्पतिना त्याग अमुक तिघिए अत्याग
वनस्पतिनो पण प्रतिबध अमुक रसनो त्याग अन्नह्यचर्यं
नो त्याग, परिग्रहपरिमाण

घरीरमा विनेय रोगाणि उपद्रवयो, बेभानपणाथी,
राजा अथवा दवात्तिना बळाचारयो अत्रे विदिन करेल
नियममा प्रवर्तवा अगत्त धवाय ता ते माटे पश्चात्तापनु
स्थानक समजवु स्वेच्छाए करीने ते नियममा यूनाधि
कता कई पण करवाना प्रतिगा सत्पुण्यनो आनाए ते नियम
मा फेरफार करवाथी नियमभंग नही वगाथ, १९५०

ઉચ્ચથી અથવા ઉદાગભાવસયુક્ત મત્પરિણત વૃદ્ધિથી
 ભોગાદિને વિષે પ્રવૃત્તિ ધાય ત્યાં મુશીમા પાનીની આપા
 પર પણ મક્કીને પ્રવૃત્તિ થઈ ન સમઘે પણ જ્યાં ભોગાદિને
 વિષે સૌંદ્ર લઘુમયપણે પ્રવૃત્તિ ધાય ત્યાં પાનીની આપાનો
 વર્ડ અકુગાવા સમઘ નહીં નિર્ભયપણે ભાગપ્રવૃત્તિ સમઘે જે
 નિષ્ઠ્વસ પરિણામ કહ્યા છે તવા પરિણામ વર્તે ત્યાં પણ
 'અનતાનુબધી સમઘ છે તમ જ હુ સમજુ છુ મને વાઘ
 નથી' એવા ને એવા અપમમા રહે અન ભોગથી નિવલ્તિ
 ઘટે છે અને ઘડી કઈ પણ પુરુષત્વ કર સો વર્ડ શકવા
 ઘોવ્ય છતાં પણ મિથ્યાજ્ઞાનથી પાનત્તમા માની ભોગાદિક
 મા પ્રવલ્તના કર ત્યાં પણ અનતાનુબધી સમઘ છે

જાપ્રતમા જેમ જેમ ઉપયોગનુ દુઢ્વપણુ ધાય તેમ તેમ
 સ્વપ્નત્તમાનુ પરિભોગપણુ સમઘે મુઠ્ઠઈ અપાઠ ૧૯૫૧

(૩૩)

પ્રથમ પન્મા એમ કહ્યા છે કે હ મુમુક્ષુ ! એક
 આત્માને જાણતા મમસ્ત લોકાલોકને જાણીંગ અને મર્વ
 જાણવાનુ ફલ્લ પણ એક આત્મપ્રાપ્તિ છે માટે આત્માથી
 જુદા એવા વીજા ભાવો જાણવાનો ધારવારની ઇચ્છાથી તુ

निवर्त अने एक निजस्वरूपने विषे दृष्टि द व जे दृष्टिची समस्त सृष्टि भेषण तां विषे द्वागे तत्त्वस्वरूप एवा सनशास्त्रमा वहेला मागनु पण आ तत्त्व छे, एम तत्त्व-जानीओए कह्यु छे, तथापि उपयोगपूर्वक त समजावू दुलभ छे ए माग जुदो छे, अने तनु स्वरूप पण जुदु छ, जम मात्र क्यनजानीओ कहे छ तम तथा मां ठकाण ठकाणे जर्दने का पूछ छे ? कभक त अपूर्व भावनो अथ ठकाण ठकाणेची प्राप्त थवा योग्य नथी

बीजा पदना सक्षेप अथ हे मुमुक्षु ! यमनियमादि जे साधनो सर्व शास्त्रमा कहा छ ते उपर वहेला अथथी निष्कळ ठरसे एम पण नथी कमक त पण कारणने अर्थे छ ते कारण जा प्रमाणे छे आत्मनान रही गके एवी पात्रता प्राप्त थवा तथा तमा स्थिति थाय तवी योग्यता आववा ए कारणा उपदेश्या छे तत्त्वजानीआए एथी एवा हेतुथी ए साधनो कहा छे, पण जीवनी समजणमा सामटो फेर होवाथा त साधनोमा ज अटवी रह्यो अथवा ते साधन पण अभिनिवेश परिणामे ग्रह्या आगळीथी जेम वाळवने चंद्र देखाडवामा आवे तेम तत्त्वजानीआए ए तत्त्वनु तत्त्व कह्यु छे' ववाणिया, ध्वा०व० १४, १९५१

एवभूत दृष्टिषी ऋजुसूत्र स्थिति कर
 ऋजुसूत्र दृष्टिषी एवभूत स्थिति कर
 नगम दृष्टिषी एवभूत प्राप्ति कर
 एवभूत दृष्टिषी नगम विगुड कर
 सग्रह दृष्टिषी एवभूत था
 एवभूत दृष्टिषी सग्रह विगुड कर
 व्यवहार दृष्टिषी एवभूत प्रत्ये जा
 एवभूत दृष्टिषी व्यवहार विनिवृत्त कर
 शब्द दृष्टिषी एवभूत प्रत्ये जा
 एवभूत दृष्टिषी शब्द निर्विकल्प कर
 समभिरूढ दृष्टिषी एवभूत अवलोक
 एवभूत दृष्टिषी समभिरूढ स्थिति कर
 एवभूत दृष्टिषी एवभूत था
 एवभूत स्थितिषी एवभूत दृष्टि समाव
 ॐ शाति शाति शाति

११३

(३५)

समस्त विद्व घणु करीन परकथा तथा परवृत्तिम्।
बहु जाय छे तमा रही स्थिरता क्याथी प्राप्त थाय ?

आवा अमूल्य मनुष्यपणाना एक समय पण परवृत्तिए
जवा देवा योग्य नहीं अन कई पण तम थया कर छ तनो
उपाय कई विगापे करी गवपवा योग्य छ

जानीपुरुषनो निदरवय कई अतर्भेद न रहे तो आत्म
प्राप्ति साव मुलम छे, एवु जानी पाकारी गया छवा केम
मुबई, आसो सुद १३, १९५१

(३६)

करवा योग्य कई कह्य होय ते विस्मरणयोग्य न होय
एदलो उपयोग करी क्रमे करीन पण तमा अवश्य परिणति
करवी घटे त्याग वराग्य उपशम अन भक्ति मुमुक्षु जीवे
सहज स्वभावरूप करी मूक्या विना आत्मदाग केन आव ?
पण निधिपणाथी, प्रमादथी ए वान विस्मृत कई जाय छ
मुबई आसो सुद १३, १९५१

(૩૭)

જાનનું પલ્લ વિરતિ છે વીતરાગનું બા વચન સવ મુમુક્ષુઓએ નિય સ્મરણમા રાસવા યોગ્ય છે જે ધાત્રવાપી, સમજવાયા તથા વિચારવાપી આત્મા વિભાવપી, વિભાવના કાર્યોપી અને વિભાવના પરિણામયા હતાસ ન થયો, વિભાવનો ત્યાગી ન થયો વિભાવના કાર્યોનો અને વિભાવના પલ્લનો ત્યાગી ન થયો ત ધાત્રવુ, ત વિચારવુ અને ત સમજવું અજ્ઞાન છે વિચારવતિ સાથે ત્યાગવૃત્તિ ઉત્પન્ન કરવી ત જ વિચાર સફલ છે એમ કહવાનો જ્ઞાનીનો પરમાર્થ છે

વવાળિયા, પામળ વદ ૧૧ ૧૧૫૩

(૩૮)

ૐ નમ

સવ જીવ મુલ્યને દુલ્લ છે

દુલ્લ સર્વન અપ્રિય છે

દુલ્લપી મુક્ત થવા સર્વ જીવ દુલ્લ છે

ધાસ્તવિક તનુ સ્વરૂપ ન સમજાવાપી ત દુલ્લ મટતુ

નથી

તે દુલ્લના આત્મવિક અભાવનું નામ મોષ કહીએ છીએ

અત્યંત વીતરાગ થયા વિના આત્મલિંગ મોગ્ન હોય નહીં
 સમ્યગ્જ્ઞાન વિના વીતરાગ થઈ શકાય નહીં
 સમ્યગ્દર્શન વિના જ્ઞાન અસમ્યક્ કહેવાય છે
 વસ્તુનો જે સ્વભાવ સ્થિતિ છે તે સ્વભાવ તે વસ્તુનો
 સ્થિતિ સમજાવા તેને સમ્યગ્જ્ઞાન કહીએ છોએ

સમ્યગ્જ્ઞાનદશનથી પ્રતીત થયેલા આત્મભાવે વતવું તે
 ચારિત્ર છે

એ શ્રણેની એકતાથી મોક્ષ ધાય

જીવ સ્વાભાવિક છે પરમાણુ સ્વાભાવિક છે

જીવ અનત છે પરમાણુ અનત છે

જીવ અને પુદ્ગલનો સયોગ અનાદિ છે

જ્યાં મુઘી જીવને પુદ્ગલસંબધ છે, ત્યાં મુઘી સકર્મ

જીવ કહેવાય

ભાવકમના કર્તા જીવ છે

ભાવકમનું કીડુ નામ વિભાવ કહેવાય છે

ભાવકર્મના હેતુથી જીવ પુદ્ગલ ગ્રહે છે

તેથી ત્વજસાદિ શરીર અને બૌદ્ધારિકાદિ શરીરનો

યોગ ધાય છે

ભાવકમથી વિમુક્ત ધાય તો નિજભાવપરિણામી ધાય

सम्पन्नान विना वास्तविरपणे श्रीव भाववमयी
विमुक्त न र्द्वि शवे

सम्पन्नान यवानो मुख्य हेतु जिनवचनयी तस्वाय
प्रतीति यवी ते छे हा नो ३ ६

(३९)

(१)

ॐ

सत्पुरुषोना अगाध गभीर मयमने नमस्कार

अविषम परिणामयी जेमणे काळकूट विष पीधु एवा
श्री श्चपभाणि परमपुरुषोने नमस्कार

पणिणाममा ती ज अमृत ज छ पग प्रथम दशाए
काळकूट विपनी पठ मूगव छ गवा थी समयने नमस्कार
से ज्ञानने, त दानने अत ते चारित्रन वारवार
नमस्कार

(२)

जेनी भक्ति निष्काम छे एवा पुरुषोतो सरमग के
ए महत् पुण्यरूप जाणवा योग्य छे

પારમાર્થિક હેતુવિશેષયા પત્રાન્ લક્ષવાનુ બની
 ઘનતુ નથી જે અનિત્ય છે જે અમાર છે અને જ અશરણરૂપ છે તે
 આ જીવને પ્રીતિન કારણ કેમ થાય છે તે વાત રાત્રિ દિવસ
 વિચારવા યોગ્ય છે

છાકલ્પિત અને જ્ઞાનીની દૃષ્ટિને પરિચમ પૂર્વ જટલો
 તમાવત છે જ્ઞાનીની દૃષ્ટિ પ્રથમ નિરાલબન છે સ્વિ
 ચ્છાન કરતી નથી, જીવનો પ્રકૃતિન મલ્લતા આવતી નથી,
 તથી જીવ તે દષ્ટિમા સ્વચિવાન થતો નથી, પણ જે
 જીવોગ પરિપહ વગીન થોડા કાલ સુધા તે દૃષ્ટિનુ આરાધન
 કયુ છે તે સર્વ દુ રતના કાયરૂપ નિર્વાણને પામ્યા છે, તના
 ઉપાયને પામ્યા છે

જીવન પ્રમાન્મા અનાદિથી રતિ છે પણ તમા રતિ
 રવા યોગ્ય કાઠ દક્ષાતુ નથી

આત્મજ્ઞાન પામી નિદ્રા રૂપને સપાશરણ વિચર છે
 પણ મહારમાશ્રીનો યોગ થાવને દુર્લભ છે

તેવો યાગ સમ્ય જીવને તે પુણ્યની ઓટલાણ પહોતી
 મધી અને ત્યારૂપ ઓટલાણ પહ્યા વિના તે મહારમા
 પ્રત્યે દુઃકાશ્રય થતો નથી

જ્યાં મુઘી આશ્રમ દર ન પાય ત્યાં મુઘી ઉપદેશ
 પરિણામ પામતો નથી

ઉપદેશ પરિણમ્યા વિના સમ્યાજ્ઞાનનો યોગ થનતો
 નથી

સમ્યાદર્શનની પ્રાપ્તિ વિના જન્માદિ દુઃખની આત્મતિક
 નિવૃત્તિ થનવા યોગ્ય નથી

તેવા મહાત્મા પુરુષોનો યોગ તો દુર્લભ છે તેમા મશય
 નથી પણ આત્માર્થી જીવોનો યોગ થનવો પણ કઠણ છે
 સોપણ કશ્ચિત્ કશ્ચિત તે યોગ થનમાનમાં થનવા યોગ્ય છે

સત્સમાગમ અને સત્સાધ્યનો પરિચય કસંઘ્ય છે ॐ

મુબરૈ કાર્તિક વદ ૧૨ ૧૯૫૪

(४१)

अपार महा मोहजळने अनत अतराय छता घोर रही
जे पुरुष तर्पा ते श्री पुरुष भगवानन नमस्कार

अनत काळयी ज ज्ञान भवहेतु धतु हतु त जानने एक
समयमात्रमा जात्यातर करी जेणे भवनिवृत्तिरूप वयु ते
कल्याणमूर्ति सम्यग्दर्शनने नमस्कार

निवृत्तियागमा सत्समागमनी वृत्ति राखवी योग्य छे

मुबई, अषाढ सुद ११, गुह, १९५४

(४२)

हे काम ! हे मान ! हे सगडदय !

हे वचनवर्गणा ! हे मोह ! हे मोहत्या !

हे दिविल्ला ! तमे शा माटे अतराय करो छो ?

परम अनुग्रह करीने हवे अनुबूळ पाओ ! अनुबूळ पाओ

हा नो २१९

(४३)

हे सर्वोत्कृष्ट सुखना हेतुभूत सम्यग्दर्शन ! तने अत्यंत
मक्तिपी, नमस्कार हौ

आ अनादि अनन्त ससारमा अनन्त अनन्त जीवो सार
आथय विना अनन्त अनन्त दु खने अनुभव छ

तारा परमानुग्रहणी स्वस्वरूपमा रुचि घई परम
वीतराग स्वभाव प्रत्ये परम निश्चय आव्यो कृतकृत्य
पवाना माग ग्रहण थयो

हे जिन वीतराग ! समस्त अत्यन्त भक्तिथी नमस्कार
कर छ तमे आ पामर प्रये अनन्त अनन्त उपकार कयौ छे

हे पुष्कुदादि आचार्यो ! तमारा कवनो पण स्वरूपा
नुसंधानन विषय आ पामरने परम उपकारमूठ थया छे ते
माटे हु तमने अतिगय भक्तिथी नमस्कार कर छु

हे श्री सोभाग ! तारा सत्समागमना अनुग्रहणी आत्म
दशानु स्मरण थय ते अर्थे तने नमस्कार हो हा नो २ २०

(४४)

जेम भगवान जिने निष्कण कयु छ तम ज सर्व
पदापनु स्वरूप छ

भगवान जिन उपनेओ आत्मानो समाधिमाग
श्री गुरुना अनुग्रहणी जाणी परम प्रयत्नथी उपासना करो
हा नो २ २१

(૪૫)

(૧) સવગોપદિષ્ટ આત્મા સદગુરુરૂપાએ જાણીને નિરતર
તના ધ્યાનના અર્થે વિચરવું સયમ અને તપપૂર્વક—

(૨) અહો ! મર્વોત્કૃષ્ટ ગાતરમમય મમાગ—

અહો ! તે સર્વોત્કૃષ્ટ ગાતરસપ્રધાન માગના મૂલ
સવજ્ઞ દેવ —

અહા ! તે સર્વોત્કૃષ્ટ શાસ્ત્ર રમ સુપ્રતીત કરાવ્યો ણ્વા
પરમકૃપાલુ સદ્ગુરુદેવ—

આ વિશ્વમા સર્વકોલ તમે જયવત્ વર્તો જયવત્ વર્તો
હા નો ૩ ૨૨

(૪૬)

(૧) પ્રાણોમાત્રનો રમક, ઘણવ અને હિતકારા એવો
કોઈ હપાય હાય તો તે ઘીતરાગનો ઘમ જ છે

(૨) સત્જનો ! જિનવરેંદ્રોએ સ્વાદિ જે સ્વરૂપ
નિરૂપણ કર્યા છે તે આલંકારિક ભાષામા નિરૂપણ છે, જે
પૂર્ણ યોગામ્યાન વિના જ્ઞાનગોચર યવા યોગ્ય નથા માટે
તમ તમારા અપૂર્ણ જ્ઞાનના આધારે ઘાતરાગના વાક્યોનો

અનન્ય શરણના આપનાર એવા શ્રી સદ્ગુરુદેવને
અત્યંત ભક્તિય નમસ્કાર

ગુદ આત્મસ્વરૂપને પામ્યા છ એવા જ્ઞાનીપુરુષો નીચે
કહ્યા છે તે છ પાને સમ્યક્દર્શનના નિવામના સર્વોત્કૃષ્ટ
સ્થાનક કહ્યા છ

પ્રથમ પદ —

‘આત્મા છે’ જેમ ઘટપટઆદિ પદાર્થો છ, તેમ આત્મા
પણ છે અમુક ગુણ હોવાને લીધે જેમ ઘટપટઆદિ હોવાનું
પ્રમાણ છે તેમ સ્વપરપ્રકાશક એવી ચતુર્ન્યસત્તાના પ્રત્યક્ષ
ગુણ જેને વિષે છે એવો આત્મા હોવાનું પ્રમાણ છે

બીજું પદ —

‘આત્મા નિય છે’ ઘટપટઆદિ પદાર્થો અમુક કાલઢવર્તી
છે આત્મા ત્રિકાલઢવર્તી છે ઘટપટઆદિ સયોગ કરી પદાર્થ છે
આત્મા સ્વભાવે કરોને પદાર્થ છે જેમકે તેની રત્પત્તિ માટે
કોઈ પણ સયોગો અનુભવયોગ્ય થતા નથી કોઈ પણ સયોગી
દ્રવ્યથી ચેતનસત્તા પ્રગટ થવા યોગ્ય નથી, માટે અનુત્પન્ન છે
અસયોગી હોવાથી અવિનાશી છે જેમકે જેની કાઈ સયોગથી
રત્પત્તિ ન હોય, તેનો કોઈને વિષે ભય પણ હોય નહી,

પરમ નિરચયરૂપ જણાવા યોગ્ય છે, તનો સર્વ વિભાગે વિસ્તાર થઈ તેના આત્મામા વિષવ થવા યાગ્ય છે આ છ પદ અત્યંત સંતેહરહિત છે, એમ પરમપુણ્ય નિરૂપણ થયું છે એ છ પદનો વિચાર જીવને સ્વસ્વરૂપ સમજવાન અર્થે કહ્યો છે અનાદિ સ્વપ્નદાને સ્ત્રીય ઉત્પન્ન થયેલા એવો જીવનો અહમાવ, મમત્વભાવ તે નિવૃત્ત થવાને અર્થે આ છ પદની જ્ઞાનીપુણ્યો દેવના પ્રકાશી છે તે સ્વપ્નદાથી રહિત માત્ર પોતાનું સ્વરૂપ છે, એમ જો જીવ પરિણામ કરે તો સહજમાત્રમા તે જાગૃત થઈ સમ્યકદશાનન પ્રાપ્ત થાય, સમ્યકદાનને પ્રાપ્ત થઈ સ્વસ્વભાવરૂપ માક્ષને પામી કોઈ વિનાશી, અગુદ્ધ અન અય એવા ભાવન વિષ તને હર્ષ, શોક સયોગ ઉત્પન્ન ન થાય તે વિચાર સ્વસ્વરૂપન વિષે જ શુદ્ધપણું, સપૂણપણું, અવિનાશીપણું, અત્યંત જ્ઞાનરૂપણું, અંતરરહિત તેના અનુભવમા આવે છે સર્વ વિભાવપર્યાયમા માત્ર પોતાને અધ્યાસથી અવ્યતા થઈ છે તેથી કેવલ પોતાનું ચિન્તનપણું જ છે, એમ સ્પષ્ટ—પ્રત્યક્ષ—અત્યંત પ્રત્યક્ષ—અપરોક્ષ તેને અનુભવ થાય છે વિનાશી અથવા અય પદાધના સયોગન વિષે તેને દ્રષ્ટઅનિષ્ટપણું પ્રાપ્ત થયું નથી જન્મ, જરા, મરણ રોગાદિ કાષારહિત સપૂર્ણ માહા

તમ્યનુ ઠેકાણુ એવુ નિજસ્વરૂપ જાણી, વેદો તે કૃતાથ ધાય છે જે જે પુરુષોને એ છ પદ સમ્રમાણ એવા પરમ પુરુષના વચને આત્માના નિશ્ચય થયો છે તે તે પુરુષો સર્વ સ્વરૂપને પામ્યા છ, આધિ, ધ્યાધિ સ્પાધિ શબ્દ સમગ્રી રહિત થયા છે ધાય છે, અને ભાવિકાટમા પણ તેમ જ થશે

જે સત્પુરુષોએ જન્મ જરા મરણનો નાશ કરવાવાલો, સ્વસ્વરૂપમા સહજ અવધ્યાન થવાનો સપ્નશ કહ્યો છે, તે સત્પુરુષોન અત્યંત મનિષી નમસ્કાર છે તેની નિષ્કારણ કરુણાન નિય પ્રત્યે નિરતર સ્તવવામા પણ આત્મસ્વભાવ પ્રગટે છે, એવા સર્વ સત્પુરુષા તેના ચરણારવિંદ સદાય હૃદયને વિષે સ્થાપન રહો !

જે છ પદથી સિદ્ધ છે એવુ આત્મસ્વરૂપ તે જેના વચનને અગીકાર કર્યે સહજમા પ્રગટે છે, જે આત્મસ્વરૂપ પ્રગટવાથી સર્વ કાલ્લ જીવ સપૂણ આનંદને પ્રાપ્ત થઈ નિમય ધાય છે તે વચનના કહેનાર એવા સત્પુરુષના ગુણની વ્યાખ્યા કરવાને અર્હત્ક છે કેમકે જેનો પ્રત્યુપકાર ન થઈ શક એવો પરમાત્મભાવ તે જાણ કરી પણ દુષ્ટયા વિના માત્ર નિષ્કારણ કરુણાશીલતાથી આપ્યો, એમ છતા પણ જેને અન્ય જીવને વિષે આ મારો શિષ્ય છે, અથવા

મનિના કર્તા છે માત્ર મનો છે એમ જાણ જોયું નથી, એવા જે મત્સુરવ્ય તન અચન મનિજી પરી પરી નમસ્કાર હો !

જે મત્સુરયોગ સત્ગુહના મનિ નિરૂપણ કરી છે તે મનિ માત્ર ગિધ્યના કમ્યાણન અર્થે વહો છે જે મનિન પ્રાપ્ત થવાથી મદ્ગુહના આત્માની સેષ્ટાન વિષ વૃત્તિ રહે અપૂર્વ ગુણ દષ્ટિગોચર થા અથ સ્વચ્છ મટે અને સહજે આત્મવૃષ થાય એમ જાણીન જ મનિનુ નિરૂપણ થયુ છે, તે મનિન અને તે સત્પુરયોન પરી કરી વિહાહ નમસ્કાર હો !

જો કદી પ્રગટપણ થર્નમાનમા કેવલજ્ઞાનની સ્પત્તિ થઈ નથી પણ જેના વધનના વિચારયોગે સત્કિપણ કેવલ જ્ઞાન છે તેમ સ્પટ જાણ્યુ છે શ્રદ્ધાપણ કેવલજ્ઞાન થયુ છે વિષારદગાળ કેવલજ્ઞાન થયુ છે દુઃખદગાળ કેવલજ્ઞાન થયુ છે, મુશ્ય નયના હનુથી કમ્બઠજ્ઞાન થર્તે છે તે કેવલજ્ઞાન સવ અપાવાય મુક્તનુ પ્રગટ કરનાર જેના યોગ સહજ માત્રમા જીવ પામકા યોગ્ય થયા તે સત્પુરપના ઉપકારન સર્વોત્કૃષ્ટ મનિજી નમસ્કાર હો ! નમસ્કાર હો ! !

મુશઈ પાગળ, ૧૯૫૦

(१)

प्रत्यारम्भ

(शार्दूलविक्रीडित वृत्त)

प्रथारम्भ प्रसंग रग भरवा, बोहे कछ कामना,
 बोधु घमद मर्म भर्म हरवा छे अयथा काम ना,
 माशु माग सुबोध घम धनना, जाहे कथु कामना,
 एमा तत्त्व विचार सत्त्व सुखदा, प्रेरो प्रभु कामना

(२)

(छप्पय)

नामिनदन नाथ विश्ववदन विज्ञानी
 भववजनना पद, करण खडन सुखदांनी
 प्रथ पथ आचत, खत प्रेक्क भगवता,
 अखडित अरिहत, तवहारव जयवता,
 था मरणहरण ताग्णतरण, विद्वोद्वारण अघ हरे,
 त श्रुपभन्नेव परमगपद, रायचद वदन करे,

(३)

प्रभुप्राथना

(दोहरा)

जडहृल्ल ज्योति स्वस्व तु,	वेदळ वृपानिधान,	
प्रम पुनित तुज प्रेरजे	भयभजन भगवान	१
निय निरजन निम्प छो,	गजन गज गुमान,	
अभिवदन अभिवदना	भयभजन भगवान	२
धमधरण धारणतरण	धारण धरण समान	
विघ्नहरण पावनवरण	भयभजन भगवान	३
भद्रभरण भीतिहरण	सुधाक्षरण सुमवान,	
बलेशहरण चित्ताचूरण	भयभजन भगवान	४
अविनापी अरिहत तु	एक असह अमान,	
अजर अमर अणजम तु,	भयभजन भगवान	५
आनदी अपवर्गी तु	अवळ गति अनुमान,	
आशिष अनुकूल आपजे	भयभजन भगवान	६
निराकार निर्लेप छो,	निमळ नीतिनिधान	
निर्मोहक नारायणा	भयभजन भगवान	७
सचराचर स्वयम् प्रभु	ससद सौंपजे सान	
सृष्टिनाथ सर्वेश्वरा,	भयभजन भगवान	८

- सकट गोक सकळ हरण, नीतम ज्ञान निदान,
 इच्छा विकळ अचळ करो, मयभजन भगवान ९
- आधि ध्याधि उपाधिने हरो तत तोफान,
 कष्टणाळू कष्टणा करो मयभजन भगवान १०
- किंकरनी ककर मनि भूल मयकर भान,
 गकर ते स्नेहे हरो मयभजन भगवान ११
- गक्ति शिगुने आपशो, भक्ति मुक्तिनु दान,
 तुज जुक्ति जाहेर छे मयभजन भगवान १२
- नीति प्रीति नम्रता, भली भक्तिनु भान,
 आय प्रजाने आपशो, मयभजन भगवान १३
- दया गाति औदायता, धर्म मर्म मनध्यान,
 सप जप वणवप दे मयभजन भगवान १४
- हर आळस एदीपणु, हर अघ ने अज्ञान,
 हर भ्रमणा भारत तणी, मयभजन भगवान १५
- सन मन धन ने अघनु, दे सुख सुधा समान,
 आ अदनीनु कर भलु मयभजन भगवान १६
- विनय विनति रायनी, धरो कृपाधी ध्यान,
 मान्य करो महाराज ते, मयभजन भगवान १७

(४)

(वगतविल्का वृत्त)

सखारमा मन अर वयम मोह पामे ?
 वराग्यमा सट पडये गति ए ज जामे
 माया अहो गणी सहे दिल धाप आवी
 ' आवाग-पुण्य वकी वध्यगुता वधावी

(५)

मुनिने प्रणाम

(मनहर छंद)

वातिने सागर अर नीतिने नागर नर
 दयाके भागर गान ध्यानने निधान हो,
 शुद्धबुद्धि ब्रह्मचारी मुम्बबानी पूर्ण प्यारी
 सवनने हितकारी धर्मके उद्यान हो
 रागद्वेषने रहित परम पुनित नित्य
 गुनसे सचित्त गित्त, सज्जन समान हो,
 रायचंद धैर्यपाल, धमहाल क्रोधकाल,
 मुनि तुम आग मेर, प्रनाम अमान हो

(शार्दूलविक्रीडित)

माया मान मनोज मोह ममता, मिथ्यान मोठी मुनि,
 घोरी धम धरल ध्यान धरणी, धारेल धैर्य धूनी,
 छ सतोप सुशील सौम्य समता ने शीयळे चडना,
 नीति राय दया क्षमापर मुनि, कोटी कर घडना

(६)

काळ कोईने नहि मूके

(हरिगीत)

मोठीतणी माळा गळामा मूल्यवती मलकती,
 हीरावशा शुभ हारणी बहु कटकाति शळकती,
 आभूषणोथी ओपता भाग्या मरणने जोईने,
 जन जाणीए मन मानीए नव काळ मुके कोईने ?
 मणिमय मुगट माथे धरीने कण कुडळ नाशता,
 काचन कडा करमा धरी कशीए कचास न राखता,
 पळमा पड्या पथ्वीपति ए भान भूतळ सोईने,
 जन जाणीए मन मानीए नव काळ मव कोईने ?
 दश आगळोमा माणळिक मुद्रा जडित माणिक्यथी,
 जे परम प्रेमे वे रता पाची कळा वारीकथी.

સ્ત્રિવર વિના જેવી, દિનનો પેનાવ દીઠે,
 ઠાસી વિના જેવી રીત ઠાવરી સુહાય છે,
 પ્રજાપતિ વિના જેવી પ્રજા પુરુષા પેસો
 મુરસ વિનાની જેવી કવિતા કહાય છે
 સલિલ વિહીન જેવી સરિતાની શોભા અને
 ભક્ષારિ વિહીન જવી મામિની મહાય છે,
 ઘડે રાયચંદ ધીર, સદ્ધર્મને ધાર્યા વિના,
 માનવી મહાન તમ, કુદર્શી કહાય છે ૩

ચતુરો ચોપેથી ઘાહી ચિતામણિ ચિત્ત ગણે,
 પદિતો પ્રમાણે છે પારસમણિ પ્રમથી,
 કવિઓ કયાગવારી કલ્પતરુ કયે જેને
 મુપાનો સાગર કયે સાધુ ગુન કોમથી,
 આત્મના સદ્ધારને ઝમગથી અનુસરો જો,
 નિમલ્લ યવાને કાન્હે નમો નીતિ નેમથી,
 કયે રાયચંદ ધીર એવુ ધમરૂપ જાણી,
 "ધમવૃત્તિ ધ્યાન ધરો, વિલ્લવો ન વે'મથી ૪
 ધર્મ વિના પ્રીત નહોં ધર્મ વિના રીત નહોં,
 ધમ વિના હિલ નહી, કષ્ટુ જન કામનુ,

ધર્મ વિના ટેક નહી, ધમ વિના નેક નહી,
 ધમ વિના એક્ય નહો, ધર્મ ધામ રામનુ,
 ધમ વિના ધ્યાન નહી, ધર્મ વિના પાન નહી,
 ધર્મ વિના ભાન નહી, જી-યુ કોના વામનુ ?
 ધર્મ વિના તાન નહી, ધર્મ વિના સાન નહી,
 ધર્મ વિના ગાન નહી, ઘચન તમામનુ
 ધર્મ વિના ઘન ધામ, ઘા-ય ઘૂલધાણી ઘારો,
 ધમ વિના ધરણીમા, ધિક્કતા ધરાય છે,
 ધમ વિના ધીમતની, ધારણાઓ ધોસો ધરે,
 ધમ વિના ધાપુ ધર્મ, ધુન્ન ધ ધમાય છે,
 ધર્મ વિના ધરાધર ઘુતાશે, ન ધામધૂમે,
 ધમ વિના ધ્યાની ધ્યાન ઢોગ ઢગે ધાય છે,
 ધારો ધારા ધવલ, સુધમની ધુરધરતા,
 ધ-ય ! ધ-ય ! ધામે ધામે ધર્મથી ધરાય છે ૬

(૮)

સવમાન્ય ધમ

(ષોપાઈ)

ધમતત્ત્વ જો પૂછયુ મને,
 તો સમજાવુ સ્નેહે તને,

जे सिद्धात सक्ळनी सार
 सवमाय सहने हितकार. १
 भाव्यु भाषणमा भगवान,
 धर्म न धीबो दया समान,
 अमयदान साधे सतोष,
 धो प्राणीने, दटवा दोष २
 सत्य शीळ ने सपळा दान
 दया हो'ने रह्या प्रमाण,
 दया नही तो ए नहि एक,
 विना सूर्य विरण नहि देख ३
 पुण्यशास्त्री ज्या दुमाय,
 जिनवरनी त्या नहि आशाय,
 सव जीवनु इच्छो सुख
 महावीरनी गिऱ्या मुख्य ४
 सव दर्शने ए उपश,
 ए एकाते नहीं विनेष
 सव प्रकार जिननो धोध
 दया दया निर्मळ अविरोध ! ५

ए भवतारक सुंदर राह,
 धरिये तरिये करी उत्साह,
 धम सक्ळनु ए शुभ मूळ,
 ए वण धर्म सदा प्रतिकूळ ६
 तत्त्वरूपया ए ओटखे
 ते जन पहोचे गाढवत सुखे,
 शातिनाथ भगवान प्रनिद
 राजचंद्र करुणाळ मिद ७

वि स १९४०

(९)

भक्तियो उपदेश

(तोटक छं)

शुभ शीतळतामय छाय रही,
 मनवाछित ज्या फळपक्ति बही,
 जिनभक्ति ग्रहो तरुक्ल्प अहो,
 मजीने भगवत भवत लहा ?

निज आरमस्वरूप मुग्ध प्रगटे
 मनताप उठाप तमाम मटे,
 अति निर्जरता वणनाम ग्रहो
 भजीने भगवत भवत ल्हो २
 सममायी सदा परिणाम वने
 जड मदअयोगति जम जने
 दुम मगळ क्षा परिपूषा सहो,
 भजीने भगवत भवत ल्हो ३
 शुभ भाव वहे मन दुद्ध करो
 नवकार महापाने समरो,
 नहि एह समान सुमत्र सहो,
 भजीने भगवत भवत ल्हो ४
 करशो क्षय वेवळ राग वधा
 धरशो दुम सरवस्वरूप यथा,
 नृपच प्रपञ्च अनत दहा,
 भजीने भगवत भवत ल्हो ५

(१०)

ब्रह्मचर्यं विधे सुभाषित

(दोहरा)

- नीरखीने नवसौवना, लेश न विषयनिदान
 गणे काष्ठनी पूतळी, ते भगवान समान १
- आ सघळा ससारनी, रमणी नायकरूप,
 ए त्यागी त्याग्यु बगु, केवळ शोकस्वरूप २
- एक विषयने जीतता, जीत्यो सौ ससार,
 नृपति जीतता जीतिये दळ, पुर ने अधिकार ३
- विषयरूप अकुरथी टळे ज्ञान ने ध्यान
 लेश मदिरापानथी छावे ज्यम अज्ञान ४
- जे नव बाड विशुद्धथी, धरे गियळ सुखदाई,
 भव तेनो लव पछी रहे, तत्त्ववचन ए भाई ५
- सुदर शियळ सुरतर मन वाणी ने देह,
 जे नरनारी सेवसे, अनुपम फळ ले तेह ६
- पात्र विना वस्तु न रहे पात्रे आत्मिक ज्ञान,
 पात्र थवा सेथो सदा, ब्रह्मचय मतिमान ७

वि स १९४०

(१२)

तृष्णानो विचित्रता

(मनहर छंद)

(एक गरीबनी बघती गयेली तृष्णा)

हूती दीनताई त्यारे ताकी पटेलीई अने,
 मळी पटेलीई त्यार ताकी छे गठाईने,
 सापडी गैठाई त्यार ताकी मन्निताई अने,
 आवी मन्निताई त्यार ताकी नृपताईने,
 मळी नृपताई त्यारे ताका देवताई अने,
 दीठी देवताई त्यार ताकी शकराईने,
 अहो ! राजचंद्र मानो माना शकराई मळी,
 बघे तृष्णाई ताय जाय न मराईने
 बरोचली पडी दागी हाचातणो दाट बळ्यो,
 काळी केशपटो विपे श्वेतता छवाई गई,
 सूधवु साभळवु, ने देखवु त भाडी वाळ्यु,
 तेम दाट आवली ते, खरी के खवाई गई,
 षळी केड वाकी, हाट गया, अगरेग गयो,
 ऋत्वानी आय जता लाकडी लेवाई गई,

धरे ! राजचन्द्र एम, युवानी हराई पण,
 मनषी न तोय रांड ममता मराई गई २
 करोडोना करजना, शिर पर डवा बागे,
 रोगयी ऋषाई गयु, तारीर मुकाईने,
 पुरपति पण माये पौडवाने छाकी रह्यो,
 पेट तजी थैठ पण शबे न पुराईने,
 पितृ अने परणी ते, मचावे अनेक धष,
 पुत्र पुत्री भाखे खाड खाड दुसगाईने,
 अरे ! राजचन्द्र तोय जीव झावा दावा करे,
 जजाळ छटाय नही तजी सुपनाईने ३
 घई क्षीण नाडी अवाचक जेवो रह्यो पडी
 जीवन दीपक पाम्यो केवळ झसाईने
 छेल्ली इस पडयो भाळी भाईए त्या एम भाख्यु,
 हवे टाडी माटी घाय तो ता ठीक भाईने
 हायने हलावी त्या तो खीजी बुद्ध सूचय्यु ए
 बोया विना बेस बाळ तारी चतुराईने ।
 धरे ! राजचन्द्र देखो दण्यो आगापान जेवो ?
 जता गई नहो दोशे ममता मराईने । ४

अमूल्य तत्त्वविचार

(हरिगीत छंद)

बहु पुण्यकेरा पुजयी शुभ देह मानवनी मळयो,
 तोये अरे ! भवचक्रनी आटो नहि एक्के टळयो,
 सुख प्राप्त करता सुख टळे छ लेश ए लने ल्हो
 क्षण क्षण भयबर भावमरणे का अहो राची रहो ? १

लक्ष्मी अने अधिकार बधता, शक्यु ते तो बहो ?
 गु कुटुंब के परिवारपी, बधवापणु ए नय ग्रहो,
 बधवापणु ससारनु नरदेहने हारी जवो,
 एनी विचार नही अहोहो ! एक पळ तमने हवो ॥ २

निर्दोष सुख निर्दोष आनंद त्यो गमे त्यापी भले,
 ए दिव्य शक्तिमान जेपी जजीरेपी नीकळे,
 परवस्तुमा नहि मूसवो, एनी दया मुजने रही,
 ए त्यागवा सिद्धात के परचानुडु छ ते सुख नही
 हु कोण छु ? क्यापी पयो ? शु स्वरूप छे माई खर ?
 कोना सबधे बळगणा छे ? राखु वे ए परहर ?

એના વિચાર વિચારપૂર્વક સાત માથ જો કર્યા,
 તો સર્વ આત્મિક જ્ઞાનનાં સિદ્ધાંતતત્ત્વ અનુભવ્યા ૪
 તે પ્રાપ્ત કરવા ક્ષત્ર કોનું સત્ય કેવલ માનવું ?
 નિર્દોષ નરનું ક્ષત્ર માનો 'સહ જેણ અનુભવ્યું,
 રે ! આત્મ તારો ! આત્મ તારો ! નીમ્ન એને મોહલો,
 સર્વોત્તમા સમદૃષ્ટિ છો આ ક્ષત્રને હૃદય રલ્લો ૫

વિ સ ૧૯૪૦

(૧૪)

જિનેશ્વરની વાણી

(મનહર છદ)

અનત અનત માથ ભેદથી મરણી મલી,
 અનત અનત નય નિથાવે વ્યાધ્યાની છે,
 સકલ જગત હિતકારિણી હારિણી મોહ,
 તારિણી મદાચિ મોહચારિણી પ્રમાણી છે,
 સપમા આપ્યાની જેને તમા રાણવી તે અથ,
 આપવાથી નિજ મતિ મપાઈ મેં માની છે,
 અહો ! રાજવદ્ર, બાલ ર્યાલ નથી પામતા એ,
 જિનેશ્વર તણી વાણી જાણી તેને જાણી છે ૧

વિ સ ૧૯૪૦

(१५)

पूणमालिका मंगल
(उपजाति)

तपोपध्याने रविष्य पाप
 ए साधीने सोम र्ही सुहाय,
 महान ते मगळ पक्ति पामे
 आवे पछी त युषना प्रणामे १
 निप्रथ जाता गुरु सिद्धिदाता,
 वा तो स्वयं शुक प्रपूण श्याता,
 त्रियोग त्या केवळ मद पामे,
 स्वरूप सिद्धे विचरी विरामे, २

(१६)

अनित्य भावना
(उपजाति)

विद्युत लक्ष्मी प्रभुता पतंग,
 आयुष्य ते तो जळता तरंग,
 पुरंदरी चाप अनग रंग,
 वा राचाए त्या क्षणनी प्रसंग !

अशरण भावना

(उपजाति)

सर्वगतो मम सुशय जाणी,
 आराध्य आराध्य प्रभाव जाणी,
 अनाथ एकाव रनाथ याशे,
 एना विना कोई न बाह्य स्हाशे

एकत्व भावना

(उपजाति)

शरीरमा व्याधि प्रत्यश घाय,
 ते कोई अन्ये लई ना शवाय,
 ए भोगवे एक स्वआत्म पोते,
 एकत्व एधी नयमुज गोते

(सादूलविक्रीडित)

राणा सर्व मळी भुचदन घसी ने चचवामा हती
 बूझ्यो त्या ककळाट ककणतणो थोती नमि भूपति,
 सवादे पण हृदयी दळ रह्यो एकत्व सावु कयु
 एवा ए मिथिलेशनु चरित आ, सपूण अत्रे घयु

अन्यत्व भावना

(गार्दूलविक्रीडित)

ना मारा तन रूप वानि युवती ना पुत्र बे भ्रात ना,
 ना मारा भूत स्नेहीओ स्वजन व ना गात्र के शात ना,
 ना मारा धन धाम यौवन धरा, ए मोह अज्ञात्वना,
 र ! र ! जीव विचार एम ज सदा अमत्वदा भावना

(गार्दूलविक्रीडित)

देखी आगळी आप एक अडवी, वैराग्यवेगे गया,
 छोडो राजसमाजन भरतजी ववन्यजानी यया,
 चोषु चित्र पवित्र ए ज चरित पाम्यु अही पूणता,
 पानीना मन तेह रजन करो, धैराग्य भाव यथा

अशुचि भावना

(गीति वृत्त)

स्वाण मूत्र ने मळनी रोग जरानु निवासनु धाम
 काया एवी गणीने, मान त्यजीने कर सायक आम

निवृत्ति शोध

(नाराज छंद)

अनस सौख्य नाम दुःख त्वा रही न मित्रता ।
 अनंत दुःख नाम सौख्य प्रेम त्वा विचित्रता ॥
 उषाह न्याय-नेत्र नै निहाळ रे । निहाळ तु,
 निवृत्ति शोधमेव धारी ते प्रवृत्ति बाळ तु

सोहरा

१

ज्ञान, ध्यान वैराग्यमय उत्तम जहाँ विचार,
 ए भावै गुन भावना, ते ऊठरे भव पार

२

ज्ञानी वै अज्ञानी जन सुख दुःख रहित न कोय,
 शानी वेदे धैरपी अज्ञानी वेदे रोय

३

भय तंत्र औपय नही, जेघो पाप पलाय
 बीतराग बाणी विना, अवर न कोर उपाय

४

जन्म, जरा १ मृत्यु मुख्य दुःखना हेतु
कारण तेना वै ब्रह्मा, राग द्वेष अणहेतु

५

ब्रह्मनामृत शीतरागना परम शातरस मूळ,
ओषध जे भवरोगना, कायरने प्रतिकूल

(१७)

“सुखको सहेलो हे अशेलो उदासीनता ’
अध्यात्मनी जननी ते उदासीनता

लघु ब्रह्मणी अद्भुत ब्रह्मणी तत्त्वज्ञाननी बोध, १
ए ज सूचव एम के, गति आगति का शोध ? १
जे सस्वार ब्रह्मणी घट, अति अभ्यासे काय, २
बिना परिश्रम त ब्रह्मणी भवनाका शी त्याय ? २
जन्म जन्म मति अल्पता अन मोह उद्योत, ३
तेम तेम भवनाकना, अपात्र अतर उद्योत ३
करी कल्पना दृढ कर, नाना नास्ति विचार
पण अस्ति ते सूचव ए ज सरो निर्घाट ४

आ भव षण भव छे नही ए ज तर्क अनुकूल,
विचारता पामी गया आत्मधमनु मूल ५
वि स १९४५

(१८)

भिन भिन मत देखीए भेद दृष्टिनो एह
एक तत्त्वना मूलमा, व्याप्या मानो तेह १
तेह तत्त्वरूप वृणनु आत्मधम छे मूल,
स्वभावनी सिद्धि करे धम से ज अनुकूल २
प्रथम आत्मसिद्धि धवा करीए ज्ञान विचार,
अनुभवी गुहने सेवीण बुधजननो निर्धार ३
क्षण क्षण जे अस्थिरता अने विभाविक मोह,
ते जेनामाथी गया ते अनुभवी गुह जोय ४
बाह्य तम अम्यतर प्रथ प्रथि नहि होय
परम पुष्टय तने बहो, सरळ दृष्टिधी जोय ५
वि स १९४५

(चौपाई)

- १ लोव पुरुषसह्याने कल्यो
 एनो भेद तमे कई लह्यो ?
 एनु कारण समज्या कई
 के समजाध्यानी चतुराई ? १
 शरीर परधी ए लपन्ने,
 ज्ञान दर्शने के उदश,
 जेम जणावा मुणीए तम
 का तो लईए दईए क्षम २
- २ सु करवाधा पोन मुरी ?
 सु करवाधी पात दुखा ?
 पोते सु ? ब्यार्थी छे आप ?
 एनो माणो शीघ्र जवाप १
- ३ ज्या गवा त्या गण सताप
 ज्ञान तहा गना नहि स्याप,
 प्रभुभक्ति त्या उत्तम ज्ञान,
 प्रभु भळनवा गुरु भगवान १

हे जीव ! क्या इच्छत हवे ? ह इच्छा दुःखमूल,
 जब इच्छाका नाश तब मिटे अनारि मूल
 एसी कहासे मति भई, आप आप ही नाहि,
 आपनकु जब भूल गये अवर कहासे लाई
 आप आप ए शोधमें, आप आप मिल जाय,
 आप मिलन नय चापवो,

हा नो १-१२

(२३)

ॐ

बीजा साधन बहु कर्षा करी कल्पना आप
 अथवा असद्गुरु पकी ऊलटो बध्यो उठाप
 पुत्र पुण्यना उन्वधी, मळयो सद्गुरु योग,
 वचनमुघा श्रवण जता, धनु हृदय गतयोग
 निश्चय एषी आवियो टळरो अही उठाप
 नित्य बर्यो सत्सग में, एक लग्नी आप
 मोरवी आसो, १९४६

ॐ सत

(दोहरा

बिना नयन पाव नही, बिना नयनकी बात, १
 सेव सद्गुरुके धरन सो पावे साक्षात् १
 भूषो बहत जो प्यासको, ह भूझनकी रीत, २
 पाव नहि गुरुगम बिना एही अनादि स्थित २
 एही नहि है कल्पना एही नही विमग, ३
 कई नर पचमकालमें देखी वस्तु अमग ३
 नहि दे तु उपदेशबु प्रथम लेहि उपदेश, ४
 सबसे म्यारा अगम ह वो ज्ञानीका देश ४
 अप, तप और व्रतादि सब, तहा लगी भ्रमरूप, ५
 बहा लगी नहि सतकी, पाई कृपा अनूप ५
 प्रायाकी ए बात ह, निज छदनको छोड, ६
 पिछे लाग सत्पुरुषके, तो सब बधन तोड ६
 मुबई, अषाढ, १९४७

- हे प्रभु, ह प्रभु, तु बहुत, दीनानाथ दयाळ,
ह सो दोग अनंतनुं भाजन ह करणाळ १
- तुड भाव मुजमां नधी, नधी सर्व तुज रूप;
नधी लघुता के दीनता, तु बहुत परमस्वरूप ? २
- नधी आज्ञा गुरुदेवनी अचळ बरी उरमांही,
आप तणो विश्वास दूड न परमान्तर नाही ३
- ओग नधी सत्सगनो नधी सरउवा खोग,
केवळ अर्पणता नधी नधी आश्रय अनुयोग ४
- 'ह पामर तु करी गकुं ? एवो नधी विवेक,
धरण शरण धीरज नधी मरण गुधीनी छेक ५
- अचित्य तुज माहात्म्यनो नधी प्रफुल्लित भाव,
अग न एके स्नहनो न मळे परम प्रभाव ६
- अचळरूप आत्मिक नहि नही विरहनो ताप;
कथा अलम तुज प्रेमनी नहि तनो परिताप ७
- भक्तिमार्ग प्रवेग नहि नही मजन दड भान,
समज नही निजधर्मनी, नहि घुम देशे स्थान ८

- काळदोष कळिधी यपो, नहि मर्यांग धम,
 तोय नहीं व्याकुळता, जुओ प्रमु मुज कर्म ९
- सेवाने प्रतिकूळ जे, त वधन नयी त्याग,
 रेहद्रिय माने नही, कर बाह्य पर राग १०
- तुज वियोग स्फुरतो नयी, वचन नयन धम नाही,
 नहि उदास बनभक्तयी तम गुहादिक माहो ११
- अहभावयी रहित नहि स्वधर्म सचय नाही,
 नयी निवृत्ति निमळपणे अय धमनी काई १२
- एम अनत प्रकारयी साधन रहित हुय,
 नही एक सद्गुण पण मुख वतावु गुय ? १३
- केवळ करुणामूर्ति छो दीनवधु दीननाय,
 पापा परम अनाथ छु यहो प्रभुजी हाय १४
- अनत काळधी आथडयो विना भान भगवान,
 सेव्या नहि गुह सतने मूक्यु नहि अभिमान १५
- सत चरण आथय विना, साधन कयी अनक,
 पार न तैयी पामियो ऊग्यो न अश विवक १६
- सह साधन वधन धया रह्यो न कोई उपाय,
 धत्साधन समज्यो नही, त्या वधन छु जाय ? १७

प्रभु प्रभु लय लागो नही, पदधा न सदगुरु पाय;
दीठा नहि निअ दोष तो, तरिय कोण उपाय ? १८

अधमाधम अधिको पठित, मबल जगतमा हुय,
ए निरचय आध्या विना माधन करतो सुय ? १९

पडी पडी सुज पन्पवजे परी परी मागु ए थ,
सदगुरु सत स्वरूप सुच, ए दृढता बरी दे ज २०

राज्य मा सुद ८, १९४०

(२६)

ॐ सत्

(बोटक छ)

यम नियम सजम आप कियो
पुनि त्याग विराग अथाग लह्यो,
धनवास लियो मुख मौन रह्यो
दुड आसन वध लगाय दियो १

मन पौन निरोध स्वबोध कियो,
हठजोग प्रयोग सु सार भयो,

अप भेद जपे तपत्यौहि तपे,
उरसैहि उदासी लही सबप २

सब शास्त्रनके नय धारी हिये,
मत मडन खडन भेद लिये,
बहु साधन धार अनत कियो
तदपि कछु हाय हजु न पर्यो ३

अब पर्यो न बिचारत ह मनसै,
कछु और रहा उन साधनसै?
दिन सदगुरु कोष न भेद लहे,
मुख आंगल ह कह बात कहे? ४

करना हम पावत हे तुमकी,
बहु बात रही सुगुरु गमकी,
फलमें प्रगटे मुख आंगलसै,
जब सदगुरुधन सुप्रेम बसै ५

तनसै, मनमें धनसै, सबसै,
गुरुदेवकी आन स्वआत्म बसै,
तब कारज सिद्ध बने अपनो,
रस अमृत पावहि प्रेम धनो ६

बहु सरय सुधा दरसावहिगे,
 चतुरागुल ह दृगमें मिलहे
 रस दव निरजन को पिवही,
 गहि जोग जुगोजुग सो जीवही ७
 परप्रमप्रवाह बडे प्रमुत्ते,
 राव आगमभद सुउर बसे,
 बहु बवलको मीज प्यानि कह,
 निजको अनुमी बतलाई लिये ८

राज्य, भा सुद ८, १९४७

(२७)

(दाहरा)

- (१) जह भावे जह परिणमे चेतन चेतन भाव,
 कोई कोई पलटे नही, छोडी आप स्वभाव १
 जह से जह जण काळमा चेतन चेतन तम,
 प्रगट अनुभवल्प छे, सगय तेमा बेम ? २
 जो जह छे जण काळमा, चेतन चेतन होय,

मोन

निवृत्ति प्राप्ति ३

बध मोक्ष संयोगी, ज्या लग आत्म अमान,
 पण नहि त्याग स्वभावता भाखे जिन भगवान ४
 वर्ते बध प्रसंगमा, ते निजपद अज्ञान,
 पण जडता नहि आत्मने, ए सिद्धात प्रमाण ५
 ग्रहे अरूपी रूपीने, ए अचरजनी बात,
 जीव बधन जाणे नही, केचो जिन सिद्धात ६
 प्रथम देहदष्टि हतो तथी मास्यो देह,
 हवे दष्टि थई आत्ममा, गयो देहथी नेह ७
 जड चेतन संयोग आ, खाण अनादि अनत,
 कोई न कर्ता तहनो, भाखे जिन भगवत ८
 मूळ द्रव्य उत्पन्न नहि, नही नाश पण तेम,
 अनुभवथी ते सिद्ध छे, भाखे जिनवर एम ९
 होय तेहनो नाश नहि, नही तेह नहि होय,
 एव समय ते सौ समय, भेद अवस्था जोय १०

२) परम पुरुष प्रभु सद्गुरु, परम ज्ञान सुखवाम,
 जेण आप्यु भान निज, तेने सदा प्रणाम १

જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને, સવ મધ્યો સામઢો
 જો હોય પૂવ મળલ નવ વળ જીવને જાણ્યો નહી,
 ઠો સર્વ તે અજ્ઞાન માસ્યુ, સાગી છે આગમ અહી
 એ પૂવ સવ કહ્યાં વિગેવે, જીવ કરવા નિમઢો
 જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને, સર્વ મધ્યો સામઢો ૧
 નહિ પ્રંપમાહી જ્ઞાન માસ્યુ જ્ઞાન નહિ કવિચાતુરી,
 નહિ મંત્ર સત્રો જ્ઞાન દાસ્યા, જ્ઞાન નહિ માયા ઠરી,
 નહિ અન્ય સ્થાને જ્ઞાન માસ્યુ જ્ઞાન જ્ઞાનીમાં કઢો
 જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને, સવ મધ્યો સામઢો ૨
 આ જીવ ને આ દેહ એવો મેદ જો માસ્યો નહો,
 પચસાણ શીધા ત્યાં સુધી, મોનાર્થ તે માસ્યાં નહી,
 એ પાવમે અમે કહ્યો, સપ્તેશ કેવલ નિમઢો,
 જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને સવ મધ્યો સામઢા ૩

શાસ્ત્રો વિશેષ સહિત પણ જો, જાણિયુ નિજ રૂપને,
 કા તેહવો આશ્રય કરજો, ભાવથી સાચા મને,
 તો જ્ઞાન તેને માશ્વિયુ જો સમ્મતિ આદિ સ્થબ્ધો,
 જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને, સવ મન્યો સામઢો ૫

આઠ સમિતિ જાળીએ જા, જ્ઞાનીના પરમાયથી,
 તા જ્ઞાન માશ્વુ તેહને અનુમાર તે મોશાપથી,
 નિજ કન્પનાથી કોટિ શાસ્ત્રો, માત્ર મનનો આમઢો,
 જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને સવ મન્યો સામઢો ૬

ચાર વેદ પુરાણ આદિ શાસ્ત્ર સૌ મિધ્યાત્વના,
 શ્રીનદીસૂત્ર માશ્વિયા છે, ભેદ જ્યા સિદ્ધાતના,
 પણ જ્ઞાનીને તે જ્ઞાન માશ્વ્યા, એ જ ઢગણે ઠરો,
 જિનવર કહે છે જ્ઞાન તેને સવ મન્યો સામઢો ૭

વ્રત નહી પચક્ષાણ નહિ, નહિ ત્યાગ વસ્તુ થોઈનો,
 મહાપદ્મ તીથકર થશે શ્રેણિક ઠાણગ જાઈ છો,
 છેવો ધનતા

- १ अपूर्व अवसर एवो क्यारे आवने ?
 क्यार पर्देगु बाह्यांतर निग्रह जो ?
 सर्व सक्षयनु क्षयन तीक्ष्ण छेदीने
 विचरणु कब महत्पुरुषने पय जो ? अपू
- २ सर्व भावपी औदासीन्य वृत्ति करी
 मात्र देह ते समयहेतु होय जो,
 अय कारणे अय वगु कल्पे नहीं,
 देहे पण विचित् मूर्छा नव जोय जो अपूर्व०
- ३ दर्शनमोह व्यतीत पर्दे ऊपग्यो बोध जे,
 देह भिन्न बेवल वतयनु ज्ञान जो,
 तेपी प्रधीण चारित्रमोह विलोकिये,
 वत्ते एवं शुद्धस्वरूपनु ध्यान जा अपूर्व०
- ४ आत्मस्थिरता नण सन्निप्त योगनी
 मुख्यपणे सो वत्ते देहपयत जो,
 थोर परीपह के उपसर्ग भये करी,
 आपी सके नहीं ते स्थिरतानो अत जो अपूर्व०

- ५ समयना हेतुषी योगप्रवर्तना,
स्वरूपलक्षो जिनआज्ञा आधीन जो,
ते पण क्षण क्षण घटती जाती स्थितिमा,
अते घाये निजस्वरूपमा लीन जो अपूर्व०
- ६ पच विषयमा रागद्वेष विरहितता,
पच प्रमादे न मळे मननो लोभ जो,
इव्य क्षेत्र ने काळ, भाव प्रतिबंध क्षण,
विचरबु उदयाधीन पण बीतलोभ जो अपूर्व०
- ७ क्रोध प्रत्ये तो बर्ते क्रोधस्वभावता,
मान प्रत्ये तो दीनपणानु मान जो,
माया प्रत्ये माया सांगीभावनी,
लोभ प्रत्ये नही लोभ समान जो अपूर्व०
- ८ बहु उपसर्गकर्ता प्रत्ये पण क्रोध नही,
बदे बरी तवापि न मळे मान जो,
देह जाय पण माया घाय न रोममा,
लोभ नही छो प्रवळ सिद्धिनिदान जो अपूर्व०
- ९ नमनभाव, मुटभाव सह अस्तानता,
अदतघोवन आदि परम प्रसिद्ध जो,

केग रोम, नख के अग शृगार नही, +
द्रव्यभाव समयमय निग्रह सिद्ध जो अपूर्व०

१० शत्रु मित्र प्रत्ये वर्ते गुमदगिता
मान अमाने वर्ते ते ज स्वभाव जो
जीविन के मरण नही युनाधिकता,
भव मा रे पण शुद्ध वर्ते समभाव जो अपूर्व०

११ एकाकी विचरतो बडी स्मगानमा,
बडी पवतमा बाप सिद्ध समयो जो,
अडोल आसन ने मनमा नही दोभता
परम मित्रनो जाण पाम्या योग जो अपूर्व०

१२ घोर तपश्चर्यामा पण मनने ताप नहा
सरस अन्ने नहा मनने प्रसन्नभाव जो,
रज्जवण के रिद्धि वैमानिक दवनी,
सर्वे मायां पुद्गल एक स्वभाव जो अपूर्व०

१३ एम पराजय करीन चारित्रमाहनो
जावु त्या ज्या करण अपूर्व भाव जो
धेणो क्षपकतणो करीने आरुद्धता
अनय चित्तन अतिशय शुद्धस्वभाव जो अपूर्व०

- १४ भोह स्वयभूरमण समुद्र तरी कती,
स्थिति त्या ज्या क्षीणमोह गुणस्थान जो,
अत समय त्या पूणस्वरूप बीतराग धई,
प्रगटावु निज वैवलज्ञान निधान जो अपूर्व०
- १५ चार कम धनघाती ते व्यवच्छेद ज्या,
भवना बीजतणो आत्यतिक नाश जो,
सब भाव पाता द्रष्टा सह गुदता,
कृतकृत्य प्रभु वीय अनत प्रकाश जो अपूर्व०
- १६ वेदनीयादि चार कर्म बर्ते जहा,
बळी सीदरीवत् आकृति मात्र जो,
ते देहायुष आधीन जेनी स्थिति छे
आमुष पूर्ण, मटिये दैहिक पात्र जो अपूर्व०
- १७ मन्त्र वचन वापा ने कर्मनी वगणा,
छूटे जहा सबळ पुद्गळ सबध जो,
एवु अयोगी गुणस्थानक त्या वर्ततु
महाभाग्य सुखदायक पूर्ण अवध जो अपूर्व०
- १८ एक परमाणुमात्रनी मळे न स्थावा,
पूर्ण बन्व रहित झडोल स्वरूप जो,

गुह्य निरञ्जन चतुष्पमूर्ति अनन्यमय,
अगुह्यलघु अमूर्त सहस्रपरस्पर जो अपूर्व०

१९ पूषप्रयोगादि कारणना योगयी
ऊर्ध्वगमन गिढालय प्राप्त सुस्थित जो,
सादि अनत अनत समाधिमुग्धमा
अनत दर्शन ज्ञान अनत सहित जो अपूर्व०

२० जे पद थी सर्वत्र दीठु ज्ञानमा,
कही गाय्या नही पण ते थी भगवान् जो
तेह स्वरूपने अय वाणी त तु कह ?
अनुभवगोचर मात्र रह्यु ते ज्ञान जो अपूर्व०

२१ एह परमपद प्राप्तिनु कयु ध्यान में
गजा वगर ने हाल मनोरथरूप जो,
तोषण निश्चय राजचक्र मनन रह्यो,
प्रभुआनाए वाशु त ज स्वरूप जो अपूर्व०

पवाणिया, १९५३

(३०)

मूळ मारग साभट्टो जिननो र,
 करी वृत्ति अलवड स'मुख, मूळ०
 नो य पूजादिनी जो कामना रे,
 नो'य व्हालु अतर भवदु ख मूळ० १

करी जोजो वचननी तुलना रे
 जोजो शोधीने जिनसिद्धात मूळ०
 मात्र कहेवु परमारथहेतुयो रे,
 दोई पामे मुमुक्षु वात मूळ० २

ज्ञान, दर्शन, चारित्रनी शुद्धता रे
 एकपणे अने अविरुद्ध, मूळ०
 जिनमारग ते परमापधी रे,
 एम कह्यु सिद्धाते बुध मूळ० ३

लिंग अने भदो जे घतना रे,
 द्वय देश काळादि भेद, मूळ०
 पण पानादिनी जे शुद्धता रे,
 ते तो श्रणे काळे अभेद मूळ०

- हवे ज्ञान दानादि शक्तो रे,
सधोष सुणो परमाध, मूळ०
- तेने जोता विचारो विशेष्यो रे,
समजाओ उत्तम आत्माध मूळ० ५
- छे देहाधि भिन्न आत्मा र,
उपयोगी सदा अविनाश, मूळ०
- एम जाणे सद्गुण उपदेश्यो र,
कहा नान तनु नाम खास मूळ० ६
- जे नाने करीने जाणियु रे,
तनी वर्ते छे शुद्ध प्रतीत मूळ०
- कहा भगवते दशन सहने रे,
जेनु बीजु नाम समकित मूळ० ७
- जेम आवी प्रतीति जीवती रे
जाण्यो सर्वधी भिन्न असण, मूळ०
- तेवो स्थिर स्वभाव ते रूपजे रे,
नाम चारित्र ते अणालिग मूळ० ८
- ते ऋणे अभेद परिणामधी र,
ज्यारे वर्ते ते आत्मारूप, मूळ०

तेह मारग जिननो पामियो रे,
 मिवा पाम्यो ते निजस्वरूप मूळ० ९

एवा मूळ ज्ञानाणि पापवा रे,
 अन जया अनादि वध, मूळ०

उपदेग मद्गुहना पापवा रे,
 टाळी स्वच्छद ने प्रतिवध मूळ० १०

एम दव जिनदे भाखियु रे,
 मोक्षमार्गानु गुढ स्वरूप मूळ०

भव्य जनोना हितने कारणे रे,
 सक्षेप कह्यु स्वरूप मूळ० ११

आणद, आसो मुद १, १९५२

(३१)

(गीति)

पथ परमपद बोध्यो
 जेह प्रमाणे परम कीतराने,
 ते अनुसरी वहीगु
 प्रणमीने ते प्रमु भक्ति रागे १

मूळ परमपद कारण,
सम्यक् दान ज्ञान चरण पूर्ण,
प्रणम एक स्वभावे,
शुद्ध समाधि त्यां परिपूर्ण २

जे चेतन जड भावो
अबलोपया छे मुनींद्र सर्वने,
तेवी अंतर आस्था,
प्रगट्ये दान कह्यु छे तत्त्वज्ञे ३

सम्यक् प्रमाण पूर्वक,
ते ते भावो ज्ञान विद्ये भासे,
सम्यग्ज्ञान वहायु ते
सग्य विध्रम मोह त्यां नास्ये ४

विषयारम निवृत्ति,
राग-द्वेषनो अभाव ज्यां थाय,
सहित सम्यक्दशन,
शुद्धचरण त्या समाधि सदुपाय ५

त्रणे अभिन स्वभावे,
परिणामी आत्मस्वरूप ज्यां थाय,

पूण परमपद प्राप्ति,
 निश्चयधी त्या अनय सुखदाय ६
 जीव, अजीव पत्थो,
 पुण्य, पाप, आत्मव तथा वध,
 सवर, निजरा, मोक्ष,
 तत्त्व कल्या नव पदाथ सबव ७
 जीव, अजीव विपे ते,
 नवे तत्त्वतो समावेश थाय,
 वस्तु विचार विगेषे
 भिन्न प्रवाया महान मुनिराय ८

ववाणिया, कार्तिक, १९५३

(३२)

धय र दिवस आ अहो,
 जागी रे शाति अपूव रे,
 दश वर्णे र धारा उलसी,
 मट्यो उदयकमतो गव रे धय० १
 ओगणोससें ने एकत्रोसे,
 आयो अपूर्व अनुसार रे,

ओगणीससैं ने बेतालीसे
 अद्भुत धराग्य धार र धन्य० २
 ओगणीससैं ने सुडतालीसे
 समकित शुद्ध प्रकाश्यु रे,
 धृत अनुभव वषती दशा,
 निज स्वरूप अवभास्यु र धन्य० ३
 त्या धाव्यो र उदय कारमो,
 परिग्रह काय प्रपच र,
 जेम जेम ते हृदसलीए,
 तैम वधे न घटे एक रच रे. धन्य० ४
 वधतु एम ज चालियु
 हवे दीसे क्षीण काई रे
 क्रमे करीन रे ते जगे,
 एम भासे मनमाही र धन्य० ५
 यथाहेतु जे चित्ततो,
 सत्य धमनो उद्धार रे,
 यरो अवश्य आ देहपी,
 एम ययो निरधार रे धन्य० ६

આવી અપૂર્વ યુત્તિ અહો,
 યશે અપ્રમત્ત યોગ રે,
 કેવલ્લ સ્ગમગ મૂમિકા,
 સ્પર્શનિ દેહ વિયોગ રે ઘય૦ ૭
 અવશ્ય કર્મનો મોગ છે,
 મોગવવો અવશેષ રે,
 તેથી દેહ એક જ ધારીને,
 જાણુ સ્વરૂપ સ્વદેશ રે ઘય૦ ૮
 હા નો ૧-૩૨

(૩૩)

જહ ને ષતન્ય વને દ્રવ્યનો સ્વમાવ મિત્ત,
 સુપ્રતીતપણે વને જેને સમજાય છે,
 સ્વરૂપ ચેતન નિજ જહ છે સ્વધ માત્ર,
 અથવા તે જ્ઞેય પણ પરદ્રવ્યમાય છે,
 એવો અનુમવનો પ્રકાશ ઉલ્લાસિત ઘયો,
 જહથી ઉદાસી તેને આત્મયુત્તિ ઘાય છે,
 કાયાની વિચારી માયા, સ્વરૂપે
 નિર્ણન્યનો પથ મવચ

દેહ જીવ ઇકરૂપે માસે છે અજ્ઞાન વડે,
 ત્રિયાની પ્રવૃત્તિ વળ તેવી તેમ થાય છે
 જીવની સ્વપત્તિ અને રોગ, શોક, દુઃખ, મૃત્યુ,
 દેહનો સ્વભાવ જીવ પદમા જગાય છે,
 એવો જે અનાદિ ઇકરૂપનો મિથ્યાસ્વભાવ,
 જ્ઞાનીના વચન વડે દૂર વર્દે જાય છે,
 માસે જટ વત્તયનો પ્રગટ સ્વભાવ મિત્ર
 બને દ્રવ્ય નિજ નિજ રૂપે સ્થિત થાય છે ૨
 મુ० કા० વદ ૧૧ મગલ, ૧૯૫૬

(૩૪)

સદ્ગુણના સ્વપદેશથી, સમજે જિનનુ રૂપ
 તો તે પામે નિજદગા જિન છે આત્મસ્વરૂપ ૧
 પામ્યા શુદ્ધ સ્વભાવને, છે જિન તેવી પૂજ્ય,
 સમજો જિનસ્વભાવ તા, આત્મભાનનો ગુણ્ય ૨
 સ્વરૂપસ્થિત હચ્છારહિત વિચર પૂવપ્રયોગ,
 અપૂવ ઘાણો પરમશુભ, સદ્ગુહ લક્ષણ યોગ્ય ૩
 નદિયાદ, આસો વદ ૨, ૧૯૫૨

श्री जिन परमात्मने नमः

- १) इच्छे छे जे जोगी जन, अनत सुखस्वरूप,
मूल गुढ ते आत्मपद, सयागी जिनस्वरूप १
- आत्मस्वभाव अगम्य ते अवलबन आधार,
जिनपदथी दार्ढ्यवियो तह स्वल्प प्रकार २
- जिनपद निजपद एवता, भेदभाव नहि काई,
एत थयाने तेहनो बह्या नास्त्र सुखदाई ३
- जिन प्रवचन दुग्म्यता थाके अति मतिमान,
अवलबन थी मद्गुह सुगम अने सुखथाण ४
- उपासना जिनचरणनी अतिगय भक्तिसहित,
मुनिजन सगति रति अनि समय योग घटित ५
- गुणप्रमोद अतिगय रह, रहे अतर्मुज भाग,
प्राप्ति थी सदगुह बड, जिन दशन अनुयोग ६
- प्रवचन समुद्र विदुमा, ऊळटी आवें एम,
पूर्व पीदनी लक्षिणु, उदाहरण पण

विषय विकार सहित जे, रह्या मतिना योग,
परिणामनी विषमता तेने योग अयोग ८

मद विषय मे सरळता सह आज्ञा सुविचार,
बुद्ध्या बोमळतादि गुण, प्रथम भूमिका धार ९

रोक्या साम्याक विषय स्वयम साधन राग,
जगत इष्ट नहि आत्मधी मध्य पात्र महाभाग्य १०

नहि बुद्ध्या जीव्यातणी मरण योग नहि क्षोभ,
महापात्र ते मार्गना परम योग जितलोभ ११

(२) आध्ये बहु समदेशमां, छाया जाय समार्ई
आध्ये तेम स्वभावमां मन स्वरूप पण जाई १

ऊपजे मोह विकारपयी, समस्त आ ससार,
अतमुक्त अवलोकता, विलय यता नहि वार २

(३) सुखधाम अनंत सुखत चही,
दिन रात्र रहे तद्बुध्यान महो
परशान्ति अनंत सुखामय जे
प्रथम पण ते वर ते क्षय ते १

राजकोट, घैत्र सुद ९ १९५७

आत्मसिद्धि

- जे स्वरूप समझ्या विना पाम्यो दुःख अनंत,
समजाव्यु ते वद नम्र, श्री सद्गुरु भगवत १
- वर्तमान आ काळमा मोक्षमार्ग बहु लोप,
विचारवा आत्मार्थीने, भाष्यो अत्र अगोप्य २
- कोई क्रियाजड थई रह्या शुष्कज्ञानमा कोई
माने मारग मोक्षनो करुणा ऊपजे जोई ३
- बाह्य क्रियामा रावठा, अतर्भेद न वाई,
ज्ञानमाग निषेधठा, तेह क्रियाजड जाई ४
- अध मोक्ष छे कल्पना, माखे वाणीमाही,
वर्ते मोहावेशमा, दुष्कशानी ते आही ५
- धैर्यादि सफळ तो, जो सह आत्मज्ञान,
तेम ज आत्मज्ञाननी, प्राप्तितणा निदान ६
- त्याग विराग न चित्तमा, थाय न तेने ज्ञान,
अटके त्याग विरागमा, तो मूले निजमान ७

- જ્યાં જ્યાં જે જે યોગ્ય છે, તદ્દા સમજવું તદ્દ, ૮
 ત્યા ત્યા તે તે આચર, આમાર્થી જન એહ ૯
 સેવે મદ્ગુરુચરણને, ત્યાગી દર્દ નિજપણ, ૯
 પામે તે પરમાયન નિજપદનો છે છતા ૯
 આત્મજ્ઞાન સમર્થિતા વિચર હૃદયપ્રયોગ ૯
 અપૂર્વ ઘણી પરમશ્રુત સદ્ગુરુ ભાષણ યોગ્ય ૧૦
 પ્રત્યક્ષ સદ્ગુરુ સમ નહીં પરોળ જિન ઉપચાર ૧૦
 એવો ભાષ્ય ધ્યાન વિના ઝગે ન આત્મવિચાર ૧૧
 સદ્ગુરુના ઉપાસે ઘણ, સમજાય ન જિનરૂપ ૧૧
 સમયા ઘણ ઉપચાર શો ? સમયે જિનસ્વરૂપ ૧૨
 આત્માનિ અસ્તિત્વના જેહ નિરૂપક શાસ્ત્ર ૧૨
 પ્રત્યક્ષ સદ્ગુરુ યોગ નહિ ત્યા આધાર સુપાત્ર ૧૩
 અથવા સદ્ગુરુ કહ્યાં જે અવગાહન વાક્ય ૧૩
 ત તે નિત્ય વિચારવા કરી મતાંતર ત્યાજ ૧૪
 રોકે ઓવ સ્વચ્છદ તો, પામ અવ્યય મોળ ૧૪
 પામ્યા એમ અનત છે, માર્યુ જિન નિર્દોષ ૧૫
 પ્રત્યક્ષ સદ્ગુરુ યોગથી, સ્વચ્છદ ત રોકાય, ૧૫
 અવ્યય ઉપાય વર્ષા ઘડી, પ્રાયે ધમણો ધાય ૧૬

- स्वच्छद मत आग्रह तजी बतें सदगुरुलक्ष,
समन्वित तेने भाखियु, कारण गणी प्रत्यक्ष १७
- मानादिक शत्रु महा निजठडे न मराय
जाता मद्गुरु गरणमा, अल्प प्रयासे जाय १८
- जे सदगुरु उपदेशथी पाम्यो केवलज्ञान,
गुरु रह्या छयस्य पण विनय करे भगवान १९
- एवो माग विनय तणो भास्यो धी वीतराग
मूळ हेतु ए मार्गनो समजे कोई सुभाग्य २०
- असद्गुरु ए विनयनो लाभ लहे जो काई,
महामोहनीय कर्मथी बूढे भवजळ माही २१
- होय मुमुक्षु जीव ते समजे एह विचार,
होय मतार्थी जीव तें, अबळो ले निर्धार २२
- होय मतार्थी तहने, थाय न आतमलक्ष
तेह मतार्थी लक्षणो, अही कल्या निपक्ष २३

मतार्थी-लक्षण

- जे जिनदेह प्रमाण ने, समयसरणादि सिद्धि,
 वगन समजे जिननु रोकी रहे निज बुद्धि २५
- प्रत्यक्ष सदगुरुयोगमा, बर्ते दृष्टि विमुक्त,
 असद्गुणने दंड कर, निज मानार्थे मुख्य २६
- देवादि गति भगमा जे समजे धृतज्ञान,
 माने निज मत केवनी आप्तह मृत्तिनिदान २७
- लह्य स्वल्प न वृत्तिनु, ग्रह्य प्रथ अभिमान,
 ग्रहे नही परमाधने, लेवा लौकिक मान २८
- अथवा निश्चय मय ग्रहे मात्र शब्दनी भाष
 लोपे सदव्यवहारने साधन रहित धाम २९
- ज्ञानदशा पामे नही साधनदशा न काई,
 पामे तेनी सग जे त भूढ भवमाही ३०
- ए पण जीव मताथर्मा, निजमानादि काज
 पामे नहि परमार्थने अन् अधिकारीमा ज ३१
- नहि कषाम उपशानता, नहि अतर वैराग्य,
 सरद्व्यगु न मध्यस्थता, ए मतार्थी दुर्भाग्य ३२
- स्थान कहा मतार्थीना, मतार्थे जाया काज,
 हवे बहु आत्मार्थीना, आत्म-अथ सुखसाज ३३

आत्मार्थी-रक्षण

- आत्मगान त्या मुनिपणु ते साचा गुरुहोय,
 बाकी कुळगुरु वल्पना, आत्मार्थी नहि जोय ३४
- प्रत्यक्ष सद्गुरु प्राप्तिना, गणे परम उपकार,
 त्रणे योग एकरवधी, वरें आनाधार ३५
- एक होय त्रण काळमा परमारथनो पथ
 प्रेरे ते परमाथने, ते व्यवहार समत ३६
- एम विचारो अतर, शोधे सद्गुरु योग,
 काम एक आत्मार्थनु, योजी नहि मनरोग ३७
- न्यायनी उपगतता मात्र मोक्ष अभिलाष
 भये खेद, प्राणीदया त्या आत्माथ निवास ३८
- दशा न एवी ज्या मुधी जीव लहे नहि जोग
 मोक्षमार्ग पामे नही, मटे न अतर रोग ३९
- आवे ज्या एवी दशा, सद्गुरुबोध गृहाय,
 ते शोधे सुविचारणा, त्यां प्रगटे सुखदाय ४०
- ज्यां प्रगटे सुविचारणा, त्यां प्रगटे निज ज्ञान,
 जे ज्ञाने शय ४१

ऊपजे त सुविचारणा, मोक्षमार्गं समजाय,
गुह्यसिध्यं मवाद्यी भास्वु पटपद आही ४२

पदपदनामकथन

आत्मा छे' 'ते नित्य छ 'छे कर्त्ता निजकर्म,
'छे भोक्ता वली मोक्ष छे मोक्ष उपाय सुधर्म' ४३
पटस्यानक संक्षेपमा पददर्शनं पण सह,
समजावा परमाथन, वहा शान्तीए एह ४४

(१) शका-शिष्य उवाच

नपी दष्टिमा आवतो नपी जणातु रूप
बीजो पण अनुभव नही तेपी न जीवस्वरूप ४५
अथवा देह ज आत्मा, अथवा इन्द्रिय प्राण,
मिथ्या जुदो मानयो, नही जुदु अंधाण ४६
वली जो आत्मा होय तो, जणाय ते नहि केम ?
जणाय जो त होय तो, घट पट आदि जम ४७
माटे छे नहि आत्मा मिथ्या मोक्ष उपाय,
ए अतर शका तणी, समजावी सुदुपाय ४८

(१) समाधान-सद्गुरु उवाच

- मास्यो देहाध्यासपी, आत्मा देह समान,
 षण त वने भिन छे प्रगट रूपे मान ४९
- मास्यो देहाध्यासपी, आत्मा देह समान,
 षण ते वन्ने भिन छ, जेम असि ने म्यान ५०
- जे द्रष्टा छे दृष्टिनो, जे जाणे छे रूप,
 अबाध्य अनुभव जे रहे, ते छे जीवस्वस्म ५१
- छे इन्द्रिय प्रत्येबने, निज निज विषयनुं ज्ञान,
 पाच इंद्रीना विषयनु षण आत्माने मान ५२
- देह न जाणे तेहने, जाणे न इंद्री, प्राण,
 आत्मानी सत्ता वडे, तेह प्रवर्ते जाण ५३
- सर्व अवस्थाने विषे मारो सदा जणाय,
 प्रगटरूप चतन्यमय ए अँवाण सदाय ५४
- घट, पट आदि जाण तु, तेथी तेने मान,
 जाणनार ते मान नहि, कहीए केवु ज्ञान ? ५५
- परम बुद्धि वृत्त देहमा, स्पृष्ट देह अति अल्प,
 देह होय जो आसमा, घटे न

जह चेतननो भिन्न छे वैवळ प्रगट स्वभाव,
 एकपणु पामे नहीं, त्रणे काळ द्वय भाव ५७
 आत्मानी छका कर, आत्मा पीत आप,
 छकानो करनार ते, अधरज एह अमाप ५८

(२) शका-शिष्य उवाच

आत्माना अस्तित्वना, आपे कथा प्रकार,
 समव तनो पाय छे, अतर बर्ये विचार ५९
 बीज्जी शका पाय त्या, आत्मा नहि अविनाश,
 देहयोगी कपजे, देहवियोगे नाश ६०
 अपवा वस्तु सणिक छे सण सणे पलटाय
 ए अनुभवपी पण रही, आत्मा नित्य जणाय ६१

(२) समाधान-सद्गुरु उवाच

दह मात्र समीग छे, कळी जह रूपी दुःख
 चेतनना उत्पत्ति लय, कोना अनुभव वश्य ? ६२
 जेना अनुभव वश्य ए, उत्पन्न लयनु जान,
 ते तेथी जुदा बिना, पाय न केमे मान ६३

ने सयोगो देखिये, त ते अनुभव दस्य,
 'उपजे नहि सयोगी, आत्मा नित्य प्रत्यक्ष ६४
 बडयी चेतन उपजे, चेतनयी जह पाय,
 एवो अनुभव कोईने, क्यार कदी न पाय ६५
 कोई सयोगी नहीं, जेनी उत्पत्ति घाय,
 नाश न तेनी कोईमा, तेयी नित्य स्याय ६६
 बीयादि तरलम्यता, सर्पादिवनी भाय,
 पूर्वजन्म सत्कार ते, बीवनित्यता त्याय ६७
 आत्मा इत्ये नित्य छे, पर्यापि पलटाय,
 बाह्यादि बय जप्प्यनु, ज्ञान एकने घाय ६८
 कथवा ज्ञान क्षणिकनु, जे जाणी यदनार,
 यदनारो त क्षणिक नहि, कर अनुभव निर्धारि ६९
 क्यार काई वस्तुना, वेवळ होय न नाश,
 चेतन पाम नाश ठो, केमा मळे सपास ७०

(३) शका-शिव्य उवाच

कर्ता जीव न कमजो, कम ज कर्ता कर्म,
 कथवा सहज स्वभाव का, कम जीवनी धर्म ७१

आत्मा सग्न असग्न ने, करे प्रकृति वध,
अथवा ईश्वर प्रेरणा तैषी जीव अवध ७२

माटे मोक्ष उपायनी, कोई न हेतु जणाय,
कर्मवणु कर्तापिणु का नहि था नहि जाय ७३

(३) समाधान—सद्गुरु उवाच

होय न चेतन प्रेरणा, कोण घहे तो कर्म ?
जडस्वभाव रहि प्रेरणा, जुओ विचारी घम ७४

जो चेतन करतु नयी नयी घटा तो कम,
तेषी सहज स्वभाव नहि, तेम ज नहि जीवघम ७५

केवळ होत असग्न जो, भासत तने न केम ?
असग्न छे परमायधी, पण निज भान तेम ७६

कर्ता ईश्वर कोई नहि, ईश्वर गुद स्वभाव,
अथवा प्रेरक त गण्ये, ईश्वर दोषप्रभाव ७७

चेतन जो निज भानमा, कर्ता आप स्वभाव,
वर्ते नहि निज भानमा, कर्ता कम प्रभाव ७८

(४) शका—शिष्य उवाच

जीव कर्म कर्ता कहा, पण भाक्ता नहि होय,
शु समजे जह कर्म के फल परिणामी होय ? ७९

फलाता ईश्वर गण्ये भोक्तापणु सधाय,
एक कहे ईश्वरतणु ईश्वरपणु ज जाय ८०

ईश्वर सिद्ध धया विना जगत नियम नहि होय,
पछी गुभागुभ कर्मना, भोग्यस्थान नहि कोय ८१

(४) समाधान—सद्गुरु उवाच

भावकर्म निज कर्मना माटे चेतनरूप,
जीववीयनी स्फुरणा, ग्रहण करे जहधूप ८२

क्षीर मुषा समज नही जीव साय फल धाय,
एक गुभागुभ कर्मभू भोक्तापणु जणाय ८३

एक राव ने एक नूप, ए जादि जे भेद,
कारण विना न काय त त ज गुभागुभ वेद्य ८४

फलाता ईश्वरतणी, एमा नधी जहर;
कर्म स्वभावे परिणमे, धाय भोग्यी इर ८५

સે તે મોખ્ય વિગેયના, સ્વાનવ દ્રવ્ય સ્વભાવ,
ગહન ઘાત છે નિષ્ય આ વહી સક્ષેપે સાવ ૮૬

(૫) શકા—શિષ્ય ઉવાચ

કર્તા મોક્ષા જીવ હો પળ સેનો નહિ મોખ,
શીલ્યો શાઠ અનત પળ ઘતમાન છ દોષ ૮૭
શુભ કરે પઠ્ઠ ભાગવે, દેવાદિ ગતિમાય,
અશુભ કર નરકાદિ પઠ્ઠ કમ રહિત ન વયાય ૮૮

(૫) સમાધાન—સદ્ગુરુ ઉવાચ

જેમ શુભાશુભ કર્મપદ જાણ્યા સપઠ્ઠ પ્રમાણ
તમ નિવૃત્તિ સપઠ્ઠતા, માટે મોક્ષ મુજાણ ૮૯
શીલ્યો શાઠ અનત ત, કમ શુભાશુભ માવ,
તહ શુભાશુભ છતા રૂપજે મોક્ષ સ્વભાવ ૯૦
દેહાદિક સયાગનો આત્યતિક વિયોગ,
સિદ્ધ મો ૧ શાન્વત પને, નિજ અનત મુક્તમોગ ૯૧

(૬) શકા—શિષ્ય ઉવાચ

હોય કદાપિ મોક્ષપદ, નહિ અવિરોધ સ્પાય,
કર્મો શાઠ અનતના, શાધી છેલ જાય ? ૯૨

अथवा मत दशन घणा कहे उपाय अनेक,
 तेमा मत साचो क्यो, बने न एह विवेक १३
 कई जातिमां मोक्ष छे क्या वधमा मोक्ष,
 एनो निश्चय ना बने घणा भेद ए दोष १४
 तेथी एम जणाय छे मळे १ मोक्ष उपाय,
 जीवादि जाण्या तणो गो उपकार ज थाय ? १५
 पाचे उत्तरथी ध्यु समाधान सर्वांग,
 समजु मोक्ष उपाय ता, उदय उदय सद्भाग्य १६

(६) समाधान—सद्गुरु उवाच

पाचे उत्तरनी कई आत्मा विष प्रतीत,
 पासे मोक्षोपायनी सहज प्रवात ए रीत १७
 कर्मभाव अज्ञान छे मायभाव निजवास
 अघकार अज्ञान सम, नाणे गानप्रकाश १८
 ज जे कारण वधना तह वधनो पय
 ते कारण छेक दगा मोक्षपय भवश्रत १९
 राग, द्वेष अज्ञान ए मुख्य कमनो प्रथ,
 पाय निवृत्ति जेहथी, ते ज मोक्षनो पय १००

- आत्मा सन पतयमय सर्वाभास रहित,
जेधी केवल पाभिये, मोरपथ त रीत १०१
- बर्म अनत प्रकारना समां मुख्ये आठ
सेमां मुख्ये मोहनीय, हणाय ते कहूं पाठ १०२
- बर्म मोहनीय भेद ये दान चारित्र नाम
हणे बोध बीतरागता अनुर उपाय आम १०३
- कमवध बोधान्धी हणे दामादिन तेह
प्रयण अनुभव सर्वन, एमा गो सदेह ? १४
- छोडी मत दान तणे आग्रह तम विकल्प
कह्यो भाग आ सावणे जम तहना अल्प १०५
- पट्पत्ना पटप्रण ते पूछ्या करी विचार
ते पत्नी सर्वांगता मोरमाग निर्धार १०६
- जानि बपनो भद नहि कह्यो भाग जा होय
साये ते मुक्ति लहे एमा भद न कोय १०७
- कषायनी उपगतता, मान मोक्ष अभिलाष,
भव सद अतर दया, त कहोए जिज्ञास १०८
- त जिज्ञाभु जीवने, पाय सद्गुरुवाच
तो पामे समकितने, बतें अतरशोष १०९

- मत दान आपह तजी, बतें सद्गुरुल्लग,
 लहे गुढ ममकित ते, जेमा भेद न पण ११०
- बतें निजस्वभावना, अनभव ल १ प्रतीत,
 वृत्ति वहे निजभावमा, परमार्थें समकित १११
- घर्ममान समकित बई, टाळ मिध्याभास,
 उच्य घाय चारित्र्यनो, धीतरागपण वास ११२
- वेवळ निजस्वभावनु अचड बतें पान,
 वहीए वबळपान त, देह छता निर्याण ११३
- कोटि घपनु स्वप्न पण जाग्रत यता शमाय,
 तम विभाव अनादिना, पान यता दूर घाय ११४
- फूटे देहाध्याम तो, नहि वर्त्ता तु कम,
 नहि भोक्ता तु तहनो, ए ज घमनो मम ११५
- ए ज घर्मयो मोक्ष छ, तु छा मोक्ष स्वरूप,
 अनत दान ज्ञान तु, अयावाध स्वरूप ११६
- बुद्ध बुद्ध चतुर्थधन स्वयज्याति सुखधाम,
 बीजू वहीए केट्टु ? कर विचार तो पाम ११७
- निश्चय सर्वे ज्ञानानो आधा अत्र समाय,
 धरी मोनता एम वही, सहजसमाधि माय ११८

शिष्य-घोषबीजप्राप्तिरूपन

- सद्गुरुना उपदेशी आम्बु अपूर्व मान
निजपत्त निजमाही लहू, दूर धनु अमान ११९
- भारयु निजस्वरूप से शुद्ध चतुनारूप
अत्रर अमर अविनाशी ने दहातीत स्वरूप १२०
- वर्त्ता भोक्ता कमनो, विभाव वर्ते ज्याय
वृत्ति वही निजभावमा, ययो अवर्त्ता त्याय १२१
- अथवा निजपरिणाम जे, शुद्ध घेननारूप
वर्त्ता भोक्ता सहनो निर्विकल्प स्वरूप १२२
- मोक्ष कह्यो निजगुद्धता ते पामे ते पय
समजाष्यो सोपमा सकळ माग निग्रथ १२३
- अहो ! अहो ! श्री सद्गुरु वरुणासिनु अपार
वा पामर पर प्रभु वर्यो, अहो ! अहो ! उपकार १२४
- ए प्रभुचरण वने घह आरमायी सो हीन
ते तो प्रभुए आपियो वतु चरणाधीन १२५
- था दहाति आजधी वर्ते प्रभु आधीन
दास, दास ह दास छु, तेह प्रभुनो, दीन १२६

घट स्थानक समजावौने भिन्न ब्रताव्यो आप,
ध्यान चकी तरवारवन, ए उपहार अमाप १२७

उपसहार

दर्शन पटे समाय छै, आ पट् स्थानक माही,
विचारता विस्तारपी सशय रहे न काई १२८

आत्मभावि सम रोग नहि सदगुरु बरु मुजाण,
गुरुआज्ञा सम पध्य नहि औपन विचार ध्यान १२९

जो इच्छो परमाय ता बरो मय पुरपाथ
भवस्थिति आदि नाम नई, छुने नहि आत्माय १३०

निश्चयवाणी साभळी साधन लजवा नोय,
निश्चय राखी लक्षमा साधन करवा सोय १३१

नय निश्चय एकातथी आमा नथी बहैल,
एकात व्यवहार नहि बने माय रहन १३२

गच्छमठनी जे बल्पना त नहि सद्-मवहार,
भान नही निज-रपनु, त निश्चय नहि सार १३३

आगळ ज्ञानी थई गया, बतमानमा हाय,
यासे बाळ भविष्यमा मार्गभद नहि कोय १३४

વિવેકાદિ ગાણા વ્યવહારને લેવ, તેમ જ પોતાને જ્ઞાનો
માની ઈર્ષ્ય ગમ્મનરહિત થઈ

૩૦ તે જ્ઞાનગા પામ નહી નમ ધરાગ્યાનિ ગાપન
કસા પગ તા નયા, જેવા તવા જીવનો મન કાઝા જે
જીવને ધાય તે પગ મવરાગરમાં દુઃખ

૩૧ એ જીવ પગ મનાર્થમાં જ થઈ છે કેમકે હાલ
કાયા જીવ તન જમ કૃષ્ણમર્મિણી મનાર્થતા છે હાલ જાને
જ્ઞાની ગણાવવાના માનની દુઃખાપી પોતાના સુખમનનો
આપહુ છે, માટે તે પગ પરમાર્થને પામે નહી અને જનુ
અધિકારી એટલે જેને વિષે જ્ઞાન પરિણામ પામવા યોગ્ય
મહી એવા જીવોમાં તે પગ ગણાય

૩૨ જને કાંઈ માન માયા, સ્તોમરૂપ કયાય વાતહા
વહવા નથી તેમ જને અંતરવૈરાગ્ય ઉત્પન્ન થયો નથી,
આત્મામાં ગુણ સહુણ કરવારૂપ સહુણુ જેન રહ્યું નથી
તેમ સત્યાસત્યનુહારા કરવાને જન અપગપાતદુષ્ટિ નથી
તે મનાર્થી જાવ દુર્ભાગ્ય એટલે જમ જરા મરણને
છેવાવાહા મોળમાર્ગને પામવા યોગ્ય એવ જનુ માગ્ય
ન હમજવુ

૩૩ એમ મતાર્થી જીવના રૂપણ કહ્યા તે વહેવાનો હેતુ એ છે કે કોઈ પણ જીવનો તે જાણાને મતાથ જાય હવ આત્માર્થી જીવના રૂપણ કહીએ છીએ—તે રૂપણ કેવા છે ? તો કે આત્માને અઘ્યાવાધ સુખની સામપ્રીના હેતુ છે

૩૪ જ્યા આત્મજ્ઞાન હોય ત્યા મુનિપણુ હોય અર્થાત આત્મજ્ઞાન ન હોય ત્યા મુનિપણુ ન જ સમવે 'જ સમતિ પાસહ ત મોળતિ પાસહ — જ્યા સમક્તિ ઇટલે આત્મજ્ઞાન છે ત્યા મુનિપણુ જાણો એમ 'આચારામ સૂત્ર' મા કહ્યુ છે ઇટલે જેમા આત્મજ્ઞાન હોય તે સાચા ગુરુ છે એમ જાણે છે, અને આત્મજ્ઞાનરહિત હોય તો પણ પોતાના કુલ્લના ગુરુને સદ્ગુરુ માનવા એ માથ વલ્પના છે, તેથી કઈ ભવચ્છેદ ન થાય એમ આત્માર્થી જુએ છે

૩૫ પ્રત્યક્ત સદ્ગુરુની પ્રાપ્તિનો મોટો ઉપકાર જાણે, અર્થાત્ શાસ્ત્રાદિથી જે સમાધાન થઈ શકવા યોગ્ય નથી, અને જે દોષો સદ્ગુરુની આજ્ઞા ધારણ વર્થા વિના જના નથી તે સદ્ગુરુયોગથી સમાધાન થાય, અને તે શ્યા ટલ્લે, માટે પ્રત્યક્ત સદ્ગુરુનો માટો ઉપકાર જાણે, અને તે સદ્

ગુહ પ્રત્યે મન, વચન, કાયાની એકતાર્થા આજ્ઞાનિતપણે થતે

૩૬ ત્રણ કાળ ન વિષે પરમાર્થનો વધ એટલે મોહનો માર્ગ એક હોવો જોઈએ અને જેમાં તે પરમાય સિદ્ધ થાય તે શ્વેતકાર્મ જીવે માત્ર રામવો જોઈએ શાસ્ત્રી નહી

૩૭ એમ અક્ષરમાં વિધારીને જે સદ્ગુણના યોગનો શોધ કરે, માત્ર એ આત્માર્થના હૃદય રાણે પણ માત્ર પૂજાદિક સિદ્ધિરિદ્ધિની વાની હૃદય રાણે નહી—
એ રોગ જેના મનમાં નથી

૩૮ જ્યાં ક્યાય પાતકો પડ્યા છે, માત્ર એક મોહપદ સિવાય કોઈ વસ્તુ અભિલાષા નથી, સત્તાર પર જેને વૈરાગ્ય થતે છે અને પ્રાણામાત્ર પર અને દયા છે, એવા જીવને વિષ આત્માર્થનો નિવાસ થાય

૩૯ જ્યાં સુધી એવા જોગના જીવ પામે નહીં, ત્યાં સુધી તેને મોહમાર્ગનો પ્રાપ્તિ ન થાય અને આત્મ ધાર્તિરૂપ અને ન દુ જનો હેતુ એવો અક્ષરગોચર ન મટે

૪૦ એવી દગા જ્યાં આજે ત્યાં સદ્ગુણનો વોધ શોભે અર્થાન્ પરિણામ પામે અને તે વાધના પરિણામથી મુક્ત થાય એવી મુખિચારદશા પ્રગટે

૪૧ જ્યાં સુવિચારણા પ્રગટે ત્યાં આત્મજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય અને તે જ્ઞાનથી મોહનો ક્ષય કરી નિર્વાણપદને પામે

૪૨ જેથી તે સુવિચારણા ઉત્પન્ન થાય, અને મોક્ષ માગ સમજવામાં આવે તે છે પદરૂપે ગુહ્યગિધ્યના સવાદથી કરીને અહીં વહુ છે

૪૩ 'આત્મા છે', 'તે આત્મા નિત્ય છે', 'તે આત્મા પોતાના કર્મનો કર્તા છે', 'તે કર્મનો ભોક્તા છે', 'તેથી મોક્ષ થાય છે', અને 'તે મોક્ષના ઉપાય એવો સત્તત્તમ છે'

૪૪ એ છે સ્થાનક અથવા છે પદ અહીં સક્ષેપમાં કહ્યા છે અને વિચાર કરવાથી પટદશન પણ ત જ છે પરમાય સમજવાને માટે જ્ઞાનાપુર્ણ એ છે પદો કહ્યા છે

૪૫ દૃષ્ટિમાં આવતો નથી, તેમ જૈનું કંઈ રૂપ જગાતું નથી, તેમ સ્પર્શાદિ બીજા અનુભવથી પણ જ્ઞાવાપણું નથી, માટે જીવનું સ્વરૂપ નથી, અર્થાત્ જીવ નથી

૪૬ અથવા દેહ છે તે જ આત્મા છે, અથવા હૃદયો છે તે આત્મા છે, અથવા સ્વામોચ્છ્વાસ છે તે અર્થાત્ એ સૌ એકના એક દેહરૂપે છે, માટે

આપો ન બિના છે સમયે તા જગુ જગુ મોજગ લગી
વિદ્યુ મળી

૪૭ અને એ આપ્યા હોય તા ત કલમ દા માટે
મદા ? એ દા તા આદિ વાચ્યો છે તો એમ કલમ છે
તેમ આપ્યા હોય છે તા માટે ન કલમ ?

૪૮ માટે આપ્યા છે જા અને આપ્યા મળી તાને
તેના મોજગા મધે તામ કલમ ન વેજા છે તા માતા
મહારની જગાનો જા વા જગુત્ય જગમયો લગી જગમય
હોય તો જા

૪૯ ટેજાવાળી તા ન આજિવાટી આજને
તીયે દેહો પરિવર છે ત્યા આપ્યા દેહ એવો આજુ
તને દેહ આજા છે તા આપ્યા અને દેહ જામ જુગ છે
વેમને થય જા જુગ તા આપ્યા આજ માનમાં આરે છે

૫૦ આજિવાટી આજને સંધ ટેજા પરિવરની
દેહ છે આપ્યા માર્યા તા મદરા દેહ એવો આપ્યા
માર્યો છે વા ખમ તામ્યા મ જ્યાન જ્યામહય તામ્યા
તામ્યા અને જુગ જુગ છે તેમ આપ્યા અને દેહ અને જુગ
જુગ છે

૫૧ તે આત્મા દષ્ટિ એટલે ગ્રાહ્યથી કયાથી દેશાય ?
 કેમકે ઠૂંટા તેનો તે જોનાર છે સ્થૂલસૂક્ષ્માદિ રૂપને જે
 જાણે છે, અને સવને વાધ કરતા કરતા કોઈ પણ પ્રકારે
 જેનો વાધ કરી શકાતો નથી એવા વાકી જે અનુભવ રહે
 છે તે જીવન સ્વસ્થ છે

૫૨ કર્ણેન્દ્રિયથી સામ્રાજ્ય ન તે કર્ણેન્દ્રિય જાણે છે,
 પણ ચન્દ્રુન્દ્રિય તેને જાણતો નથી, અને ચક્ષુન્દ્રિયે
 દીઠછું તે કર્ણેન્દ્રિય જાણતો નથી અર્થાત સૌ મૌન્દ્રિયને
 પોતપોતાના વિષયનું જ્ઞાન છે પણ વીજોન્દ્રિયોના વિષ-
 યનું જ્ઞાન નથી અને આત્માને તો પાંચેન્દ્રિયના વિષયનું
 જ્ઞાન છે અર્થાત જે ત પાંચેન્દ્રિયોના ગ્રહણ કરેલા વિષયને
 જાણ છે તે આત્મા છે, અને આત્મા વિના એકેક
 દ્વિય એકેક વિષયને ગ્રહણ કરે એમ કહ્યું તે પણ
 ઉપચારથી કહ્યું છે

૫૩ દેહ તેને જાણતા નથી દ્વિયો તેને જાણતો
 નથી અને શ્વામોન્દ્રિયાસન્નપ્રાણ પણ તેને જાણતો
 તે સૌ એક આત્માનો સત્તા પામીને
 જઠરને પહચા રહે છે, એમ જાણ

૫૪ જાગ્રત સ્વપ્ન અને નિદ્રા એ અવસ્થામા વર્તતો છતાં તે ત અવસ્થાઓથી જુદો જી રહ્યા કર છે, અને ત ત અવસ્થા વ્યતીત થય પણ જેનું હોવાપણું છે અને ત તે અવસ્થાને જે જ્ઞાણ છે એવા પ્રગટસ્વરૂપ ચતુર્થમય છે, અર્થાત જ્ઞાપ્યા જ કર છે એવો જૈનો સ્વભાવ પ્રગટ છે, અને એ તેનો નિશાનો સદાય વર્તે છે કોઈ દિવસ તે નિશાનોનો ભગ થતો નથી

૫૫ ઘટ પટ આગ્નિને તુ પોત જાણે છે તે છે એમ તુ માને છે અને જે ત ઘટ પટ આદિનો જાણનાર છે તેને માનવો નથી જ નાન ત કેવ કન્દુ ?

૫૬ દુબલ્લ દેહને વિષે પરમ બુદ્ધિ જાવામા આવે છે અને સ્પૂલ દેહને વિષે ઘાડી બુદ્ધિ પણ જોવામા આવે છે જો દેહ જ આત્મા હોય તો એવો વિકલ્પ ઈટા વિરોધ થવાનો વલ્લત ન આવે

૫૭ કોઈ કાલ્લ જોમા જાણવાના સ્વભાવ નથી તે જહ, અને સદાય તે જાણવાના સ્વભાવવાન છે તે ચેતન, એવો ક્ષેપનો કેવલ્લ જુદો સ્વભાવ છે, અને ત કોઈ પણ પ્રકારે

એકપણુ પામવા યોગ્ય નથી ત્રણે કાલ્ જડ જડભાવે, અને
 ચનન ચેતનમાવે રહે ઉલો વેચનો જુદા જુદો દ્વતભાવ પ્રસિદ્ધ
 જ અનુભવાય છે

૫૮ આત્માની શક્તા આત્મા આપે પોતે કરે છે જે
 શક્તિનો ફરનાર છે તે જ આત્મા છે તે જાણતો નથી, એ
 માપ ન થઈ શકે એવું આશ્ચર્ય છે

૫૯ આત્માના હોવાપણા વિષ આપે જે જે પ્રકાર
 કહ્યા તેનો અંતરમા વિચાર કરવાથી સમ્ભવ થાય છે

૬૦ પણ બીજી ઈમ શક્તા થાય છે, જે આત્મા છે
 તે પણ તે અવિનાશ એટલે નિય નથી, ત્રણે કાલ્ હોય
 એકો પદાર્થ નથી માત્ર દહના મયાગથી ઉત્પન્ન થાય,
 અને વિયોગ વિનાન પામે

૬૧ અથવા વસ્તુ ક્ષણે ત્રણે વદલાતો જોવામા આવે
 છે, તેથી સર્વ વસ્તુ ક્ષણિર છે, અને અનુભવથી જોતા પણ
 આત્મા નિત્ય જાણતો નથી

૬૨ દહ માત્ર પરમાણુનો મયોગ છે, અથવા સયોગ
 કરી આત્માના સંવધમાં છે થઈ તે દેહ જડ છે, સ્ત્રી છે,

અને દૃશ્ય એટલે શીજા કોઈ દ્રષ્ટાનો તે જાણવાનો વિષય છે એટલે ત પોતે પોતાને જાણતો નથી, તો ચેતનના ઉત્પત્તિ અને નાન તે ક્યાથી જાણ ? તે દેહના પરમાણુ પરમાણુનો વિચાર કરતા પણ તે જહ જ છે એમ સમજાય છે તેથી તેમાથી ચેતનની ઉત્પત્તિ યવા યોગ્ય નથી અને ઉત્પત્તિ યવા યાગ્ય નથી તથી ચેતન તેમા નાન પણ પામવા યોગ્ય નથી વહી તે દેહ રૂપી એટલે સ્યૂલાનિ પરિણામવાહી છે, અને ચેતન દ્રષ્ટા છે ત્યારે તેના સયોગથી ચેતનની ઉત્પત્તિ શી રીત યાય ? અને તેમા લય પણ યમ યાય ? દેહમાથી ચેતન ઉત્પન્ન યાય છે અન તમા જ નાશ પામે છે, એ વાત કોના અનુભવને વશ રહી ? અર્થાન્ એમ કેળે જાણ્યુ ? કેમક જાણનાર એવા ચેતનની ઉત્પત્તિ દેહથી પ્રથમ છે નહી, અને નાન તો તથી પહુલા છે ત્યાર એ અનુભવ યયો કોને ?

૬૩ જેના અનુભવમા એ ઉત્પત્તિ અને નાશનુ જ્ઞાન યતે ત માન તથી જુના વિના કોઈ પ્રકાર પણ સમ્ભવતુ નથી અર્થાત ચેતનના ઉત્પત્તિ એ યાય છે એકો કોઈને પણ અનુભવ યવા યોગ્ય છે નહી

૬૪ જે જે સયોગા દેખીએ છીએ તે તે અનુભવસ્વરૂપ
 એવા આત્માના દુઃખ ઠટલે તને આત્મા જાણે છે અને તે
 સયોગનુ સ્વરૂપ વિચારતા એવો કોઈ પણ સયોગ સમજાતો
 નથી કે જેથી આત્મા ઉત્પન્ન થાય છે માટે આત્મા
 સયોગથી નહા ઉત્પન્ન થયેલો એવો છે, અર્થાત અસયોગી
 છે સ્વાભાવિક પદાર્થ છે, માટે તે પ્રત્યક્ષ નિત્ય'
 સમજાય છે

૬૫ જઠથી ચેતન ઝપજે અને ચતનથી જઠ ઉત્પન્ન
 થાય એવો કોઈને ક્યાર કદી પણ અનુભવ થાય નહી

૬૬ જેની હત્યાત્ત કોઈ પણ સયોગીથી થાય નહી,
 તનો નાશ પણ કોઈને વિષે થાય નહી માટે આત્મા
 ત્રિકાલ 'નિત્ય' છે

૬૭ ક્રોધાદિ પ્રકૃતિઆનુ વિનેપણુ સર્વ વગેરે
 પ્રાણીમાં જન્મથી જ જોવામા આવે છે વર્તમાન દેહે તો
 તે અમ્યાસ કર્યો નથી, જન્મની સાથે જ તે છે, ઠટલે એ
 પૂર્વજન્મનો જ સસ્કાર છે, જે પૂર્વજન્મ જીવની નિત્યતા
 સિદ્ધ કરે છે

૬૮ આત્મા વસ્તુપણે નિત્ય છે સમયે સમયે જ્ઞાતા
 પરિણામતા પલટવાથી તના પર્યાયનુ પલટવાણુ

अथवा परावर्त्तने अवस्थातुर नहीं नामशायीय एवु चतन
एतले आत्मा तने भाग्यमान बने

७१ जीव कम तो कर्ता नहीं कमना कर्ता कम छे
अथवा अनादान त अथां कर छे तम नहीं ने जीव ज
तनो कर्ता छे एम कहो तो पछा ते जीवनो धर्म ज छे
अथानु धर्म होवायी कपाम्य निवृत्त न थाय

७२ अथवा एम नहीं तो आत्मा गण अमन छ
अन उत्त्वाणि गुणशाली प्रकृति कम तो अथ कर छ, तम नहीं
तो जीवन कम करवानी प्ररणा स्वर कर छ तथी
ईश्वररूप हवायी जीव न कमयी अथ छ

७३ माटे जाव कोई रीत कमनो कर्ता कई एकठो
नयी अन सोननो उपाय करवाना कोई हनु जगानो
नयी, नां जीवनै कमनु कर्तापिण नयी अन जो कर्तापिण
होय तो कई रीत त तना स्वभाव मटवा योग्य नयी

७४ चतन एतले आत्मानी प्रेरणारूप प्रकृति न होय
तो कर्मने काण प्रहण करे ? अहनो स्वभाव प्ररणा नयी,
जइ अन चेतन बयना धम विधारी जुआ

७५ आत्मा जो कम करतो नयी, तो छ कर्ता नयी,

तेषी सहज स्वभावे एटले अनायास ते घाय एम वहेवू घटनु नया, तेमज ते जीवनो धर्म पण नही धमक स्वभावनो नाश घाय नही, अने आत्मा न कर तो कम घाय नहा एटले ए भाव टळी शक छे, माटे त आ मानो स्वभाविक धम न्हों

७६ केवल जो असग होत अर्थात ब्यार पण तन कमनु करवापणु न होत ता तने पोताने ते आत्मा प्रथमयी केम न भासत ? परमाध्या ते आत्मा असग छे, पण ते तो ज्यारे स्वरूपनु मान घाय त्यारे घाय

७७ जगतनो अथवा जावाना कमनो ईश्वर कर्ता कोई छे नही, शुद्ध आत्मस्वभाव जेनो थयो छे त ईश्वर छे, अने तने जो प्रेरक एटले कमकर्ता गणीए तो तने दोषनो प्रभाव थयो गमाना जाईए, माटे ईश्वरना प्रेरणा जीवना धर्म करवामा पण कह्याय नही

७८ आत्मा जो पोताना शुद्ध घतयादि स्वभावमा धने हो ते पोताना त त स्वभावना कर्ता छे अर्थात ते त स्वरूपमा परिणमित छ अने त शुद्ध घतयादि मानमा वततो न हाय त्यार धर्मभावनो कर्ता छे

૭૧ જીવને કમનો વર્તાઈ કહીએ છોએ ત કમનો મોક્ષા જીવ નહો ઠર કમન જડ તથા કમ વું ગમજે જે તે પલ્લ દેશમાં પરિણામી ધાય ? અર્થાન્ પલ્લગાતા ધાય ?

૮૦ પલ્લગાતા દેશ્વર ગણીએ તા મોક્ષારણુ છાપો ધારીએ, અર્થાન્ ખીવને દેશ્વર કમ મોગવાયે સધી જીવ કમનો મોક્ષા ગિદ્ધ ધાય, પણ પરને પલ્લ દંવા આન્ પ્રવૃત્તિવાલ્લો દેશ્વર ગણીએ છો તેનુ દેશ્વરણુ જ રહનુ મધી એમ પણ પાછો વિરોધ આવ છે

૮૧ સધો પલ્લગાતા દેશ્વર નિદ્ધ વતો નધી એલ્લે જગતનો નિયમ પણ કોઈ રહ નહી અને શુમાનુમ કમ મોગવાના કોઈ સ્યાનક પણ ઠરે નહા એલ્લે જીવન કમનું મોક્ષુસ્વ કયાં રહુ ?

૮૨ માયકર્મ ખીવને પોતાની ખાતિ છે, માટે પેલ્લનરુપ છે અને ત ખાતિને અનુયાયી વર્ડ જીવધીય સ્પુરાયગાન ધાય છે તથા જડ એવા દ્રવ્યકર્મની વર્ગના તે પ્રહણ કર છે

૮૩ કાર અને અમૂન પોન જાગતા મધી જે અમારે આ જીવન પલ્લ આપડુ છે, તાપણ જે જીવ છાય છે, તન તે

ફળ ધાય છે એમ શુભાશુભ કર્મ, આ જીવને આ ફળ આપવું છે એમ જાણતા નથી, તાપણ પ્રહૂણ કરનાર જીવ શેર અમૃતના પરિણામની રીતે ફળ પામે છે

૮૪ એક રાજ છે અને એક રાજા છે, એ આદિ શબ્દથી નીચપણુ, ઠીકપણુ, વુઠ્ઠપણુ, સુઠ્ઠપણુ એમ ઘણુ વિચિત્રપણુ છે, અને એથી જ ભદ રહે છે તે, સવને સમાનતા નથી, તે જ શુભાશુભ કર્મનું માનતાપણુ છે, એમ સિદ્ધ કરે છે, કેમકે કારણ વિના કામનો ઉત્પત્તિ થતી નથી

૮૫ ફળદાતા હૈશ્વરની એમા કઈ જઠ્ઠર નથી શેર અને અમૃતની રીતે શુભાશુભ કર્મ સ્વભાવે પરિણમે છે, અને નિ સત્ત્વ થયેથી શેર અને અમૃત ફળ દતા અમ નિવત્ત ધાય છે, તેમ શુભાશુભ કર્મનું ભોગવવાથી તે નિ સત્ત્વ થયે નિવત્ત ધાય છે

૮૬ ઉત્કૃષ્ટ શુભ અધ્યવસાય તે ઉત્કૃષ્ટ શુભગતિ છે, અને ઉત્કૃષ્ટ અશુભ અધ્યવસાય તે ઉત્કૃષ્ટ અશુભગતિ છે, શુભાશુભ અધ્યવસાય મિશ્રગતિ છે, અને તે જીવપરિણામ તે જ મુશ્યપણે સો ગતિ છે, તથાપિ ઉત્કૃષ્ટ શુભ ઠીકગમન, ઉત્કૃષ્ટ અશુભ દ્રવ્યનું અરોગમન,

મધ્યમ્વિતિ એમ દ્રવ્યનો વિદોષ સ્વભાવ છે અને તે આદિ
 હેતુથી તે તે ભોગ્યસ્થાનક હોવા યોગ્ય છે હુ શિષ્ય ! જહ
 પેતનના સ્વભાવ સયોગાન્ સૂદમસ્વરૂપનો અત્ર ધનો
 વિચાર સમાય છે, માટે આ વાત ગહન છે તોપણ તને
 સાવ સક્ષેપમા કહી છે

૮૭ કર્તા ભોક્તા જીવ હો, પણ તેથી તેનો મોહ
 યવા યોગ્ય નથી, કેમકે અનર્ત વાઙ્ઘ્યો તોપણ કર્મ
 કરવારૂપી દોષ હજુ તેને વિષ વર્તમાન જ છે

૮૮ શુભ કર્મ કર તો તેથી દેવાદિ ગતિમા તેનુ શુભ
 ફલ્લ મોગવ, અને અશુભ કર્મ કરે તો નરકાદિ ગતિન વિષે
 તેનુ અશુભ ફલ્લ મોગવે, પણ જીવ કમરહિત કોઈ સ્પલ્લે
 હોય નહીં

૮૯ જેમ શુમાશુભ કર્મપદ તે જીવના કરવાથી તે
 યતા જાણ્યા, અત તેથી તેનુ ભોક્તાપણુ જાણ્યુ તેમ નહી
 કરવાથી અથવા તે કર્મનિવૃત્તિ કરવાથી તે નિવૃત્તિ પણ
 યવા યોગ્ય છે, માટે તે નિવૃત્તિનુ પણ સપલ્લપણ છે, અર્થાત્
 જેમ તે શુમાશુભ કર્મ અપલ્લ જતા નથી, તેમ તેની નિવૃત્તિ
 પણ અપલ્લ જવા યોગ્ય નથી માટે તે નિવૃત્તિરૂપ મોહ છે
 એમ હુ વિચક્ષણ ! તુ વિચાર

૧૦ કમસહિત અનન્તવાલ્લ ચોત્પો, તે તે શુમાનુમ કમ પ્રત્યેનો ઓવનો ડાસન્નિને લીધે ચોત્પો યજ તેના પર ડડાસોન યધાપી તે કમફલ્લ છેન્ગય, અને તથા મોશસ્વમાવ પ્રગટ યાય

૧૧ દેહાદિ સયોગનો અનુક્રમે વિયોગ સો યયા વરે છે, યજ તે યાછો પ્રહુજ ન યાય તે રોતે વિયોગ વરધામા યાવ સો સિદ્ધસ્વરુપ મોગધ્વમાવ પ્રગટે, અને શાશ્વત યે અનત આત્માનદ મોગવાય

૧૨ મોશપદ કદાપિ હોય તોપજ તે પ્રાપ્ત યવાનો કોઈ અવિરોધ ઇટલે યધાતથ્ય પ્રતોત યાય ઇવો ડપાય જગાનો નયી, કેમકે અનત કાલ્લના કર્મો છે તે યાવા અપાયુધ્યવાલ્લા મનુધ્યન્હુપી જેમ છેવા જાય ?

૧૩ અયવા કદાપિ મનુધ્યન્હુના અપાયુધ્ય વગેરેનો યાના ડોડો વડેઈ તોપજ મન અને વશન યજા છે, અને તે મોષના અનેક ડપાયા કહ છે, અર્થાત્ કાઈ કાઈ કહે છે અને કાઈ કાઈ કહ છે, તમા કયો મશ યાચો ઇ વિવેક યનો ડાકે ઇવો નયી

૧૪ શ્રાદ્ધનાદિ કઈ જાતિમા મોળ છે અથવા કયા
 યોગમાં મોળ છે એનો નિશ્ચય પણ ન થયો ગયો છે,
 કેમકે સવા ધના ભેદો છે અને તે દોઝે પણ મોળનો
 ઉપાય પ્રાપ્ત થવા યાગ્ય દેખાતા નથી

૧૫ તેથી એમ જણાય છે કે માગનો ઉપાય પ્રાપ્ત
 થઈ શકે નથી માટે જીવાત્મિનું સ્વરૂપ જાણવાથી પણ
 શું ઉપકાર થાય ? અર્થાત્ જ પદન અર્થે જાણવા જોઈએ
 તે પદનો ઉપાય પ્રાપ્ત થવો અશક્ય દેખાય છે

૧૬ આને પાંચે ઉત્તર વહ્યા તથો સર્વાંગ ઇટલે કથી
 રીત મારી ગયાનું સમાધાન થયું છે પણ જો મોળનો
 ઉપાય સમજું તો સદ્ભાગ્યનો અન્ય-અન્ય થાય 'અથ અન્ય
 'હૃદય વે ઘાર ગત છે તે પાંચે ઉત્તરના સમાધાનથી
 થયેલી મોળપત્ની જિનાગાનું તીર્થપણ દર્શાવે છે

૧૭ પાંચે ઉત્તરની દ્વારા આત્માને વિષે પ્રતીતિ થઈ
 છે છો મોળના ઉપાયની પણ એ જ રીત અને સહજમા પ્રતીતિ
 થશે અને થશે અને 'સહજ એ વં ગત સદ્ગુણ કહ્યા
 છે તે અને પાંચે પત્ની શકા નિવૃત્ત થઈ છે તેને મોળપાથ
 સમજાવો કઈ કઠણ જ નથી એમ દર્શાવવા, તથા ચિમ્બનું

વિશેષ જિજ્ઞાસુપણુ જાણી અવશ્ય તને મોખોપાય પરિણમશે
 ણમ માસવાધી (તે વચન) કહ્યા છે, ણમ સદ્ગુરના વચનનો
 આગ્ય છે

૯૮ કર્મભાવ છે તે જીવનુ અજ્ઞાન છે અને મોહમાત્ર
 છે તે જીવના પાતાના સ્વરૂપને વિષે સ્થિતિ થવી ત છે
 અજ્ઞાનનો સ્વભાવ અધકાર જવો છે તેથી તેમ પ્રકાશ
 યતા ધના કાઢનો અધકાર છતા નાગ પામે છે, તેમ
 જ્ઞાનપ્રકાશ યતા અજ્ઞાન ધન નાશ પામે છે

૯૯ જે જે કારણા કર્મવધના છે ત તે કમવધનો
 માગ છે, અને તે તે કારણાને છુદે ઈશી જ દશા છે તે
 મોખના માગ છે, ભવનો અત છે

૧૦૦ રાગ દ્વેષ અને અજ્ઞાન ણુ એવસ્થ એ કમનો
 મુખ્ય ગાઠ છે, અર્થાત્ એ વિના કમનો વધ ન થાય તેની
 જેથી નિવૃત્તિ થાય તે જ મોખના માગ છે

૧૦૧ 'સત્' એટલે અવિનાશી, અને ચતુષ્કમય
 એટલે સવ ભાવને પ્રકાશવાસ્થ્ય સ્વભાવકમય અય સવ
 વિભાવ અને રૂઢાદિ સયોગના આમાસથી રહિત ઈશી,

વિવક્ષિત એટલે ગુહ્ય આત્મા પામીએ તેમ પ્રવર્તાય તે મોક્ષમાગ છે

૧૦૨ જમ અનન્ત પ્રકારના છે પણ તેના મુખ્ય જ્ઞાનાવરણાનિ આઠ પ્રકાર થાય છે તેમા પણ મુખ્ય મોહનીયકર્મ છે તે મોહનીયકર્મ હુણાય તનો પાઠ મહુ છુ

૧૦૩ તે મોહનીયકર્મ ચ ભેદે છે - એક 'દર્શનમોહનીય' એટલે 'પરમાયને વિષ અપરમાયવૃદ્ધિ અને અપરમાયને વિષે પરમાયવૃદ્ધિરુપ , સ્ત્રીસી ચારિત્રમોહનીય તથા રુપ પરમાયને પરમાય જાણાને આત્મસ્વભાવમા જે સ્થિરતા થાય તે સ્થિરતાન રોચક એવા પૂર્વસત્કારરુપ મવાય અને નોકવાય તે ચારિત્રમોહનીય

દશનમોહનીયને આત્મબોધ, અને ચારિત્રમોહનીયન સીતરાગપદ્મ નાશ કર છે આમ તના અચૂક ઉપાય છે જેમકે મિષ્ટ્યાબોધ તે દશનમોહનીય છે તેનો પ્રતિપક્ષ સત્યાત્મબોધ છે અને ચારિત્રમોહનીય રાગાદિક પરિણામરુપ છે તેનો પ્રતિપક્ષ સીતરાગભાવ છે એટલે અધકાર જેમ પ્રકાશ થવાથી નાશ પામે છે—તે તનો અચૂક ઉપાય છે,—તેમ બોધ અને સીતરાગતા દર્શનમોહનીય અને

ચારિત્રમોહનીયરૂપ અધવાર ટાલવામા પ્રકાશમ્બરૂપ છે,
માટે તે તેનો અચૂક ઉપાય છે

૧૦૪ ક્રોધાદિ ભાવથી કમવધ થાય છે, અને ક્ષમા
દિક ભાવથી તે હુણાય છે અર્થાત ક્ષમા રાક્ષવાથી ક્રોધ
રોકી શકાય છે, સરહતાથી માયા રોકા શકાય છે,
સતોષથી લોભ રોકી શકાય છે, એમ રતિ, અરતિ આદિના
પ્રતિપક્ષથી તે તે દોષો રોકી શકાય છે, તે જ કમવધનો
નિરોધ છે અને તે જ તેની નિવૃત્તિ છે વઝી સવને આ
વાતનો પ્રત્યક્ષ અનુભવ છે જ્યવા સવને પ્રવચ્ન અનુભવ
પર્દે શકે એવું છે ક્રોધાદિ રોક્યા રોકાય છે અને જે
ધર્મવધને રોકે છે તે અધર્મદાનાનો માર્ગ છે એ માર્ગ
પરલોકે નહી, પણ અન્ને અનુભવમા આવે છે તો એમા
સંદેહ શો કરવા ?

૧૦૫ આ મારો મઠ છે, માટે મારે ઘટગી જ રહેવું
અથવા આ માઠ દશન છે માટે ગમે તેમ મારે તે સિદ્ધ
કરવું એવો આપ્તહ અથવા એવા વિકલ્પન છોડીને આ જે
માર્ગ પહ્યા છે તે સાધનો, તેના જન્ય જન્મ જાણવા

અહીં જન્મ' શબ્દ બહુવચનમાં ધાપ્યો છે, તે એટલું જ

મામે એવું જ્ઞાન વર્તે તમે વેષટ્પાન થઈને છીએ જે વેષટ્
પાન પામ્યાથી ઉત્કૃષ્ટ જીવનમુક્તદશારૂપ નિર્વાણ, રેહ
તા જ અન્ને અનુભવાય છે

૧૧૪ કરોડો વર્ષનું સ્વપ્ન હોય તો પણ આપણે ઘટાં
પરત ધમાય છે તેમ અનાદિનો વિભાવ છે તે આત્મજ્ઞાન
તા દૂર યાય છે

૧૧૫ હું શિષ્ય ! દેહમા જ આત્મતા મનાઈ છે અને
તે સ્ત્રી પુત્રાન્ સઘમા અહમમત્વપણું વર્તે છે, તે
આત્મતા જો આત્મામા જ મનાય અને તે દેહાધ્યાસ એટલે
દેહમા આત્મવૃદ્ધિ તમા આત્મામા વહુવૃદ્ધિ છે તે છૂટે તો
તુ વમના કર્તા પણ નથી, અને ભોક્તા પણ નથી, અને એ
ધમનો મર્મ છે

૧૧૬ એ જ ધમથી મોળ છે અને તુ જ મોક્ષસ્વરૂપ
જો, અર્પાન્ શુદ્ધ આત્મપદ એ જ મોળ છે અનેત જ્ઞાન
જ્ઞાન તથા અધ્યાવાપ સુખસ્વરૂપ છે

૧૧૭ તુ વહાદિક સઘ પદાધ્યા જુદા છે કોઈમા
આત્મદ્રવ્ય મઝતુ નથી, કોઈ તમા મઝતુ નથી, દ્રવ્યે દ્રવ્ય
પરમાર્થથી સદાય ભિન્ન છે, માટે તું શુદ્ધ છે, સોપસ્વરૂપ

છો, ચૈતન્યપ્રદેશાત્મક છો સ્વયંજ્યોતિ એટલે કોઈ પણ
 તેને પ્રકાશતું નથી, સ્વભાવે જ તું પ્રકાશસ્વરૂપ છો, અને
 અધ્યાત્મિક મુક્તિનું ધામ છો એવું કેટલું વહીએ ? અથવા
 ધમ્મ શું કહેવું ? ટૂંકામાં એટલું જ કહીએ છીએ જો વિચાર
 કર તો તે પદને પામીશ

૧૧૮ સર્વે જ્ઞાનીઓનો નિદેશ્ય અન્ન આવીને સમાય
 છે, એમ કહીને સદ્ગુણ મૌનતા ધરીને સહજસમાધિમા સ્થિ
 યયા અર્થાત વાણીયોગની અપ્રવૃત્તિ કરી

૧૧૯ શિષ્યને સદ્ગુણના ઉપદેશથી અપૂર્વ એટલે પૂર્વે
 કોઈ દિવસ નહીં આવતું એવું માન આપ્યું અને તેને
 પોતાનું સ્વરૂપ પાતાને વિષે યથાતથ્ય માસ્યું અને દેહાત્મ
 બુદ્ધિરૂપ અજ્ઞાન દૂર થયું

૧૨૦ પોતાનું સ્વરૂપ શુદ્ધ ચૈતન્યસ્વરૂપ, અજર
 અમર અવિનાશી અને દેહથી સ્પષ્ટ જદું માસ્યું

૧૨૧ જ્યાં વિભાવ
 મુખ્ય નયથી કમનું
 સ્વભાવમા વૃત્તિ તરીકે

૧૨૨ બયલા આત્મપરિણામ જે શુદ્ધ વૈત ચમ્બરૂપ છે, તનો નિવિકલ્પસ્વરૂપે કલ્તમ્ભોભા યયા

૧૨૩ આત્માનુ શુદ્ધ પન્ ઉત મોગ છે, અન જયી તે પમાય તે તનો માગ છે, ધી ગદ્ગુન્ આ કૃપા કરીન નિવ્રથનો સર્વ માગ સમજાખ્યો

૧૨૪ અહો ! અહો ! વલ્ણાના અપાર સમુદ્સ્યરૂપ આત્મલક્ષ્મીએ યુક્ત સદ્ગુન્ આપ પ્રમુએ આ પામર જોલ પર આશ્ચયકારક એલો ઉપકાર કર્યો

૧૨૫ હું પ્રભના ઘરણ આગલ્લ શુ ઘર ? (સદ્ગુરુ તો પરમ નિષ્કામ છે એક નિષ્કામ કમ્ળાથી માત્ર ઉપદેશના દાતા છે પણ શિષ્યઘરે નિષ્ઠા આ ચત્રન કહ્યુ છે) જ જે જગત્તમા પન્થ છે તે મો આત્માની અપેનાએ નિમૂલ્ય જેલા છે, તે આત્મા તો જગે આપ્યો તના ઘરણ સમીપ હું ધીર્જુ શુ ઘર ? ઁક પ્રમુના ઘરણને આધીન થતુ ઁટલ્ માત્ર સપચાગ્થી કરવાન હુ સમય છુ

૧૨૬ આ દેહ આદિ ગન્થી જ કઈ મારુ ગળાય છે તે આજથી કરીને સદ્ગુરુ પ્રમુને આધીન થઈ હુ સહ પ્રમુના દાસ છું દાસ છુ, દાન દાસ છુ

१२७ छये स्थानक समजावीने हे सदगुरु देव ।
जाये देहादिया आत्माने, जेम म्यानधी तरवार जुदा
काढान बतावाए तेम स्पष्ट जुदो बताव्या, आपे मपाइ
गके नही एवा उपकार कर्यो !

१२८ छये ज्ञान आ छ स्थानकमा समाय छे
विनाय कराने विचारवाधी कोर पण प्रकारनो सगय रहे
नही

१२९ आत्माने पाताना स्वरूपनु भान नही एवो
बाजो कोई रोग नयी सदगुरु जेवा तेना कोई साचा
अथवा निपुण बन्न नया सदगुरुआनाए चालया समान
बीजु कोई पश्य नयी अन विचार तथा निदिध्यासन जेवु
कोई तनु औपव नयी

१३० जो परमायने इच्छता हो, तो साचो पुरुषाय
करा अने भवस्थिति आदिनु नाम लईने आत्मायने छेदो
नहा

१३१ आत्मा अवध छे अमग छे मिद छे एवी
निश्चयमुष्य वाणो साभळीन साधन तजवां योग्य नयी

પણ તપાસ્ય નિરૂપય જ્ઞાપી રાગી સાધન કયોને તે
નિરૂપયસ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરવું

૧૩૨ ઘરે ઠકારે નિરૂપયનય કહ્યો નથી, અથવા
એકાંતે વ્યવહારનય કહ્યો નથી, ક્ય જ્યાં જ્યાં જન્મ પડે
તેમ સાથે રહ્યા છે

૧૩૩ ગચ્છ મતની કલ્પના છે તે સદ્વ્યવહાર નથી
પણ આત્માર્થોના જ્ઞાનમાં કહી તે દગા અને મોહોપાયમાં
ત્રિજ્ઞાણુના જ્ઞાન આદિ કહ્યા તે સદ્વ્યવહાર છે, જે અર્થે
તો સમ્પેદમાં કહેવું છે પોતાના સ્વરૂપનું માન નથી,
અર્થાત્ જેમ દેહ અનુભવમાં આવે છે તેવા આત્માનો અનુભવ
થયો નથી દેહાધ્યાય થતો છે, અને જે ધેરાગ્યાદિ સાધન
પામ્યા વિના નિરૂપય પોદાર્યા કરે છે તે નિરૂપય સારમૂલ
નથી

૧૩૪ મુલકાઢમાં જે જ્ઞાનીપુસ્થા થઈ ગયા છે, તે
માનકાઢમાં જે છે અને મવિષ્યકાઢમાં થયે તેને કોઈને
માગનો ભદ નથી અર્થાત્ પરમાર્થે તે સૌનો એક માગ છે
અને તેને પ્રાપ્ત કરવા યોગ્ય વ્યવહાર પણ તે જ પરમાય
સાધકરૂપે દગકાઢાદિને છીંધે ભેદ કહ્યો હોય છતાં એક
પદ્ધતિ સ્થાપન કરનાર હોવાથી તેમાં પણ પરમાર્થે ભદ નથી

૧૩૫ સવ જીવને વિષે સિદ્ધ સમાન સત્તા છે, પણ તે જો જે સમજે તેને પ્રગટ થાય તે પ્રગટ થવામા સદ્ગુરુનો શિક્ષાથી પ્રવનવુ, તથા સદ્ગુરુ ઉપદેશેથી એવો જિનદશાનો વિચાર કરવો તે વચ નિમિત્ત કારણ છે

૧૩૬ સદ્ગુરુશાના આદિ તે આત્મસાધનના નિમિત્ત કારણ છે, અને આત્માના જ્ઞાન દર્શનાનિ ઉપાદાન કારણ છે, એમ શાસ્ત્રમા કહ્યુ છે, તેથી ઉપાગ્નનુ નામ લઈ જે કોઈ તે નિમિત્તને તરફથી તે સિદ્ધિપણને નહી પામે, અને ખાતિમા વર્ણા કરશે કેમકે સાચા નિમિત્તના નિષેધાર્થે તે ઉપાગ્નનો વ્યાખ્યા શાસ્ત્રમા કહી નથી, પણ ઉપાદાન અજાનૂત રામવાથી શરૂ સાચા નિમિત્ત મળ્યા છતા કામ નહી થાય, માટે સાચા નિમિત્ત મળ્યે તે નિમિત્તને અવ લબીને ઉપાદાન સંમુક્ષ કરવુ અને પુષ્પાયરહિત ન થવુ, એવો શાસ્ત્રવારે વહેલી તે વ્યાખ્યાનો પરમાય છે

૧૩૭ મુક્તથી નિશ્ચયમુખ્ય વચનો વહે છે, પણ અવરથી પોતાને જ મોહ છૂટથી નથી એવા પામર પ્રાણી માત્ર જ્ઞાનો વહેવરાવવાની કામનાએ સાચા પાનો ડ્રોહ કરે છે

१३८ दया चाँचि गमला दामा लम्ब ह्याप बन
 बराम्ब ए दुगा ममभुना मग्मा म्दाय मुबाम्ब एटले
 धादुन होय, धर्वाँ ए गुण विना ममुभवत्तु पग न हाय

१३९ मोहभावा उवाँ क्षय कयो हाय, अथवा चाँ
 मोहभावा बहु क्षीण वर्ण होय म्गा म्गनीनी दगा बहोण
 अने बाकी तो जेय पनामो पाव मागी रीतु छे मन
 धाँठि बहीए

१४० समस्त जगत जनेँ एट जेवु जाय्मु छ अथवा
 स्वप्न जेवुँ जगत नन जानमाँ बर्तेँ छ छे जानागी दगा छे,
 बाकी मात्र बाधाजान एटले बहुवा माय पाव छे

१४१ पाँचे स्थानरन विनागीन जेँ एट्टु स्थानके
 बनेँ एटले त मागना जेँ उपाय बह्या छ तमा प्रवर्तेँ, ते
 पाँचमुँ स्थानर एटउ माँ १५० तन पाव

१४२ पूर्वप्रारम्भयोग्यो जन म्हु बनेँ छ पण त
 देह्यो अतीत एटले द्वाँनिनी वरुपनारहित आम्भामय जेनी
 दगा बर्तेँ छे, त जानीपुरुषना परदकदळमाँ अतगित्त बार
 बदल हो ।

श्री सद्गुरुस्वरचार्यमस्तु

મોહમયીથી જેની અમોહપણે સ્થિતિ છે, ઈલા શ્રી
ના યથા૦

‘મનને રૂંને આ વધુ છે’ એવા જે અત્યાર સુધીનો
યથેલા વિષય રહ્યો, તે સામાન્ય પ્રકારે તા યથાતથ્ય છે,
તથાપિ મન’, ‘તન રૂંને’ અને ‘આ વધુ’, અને ‘તેનો
નિર્ગમ્ય’ એવા જે ચાર ભાગ એ વાક્યના થાય છે, તે ઘણા
કાલના વૌઘે જેમ છે તેમ મમજાય એમ જાણીએ છીએ જેને
તે સમજાય છે તેને મન થઈ વર્તે છે, વર્તે છે, એ વાત
નિશ્ચયરૂપ છે તથાપિ ન વતતુ હોય તોપણ તે આત્મ
સ્વરૂપને વિષય જ વર્તે છે એ મન વશ થવાનો ઉત્તર ઉપર
રહ્યો છે, તે સવધી મુખ્ય એવો રહ્યો છે જે વાક્ય
રહ્યામા આપ્યા છે તે ઘણા પ્રકારે વિચારવાને યોગ્ય છે

મહાત્માનો દેહ કે કારણને રૂંને વિદ્યમાનપણે વર્તે
છે પ્રારમ્ભ કમ ભોગવવાને અર્થે જીવાના કલ્યાણને અર્થે
તથાપિ એ બનેમા તે સ્નાનપણે સદય આવેલી વતનાએ વર્તે
છે, એમ જાણીએ છીએ

ध्यान, जप तप, क्रिया मात्र ए सर्वे यकी अमे जगावलु
 कोई वाक्य जो परम फलनु कारण धारता हो ता निरवय
 पणे धारता हो तो, पाछळपी बुद्धि लावसना शास्त्रसशा
 पर न प्रती होय ता, जाय तो ते भ्रातिवडे गर्द छे एम
 धारता हो तो ते वाक्यने पणा प्रभारनी धीरजवडे
 विधारणा धारता हो तो स्वस्थाने इच्छा पाय छ हुनी
 क्षापी विगवपणे निवचने विपे धारणा करवान स्वतु
 अगत्य जेवु लाग छ, तथापि चित्त अवकाशरूपे बर्ततु नथी,
 एटले जे लक्ष्य छे ते प्रवळपणे मानशा

सर्वे प्रकार उपाधियोग तो निवृत्त करवा योग्य छे
 तथापि जो ते उपाधियोग सत्तमगांविन अर्थे अ इच्छवामां
 बाधतो होय तेम ज पाछी चित्तस्थिति समवपणे रहेती
 होय तो त उपाधियागमा प्रवतवु श्रेयस्कर छ

मुबई बंगाल बंद १४ बुध, १९४८

(५१)

चित्तमां तम परमायनी इच्छा राखी छे एम छ, तथापि
 ते परमायनी प्राप्तिने अत्यतपणे बाध करवावाळा एवा जे

